

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΓΗ΄.

LUKU 38.

GEN 38:1 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ καιρῷ ἐκεῖνῳ κατέβη Ιουδας ἀπὸ τῶν
Ja tapahtui tuolla ajalla: Juudas astui alas hänen

ἀδελφῶν αὐτοῦ καὶ ἀφίκετο ἕως πρὸς ἄνθρωπὸν τινα Οδολλαμίτην, ᾧ
veljiensä luota, ja saapui, kunnes luona erään miehen odollami-

ὄνομα Ιρας.

teenilaisen, jolla nimenä Iraas.

GEN 38:2 καὶ εἶδεν ἐκεῖ Ιουδας θυγατέρα ἀνθρώπου Χαναναίου, ἧ
Ja Juudas näki siellä khanaanilaisen miehen tyttären, jolla

ὄνομα Σαυα, καὶ ἔλαβεν αὐτήν καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν.

nimenä Sauaa, ja hän otti hänet ja meni sisälle hänen luokseen.

GEN 38:3 καὶ συλλαβοῦσα ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ
Ja tullen raskaaksi hän synnytti pojan ja hän nimitti hänen

Ἡρ.

nimekseen: Eer.

GEN 38:4 καὶ συλλαβοῦσα ἔτι ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα
Ja tullen vielä raskaaksi, hän synnytti pojan ja hän nimitti

αὐτοῦ Αυναν.

hän nimekseen: Aunan.

GEN 38:5 καὶ προσθεῖσα ἔτι ἔτεκεν υἱὸν καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα
Ja lisäten vielä hän synnytti pojan, ja hän nimitti hänen nimekseen

αὐτοῦ Σηλωμ. αὕτῃ δὲ ἦν ἐν Χασβι, ἥνίκα ἔτεκεν αὐτούς.

Seeloom. Ja tämä oli Khasbissa, kun hän synnytti heidät.

GEN 38:6 καὶ ἔλαβεν Ιουδας γυναῖκα Ἡρ τῷ πρωτότῳ αὐτοῦ, ἧ ὄνομα
ja Juudas otti vaimon hänen esikoiselleen Eerille, jolla

θαμαρ.

nimenä Thaamar.

GEN 38:7 ἐγένετο δὲ Ἡρ πρωτότοκος Ιουδα πονηρὸς ἐναντίον κυρίου,
ja Juudan esikoinen Eer tuli pahaksi Herran edessä,

καὶ ἀπέκτεινεν αὐτὸν ὁ θεός.

ja Jumala tappoi hänet.

GEN 38:8 εἶπεν δὲ Ιουδας τῷ Αυναν Εἰσελθε πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ
Ja Juudas sanoi Aunanille: "Mene sisälle sinun veljesi

ἀδελφοῦ σου καὶ γάμβρευσαι αὐτήν καὶ ἀνάστησον σπέρμα τῷ ἀδελφῷ
vaimon luo, ja nai hänet ja herätä siemen sinun veljellesi.

σου .

GEN 38:9 γνούς δὲ Αὐναν ὅτι οὐκ αὐτῷ ἔσται τὸ σπέρμα, ἐγίνετο
Mutta Aunan, tietäen että ei hänen olisi oleva siemen, tapahtui,

ὅταν εἰσήρχετο πρὸς τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ἐξέχεεν ἐπὶ τὴν
kun hän meni sisään hänen veljensä vaimon luo, hän vuodatti maahan,

γῆν τοῦ μὴ δοῦναι σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
jotta ei antaisi siementä hänen veljelleen.

GEN 38:10 πονηρὸν δὲ ἐφάνη ἐναντίον τοῦ θεοῦ ὅτι ἐποίησεν τοῦτο,
Mutta pahaksi näkyi Jumalan edessä, että teki tämän,

καὶ ἐθανάτωσεν καὶ τοῦτον.
ja hän tappoi myös hänet.

GEN 38:11 εἶπεν δὲ Ιουδας θαμαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ Κάθου χήρα ἐν τῷ
Ja Juuda sanoi hänen miniälleen Thamarille: "Asu leskenä

οἴκῳ τοῦ πατρὸς σου, ἕως μέγας γένηται σὴλωμ ὁ υἱός μου· εἶπεν γάρ
sinun isäsi huoneessa, kunnes suureksi tulisi minun poikani
Seeloom": sillä sanoi:

Μήποτε ἀποθάνῃ καὶ οὗτος ὥσπερ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ. ἀπελθοῦσα δὲ θαμαρ
"Ettei myös hän kuolisi, kuten hänen veljensä." Ja Thamar,
poislähdettyään,

ἐκάθητο ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτῆς.
asui hänen isänsä huoneessa.

GEN 38:12 Ἐπληθύνθησαν δὲ αἱ ἡμέραι καὶ ἀπέθανεν Σαυα ἡ γυνή
Ja päivät täyttyivät, ja Saua, Juudaan vaimo,

Ιουδα· καὶ παρακληθεὶς Ιουδας ἀνέβη ἐπὶ τοὺς κείροντας τὰ πρόβατα
kuoli: ja saatuaan lohdutuksen Juuda nousi ylös hänen lampaittensa

αὐτοῦ, αὐτὸς καὶ Ιρας ὁ ποιμὴν αὐτοῦ ὁ Οδολλαμίτης, εἰς θαμνα.
keritsijöiden luo, hän ja Iras, hänen paimenensa odollamiteelainen,
Thamna.

GEN 38:13 καὶ ἀπηγγέλη θαμαρ τῇ νύμφῃ αὐτοῦ λέγοντες Ἰδοὺ ὁ
Ja Thamarille hänen miniälleen ilmoitettiin, sanoen: "katso,

πενθερός σου ἀναβαίνει εἰς θαμνα κείραι τὰ πρόβατα αὐτοῦ.
sinun appesi nousee ylös Thamnaan, keritsemään hänen lampaitaan."

GEN 38:14 καὶ περιελομένη τὰ ἱμάτια τῆς χηρέως ἀφ' ἐαυτῆς
Ja riisuttuaan pois leskeytensä vaatekappaleet päältään,

περιεβάλετο θέριστρον καὶ ἐκαλλωπίσατο καὶ ἐκάθισεν πρὸς ταῖς
hän kääriytyi huntuun ja koristautui ja istuutui Ainanin

πύλαις Αιναν, ἣ ἐστὶν ἐν παρόδῳ θαμνα· εἶδεν γὰρ ὅτι μέγας γέγονεν
porttien luo, joka on Thamnan tien varrella: sillä hän näki, että
suureksi on tullut

Σηλωμ, αὐτὸς δὲ οὐκ ἔδωκεν αὐτὴν αὐτῷ γυναικα.
Seeloom, mutta hän ei antanut häntä hänelle vaimoksi.

GEN 38:15 καὶ ἰδὼν αὐτὴν Ἰουδας ἔδοξεν αὐτὴν πόρνην εἶναι.
Ja nähdessään hänet Juuda luuli hänen olevan porton:

κατεκαλύψατο γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῆς, καὶ οὐκ ἐπέγνω αὐτήν.
sillä hän oli kokonaan verhonnut hänen kasvonsa, ja hän ei tuntenut
häntä.

GEN 38:16 ἐξέκλινεν δὲ πρὸς αὐτὴν τὴν ὁδὸν καὶ εἶπεν αὐτῇ Ἑασόν
Ja hän kääntyi pois tieltä hänen luokseen ja sanoi hänelle: "Sal-

με εἰσελθεῖν πρὸς σέ· οὐ γὰρ ἔγνω ὅτι ἡ νύμφη αὐτοῦ ἐστίν. ἡ δὲ
litko minun tulevan sisään sinun luoksesi?": sillä ei tietänyt että
hän on hänen miniänsä.

εἶπεν Τί μοι δώσεις, ἐὰν εἰσέλθῃς πρὸς με;
Hän sanoi: "Mitä minulle tulet antamaan, jos tulisit sisälle minun
luokseni?"

GEN 38:17 ὁ δὲ εἶπεν Ἐγὼ σοὶ ἀποστελῶ ἔριφον αἰγῶν ἐκ τῶν
Ja mies sanoi: "Minä olen lähettävä sinulle vuohivohlan

προβάτων. ἡ δὲ εἶπεν Ἐὰν δῶς ἀρραβῶνα ἕως τοῦ ἀποστεῖλαί σε.
lampaista." Ja nainen sanoi: "Jos annat pantin kunnes olet
lähettävä minulle."

GEN 38:18 ὁ δὲ εἶπεν Τίνα τὸν ἀρραβῶνά σοι δώσω; ἡ δὲ εἶπεν Τὸν
Ja mies sanoi: "Minkä pantin olen sinulle antava?" Ja nainen sanoi:

δακτύλιόν σου καὶ τὸν ὀρμίσκον καὶ τὴν ῥάβδον τὴν ἐν τῇ χειρὶ σου.
"Sormuksesi ja kaulaketjusi ja sauvan sinun kädessäsi."

καὶ ἔδωκεν αὐτῇ καὶ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτήν, καὶ ἐν γαστρὶ ἔλαβεν ἐξ
Ja hän antoi hänelle ja hän meni sisään hänen luokseen, ja vatsassa

αὐτοῦ.
tarttui kiinni hänestä.

GEN 38:19 καὶ ἀναστὰσα ἀπῆλθεν καὶ περιείλατο τὸ θέριστρον ἀφ'
Ja noustuaan hän meni pois ja riisui pois hunnun

ἐαυτῆς καὶ ἐνεδύσατο τὰ ἱμάτια τῆς χηρεύσεως αὐτῆς.
päältään, ja pukeutui hänen leskeydensä vaatteisiin.

GEN 38:20 ἀπέστειλεν δὲ Ἰουδας τὸν ἔριφον ἐξ αἰγῶν ἐν χειρὶ τοῦ
ja Juuda lähetti vohlan vuohista hänen paimenensa

ποιμένος αὐτοῦ τοῦ Οδολλαμίτου κομίσασθαι τὸν ἄρραβῶνα παρὰ τῆς
odollamitolaisen kädessä, saadakseen takaisin pantin naiselta,

γυναικός, καὶ οὐχ εὗρεν αὐτήν.
ja hän ei löytänyt häntä.

GEN 38:21 ἐπηρώτησεν δὲ τοὺς ἄνδρας τοὺς ἐκ τοῦ τόπου Πουῦ ἐστίν
Ja hän kysyi miehiltä, jotka paikasta (kotoisin): "Missä on

ἡ πόρνη ἢ γενομένη ἐν Αἰναν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ; καὶ εἶπαν Οὐκ ἦν ἐνταῦθα
Ainanissa tien varrella oleskeleva portto?" Ja he sanoivat: "Ei ole

πόρνη.
ollut täällä porttoa."

GEN 38:22 καὶ ἀπεστράφη πρὸς Ιουδαν καὶ εἶπεν Οὐχ εὗρον, καὶ οἱ
Ja hän palasi Juudan luo, ja sanoi: "En löytänyt, ja

ἄνθρωποι οἱ ἐκ τοῦ τόπου λέγουσιν μὴ εἶναι ὧδε πόρνην.
miehet jotka paikasta, sanovat: "Ei ole porttoa täällä."

GEN 38:23 εἶπεν δὲ Ιουδας Ἐχέτω αὐτά, ἀλλὰ μήποτε
Ja Juuda sanoi: "Pitäköön ne, vaan ettei

καταγελασθῶμεν· ἐγὼ μὲν ἀπέσταλκα τὸν ἑριφὸν τοῦτον, σὺ δὲ οὐχ
meitä pilkattaisi: minä tosin lähetin tämän vohlan, mutta sinä

εὗρηκας.
löytänyt.

GEN 38:24 Ἐγένετο δὲ μετὰ τρίμηνον ἀπηγγέλη τῷ Ιουδα λέγοντες
Ja tapahtui (että) jälkeen kolmen kuukauden ilmoitettiin
Juudalle, sanoen:

Ἐκπεπόρνευκεν θάμαρ ἡ νύμφη σου καὶ ἰδοὺ ἐν γαστρὶ ἔχει ἐκ
"Sinun miniäsi Thamar on harjoittanut haureutta, ja katso,
vatsassa omaa

πορνείας. εἶπεν δὲ Ιουδας Ἐξαγάγετε αὐτήν, καὶ κατακαυθήτω.
haureudesta." Ja Juuda sanoi: "Viekää hänet ulos ja hänet
poltettakoon poroksi."

GEN 38:25 αὐτὴ δὲ ἀγομένη ἀπέστειλεν πρὸς τὸν πενθερὸν αὐτῆς
Ja häntä viettäessä hän lähetti hänen appensa luo,

λέγουσα Ἐκ τοῦ ἀνθρώπου, τίνος ταῦτά ἐστιν, ἐγὼ ἐν γαστρὶ ἔχω. καὶ
sanoen: "Miehestä, kenen nämä ovat, minä omaan raskauden." Ja hän

εἶπεν Ἐπίγνωθι, τίνος ὁ δακτύλιος καὶ ὁ ὀρμίσκος καὶ ἡ ῥάβδος
sanoi: "Tutki, kenen sormus ja kaulaketju ja tämä sauva."

αὕτη.

GEN 38:26 ἐπέγνω δὲ Ἰουδας καὶ εἶπεν Δεδικαίωται θαμαρ ἢ ἐγώ, οὐ
Ja Juuda tunsī (ne) ja sanoi: "Thamar on tunnustettu
oikeamieliseksi, en minä,

εἵνεκεν οὐκ ἔδωκα αὐτὴν Σηλωμ τῷ υἱῷ μου. καὶ οὐ προσέθετο ἔτι τοῦ
koska en antanut häntä minun pojalleni Seeloomille." Ja hän ei enää

γινῶναι αὐτὴν.
lisännyt, tunteakseen häntä.

GEN 38:27 Ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἐτικτεν, καὶ τῇδε ἦν δίδυμα ἐν τῇ
Ja tapahtui kun hän synnytti, ja siellä oli kaksoset

γαστρί αὐτῆς.
hänen vatsassaan.

GEN 38:28 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τίκτειν αὐτὴν ὁ εἷς προεξήνεγκεν τὴν
Ja tapahtui sinä aikana kun hän synnytti: yksi ojensi ensin ulos

χεῖρα· λαβοῦσα δὲ ἡ μαῖα ἔδησεν ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ κόκκινον
käden: ja kätilö otti ja sitoi hänen käteensä punaisen (nauhan),

λέγουσα Οὗτος ἐξελεύσεται πρότερος.
sanoen: Tämä on tuleva ulos ensimmäisenä."

GEN 38:29 ὥς δὲ ἐπισυνήγαγεν τὴν χεῖρα, καὶ εὐθὺς ἐξῆλθεν ὁ
Mutta kun tämä kokosi käden, ja heti tuli ulos

ἀδελφὸς αὐτοῦ. ἡ δὲ εἶπεν Τί διεκόπη διὰ σὲ φραγμός; καὶ ἐκάλεσεν
hänen veljensä. Mutta sanoi: "Miksi aita sinun tähtesi leikattiin
kahtia?" Ja hän nimitti

τὸ ὄνομα αὐτοῦ Φαρες.
hänen nimekseen Fares.

GEN 38:30 καὶ μετὰ τοῦτο ἐξῆλθεν ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ, ἐφ' ᾧ ἦν ἐπὶ τῇ
Ja tämän jälkeen tuli ulos hänen veljensä, jolla oli

χειρὶ αὐτοῦ τὸ κόκκινον· καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ζαρα.
hänen kädessään punainen (lanka). Ja hän nimitti hänen nimekseen
Dzara.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΛΘ΄.
LUKU 39.

GEN 39:1 Ἰωσηφ δὲ κατήχθη εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐκτήσατο αὐτὸν
Ja Jooseef vietiin alas Egyptiin, ja Petefrees,

Πετεφρης ὁ εὐνούχος φαραῶ, ἀρχιμάγειρος, ἀνὴρ Αἰγύπτιος, ἐκ χειρὸς
Faaraon eunukki, pääkokki, egyptiläinen mies, hankki hänet ismaeli-

Ἰσμηλιτῶν, οἳ κατήγαγον αὐτὸν ἐκεῖ.
laisten kädestä, jotka toivat hänet sinne alas.

GEN 39:2 καὶ ἦν κύριος μετὰ Ἰωσηφ, καὶ ἦν ἀνὴρ ἐπιτυγχάνων καὶ
Ja Herra oli Jooseefin kanssa, ja hän oli menestynvä mies, ja

ἐγένετο ἐν τῷ οἴκῳ παρὰ τῷ κυρίῳ τῷ Αἰγυπτίῳ.
hän oli talossa, egyptiäisen herran tykönä.

GEN 39:3 ἦδει δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ ὅτι κύριος μετ' αὐτοῦ καὶ ὅσα ἂν
Ja hänen herransa sai tietää, että Herra (oli) hänen kanssaan, ja

ποιῇ, κύριος εὐοδοῖ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ.
joita tekisi, Herra antoi onnistua hänen käsissään.

GEN 39:4 καὶ εὗρεν Ἰωσηφ χάριν ἐναντίον τοῦ κυρίου αὐτοῦ,
ja Jooseef löysi armon hänen herransa edessä,

εὐηρέσκει δὲ αὐτῷ, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ
ja hän oli mieluinen hänelle, ja hän määräsi hänet hänen talonsa

πάντα, ὅσα ἦν αὐτῷ, ἔδωκεν διὰ χειρὸς Ἰωσηφ.
päälle, ja kaikki, joita hänellä oli, hän antoi Jooseefin käteen.

GEN 39:5 ἐγένετο δὲ μετὰ τὸ κατασταθῆναι αὐτὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου
Ja tapahtui, sen jälkeen kun hänet asetettiin hänen

αὐτοῦ καὶ ἐπὶ πάντα, ὅσα ἦν αὐτῷ, καὶ πύλόγησεν κύριος τὸν οἶκον
huoneensa päälle, ja kaiken päälle, joita hänellä oli, ja Herra
siunasi egyptiläisen

τοῦ Αἰγυπτίου διὰ Ἰωσηφ, καὶ ἐγενήθη εὐλογία κυρίου ἐν πᾶσιν τοῖς
houstonetta Jooseefin kautta, ja Herran siunaus oli kaikissa hänen

ὑπάρχουσιν αὐτῷ ἐν τῷ οἴκῳ καὶ ἐν τῷ ἀγρῷ.
omaisuuksissaan talossa ja kedolla.

GEN 39:6 καὶ ἐπέτρεψεν πάντα, ὅσα ἦν αὐτῷ, εἰς χεῖρας Ἰωσηφ καὶ
Ja hän antoi haltuun kaikki, joita hänellä oli, Jooseefin käsiin,

οὐκ ἦδει τῶν καθ' αὐτὸν οὐδὲν πλὴν τοῦ ἄρτου, οὗ ἥσθιεν αὐτός. Καὶ
eikä hän tietänyt mikä kuului hänelle, paitsi leipää, minkä hän
itse söi. Ja

ἦν Ἰωσηφ καλὸς τῷ εἶδει καὶ ὥραϊος τῇ ὥσκει σφόδρα.
Jooseef oli komea muodoltaan, ja erittäin kaunis kasvoiltaan.

GEN 39:7 καὶ ἐγένετο μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἐπέβαλεν ἡ γυνὴ
Ja tapahtui näiden tapahtumien jälkeen että hänen her-
τοῦ κυρίου αὐτοῦ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῆς ἐπὶ Ἰωσηφ καὶ εἶπεν Κοιμήθητι
ransa vaimo heitti silmänsä Joseefin päälle, ja hän sanoi: "Paneudu
μετ' ἐμοῦ.
maata minun kanssani."

GEN 39:8 ὁ δὲ οὐκ ἠθέλεν, εἶπεν δὲ τῇ γυναικὶ τοῦ κυρίου αὐτοῦ Εἰ
Mutta hän ei tahtonut vaan sanoi hänen herransa vaimolle: "Jos
ὁ κύριός μου οὐ γινώσκει δι' ἐμὲ οὐδὲν ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ καὶ πάντα,
minun herrani ei tiedä minun ohitseni mitään hänen talossaan, ja
ὅσα ἐστὶν αὐτῷ, ἔδωκεν εἰς τὰς χεῖράς μου
kaikki mitä hänellä on, hän antoi minun käsiini,

GEN 39:9 καὶ οὐχ ὑπερέχει ἐν τῇ οἰκίᾳ ταύτῃ οὐθὲν ἐμοῦ οὐδὲ
ja ei ole ketään tässä talossa minun ylitseni, eikä
ὑπεξήρηται ἀπ' ἐμοῦ οὐδὲν πλὴν σοῦ διὰ τὸ σὲ γυναῖκα αὐτοῦ εἶναι,
ole minulta suljettu pois mitään sinun lisäksesi, sen tähden että
sinä olet hänen vaimonsa,

καὶ πῶς ποιήσω τὸ ῥῆμα τὸ πονηρὸν τοῦτο καὶ ἀμαρτήσομαι ἐναντίον
ja kuinka minä tekisin tämän pahan asian, ja tekisin syntiä Jumalan
τοῦ θεοῦ;
edessä?"

GEN 39:10 ἡνίκα δὲ ἐλάλει τῷ Ἰωσηφ ἡμέραν ἐξ ἡμέρας, καὶ οὐχ
Ja kun hän puhui Jooseefille päivästä päivään, ja
ὑπήκουσεν αὐτῇ καθεύδειν μετ' αὐτῆς τοῦ συγγενέσθαι αὐτῇ.
hän ei kuunnellut häntä, maataksaan hänen kanssaan, yhtyäkseen
häneen.

GEN 39:11 ἐγένετο δὲ τοιαύτη τις ἡμέρα, εἰσῆλθεν Ἰωσηφ εἰς τὴν
Kun tuli eräs sellainen päivä, Jooseef meni sisään
οἰκίαν ποιεῖν τὰ ἔργα αὐτοῦ, καὶ οὐθεὶς ἦν τῶν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἔσω,
taloon, tekemään hänen töitään, ja ei kukaan muista ollut sisällä
talossa,

GEN 39:12 καὶ ἐπεσπάσατο αὐτὸν τῶν ἱματίων λέγουσα Κοιμήθητι μετ'
Ja hän kiinnitarttuen veti hänen vaatteistansa, sanoen:
"Makaaminun

ἐμοῦ. καὶ καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς ἔφυγεν καὶ
kanssani." Ja Jättäen hänen vaippansa hänen käsiinsä, hän pakeni ja

ἐξῆλθεν ἔξω.
astui ulos.

GEN 39:13 καὶ ἐγένετο ὥς εἶδεν ὅτι κατέλιπεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐν
Ja tapahtui kun hän näki, että hän jätti hänen vaippansa

ταῖς χερσὶν αὐτῆς καὶ ἔφυγεν καὶ ἐξῆλθεν ἔξω,
hänen käsiinsä, ja pakeni ja lähti poistui ulos

GEN 39:14 καὶ ἐκάλεσεν τοὺς ὄντας ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ εἶπεν αὐτοῖς
Ja hän kutsui talossa olevat (miehet) ja puhui heille,

λέγουσα Ἰδετε, εἰσήγαγεν ἡμῖν παῖδα Ἑβραῖον ἐμπαίζειν ἡμῖν.
sanoen: "Katsokaa, hän toi sisään meille heprealaisen palvelijan
pilkkaamaan meitä:

εἰσῆλθεν πρὸς με λέγων Κοιμήθητι μετ' ἐμοῦ, καὶ ἐβόησα φωνῇ μεγάλῃ.
Tuli sisään minun luokseni, sanoen: 'Makaa minun kanssani', ja minä
huusin suurella äänellä:

GEN 39:15 ἐν δὲ τῷ ἀκοῦσαι αὐτὸν ὅτι ὕψωσα τὴν φωνήν μου καὶ
Ja hänen kuultuaan, että minä korotin minun ääneni ja

ἐβόησα, καταλιπὼν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παρ' ἐμοῖ ἔφυγεν καὶ ἐξῆλθεν ἔξω.
huusin, jättäen vaatteet minun luokseni, hän pakeni ja poistui
ulos."

GEN 39:16 καὶ καταλιμπάνει τὰ ἱμάτια παρ' ἐαυτῇ, ἕως ἥλθεν ὁ
ja hän piti vaatteet itsensä luona, kunnes herra

κύριος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.
tuli hänen taloonsa.

GEN 39:17 καὶ ἐλάλησεν αὐτῷ κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα λέγουσα
Ja hän puhui hänelle mukaan näiden sanottujen, sanoen:

Εἰσῆλθεν πρὸς με ὁ παῖς ὁ Ἑβραῖος, ὃν εἰσήγαγες πρὸς ἡμᾶς, ἐμπαῖξαι
"Heprealainen tuli sisään minun luokseni, tämä jonka sinä toit
sisään meidän luoksemme. Nöyryyttääkseen

μοι καὶ εἶπέν μοι Κοιμηθήσομαι μετὰ σοῦ.
minua hän myös sanoi minulle: 'Olen makaava sinun kanssasi.'

GEN 39:18 ὥς δὲ ἤκουσεν ὅτι ὕψωσα τὴν φωνήν μου καὶ ἐβόησα,
Mutta kun hän kuuli että minä korotin ääneni ja huusin,

κατέλιπεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ παρ' ἐμοῖ καὶ ἔφυγεν καὶ ἐξῆλθεν ἔξω.
hän jätti hänen vaatteensa minun luokseni ja pakeni ja poistui
ulos."

GEN 39:19 ἐγένετο δὲ ὡς ἤκουσεν ὁ κύριος αὐτοῦ τὰ ῥήματα τῆς
Ja tapahtui, kun hänen (=Jooseefin) herra kuuli

γυναικὸς αὐτοῦ, ὅσα ἐλάλησεν πρὸς αὐτὸν λέγουσα Οὕτως ἐποίησέν μοι
hänen vaimonsa sanat jotka hän puhui hänelle, sanoen: 'Näin teki

ὁ παῖς σου, καὶ ἐθυμώθη ὀργῇ.
sinun palvelijasi', hän suuttui vihaan.

GEN 39:20 καὶ λαβὼν ὁ κύριος Ἰωσήφ ἐνέβαλεν αὐτὸν εἰς τὸ ὀχύρωμα,
Ja Herra, ottaen Jooseefin, hän heitti hänet linnoitukseen,

εἰς τὸν τόπον, ἐν ᾧ οἱ δεσμῶται τοῦ βασιλέως κατέχονται ἐκεῖ ἐν τῷ
paikkaan, jossa kuninkaan vankeja säilytettiin, siellä linnoituk-

ὀχυρώματι.
sessa.

GEN 39:21 Καὶ ἦν κύριος μετὰ Ἰωσήφ καὶ κατέχεεν αὐτοῦ ἔλεος καὶ
Ja Herra oli Jooseefin kanssa ja vuodatti hänelle alas laupeutta,

ἔδωκεν αὐτῷ χάριν ἐναντίον τοῦ ἀρχιδεσμοφύλακος,
ja hän antoi hänelle armon päävänginvartijan edessä.

GEN 39:22 καὶ ἔδωκεν ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ τὸ δεσμωτήριον διὰ χειρὸς
Ja päävänginvartija antoi vankilan Jooseefin käteen,

Ἰωσήφ καὶ πάντας τοὺς ἀπηγμένους, ὅσοι ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ, καὶ πάντα,
ja kaikki suljetut, niin monta kuin vankilassa, ja kaikki,

ὅσα ποιοῦσιν ἐκεῖ.
joita he tekevät siellä.

GEN 39:23 οὐκ ἦν ὁ ἀρχιδεσμοφύλαξ τοῦ δεσμωτηρίου γινώσκων δι'
Ja oli vankilan päävänginvartija hänen tähtensä ei mitään

αὐτὸν οὐθέν· πάντα γὰρ ἦν διὰ χειρὸς Ἰωσήφ διὰ τὸ τὸν κύριον μετ'
tietäväinen: sillä kaikki oli Jooseefin kädessä, sen tähden että

αὐτοῦ εἶναι, καὶ ὅσα αὐτὸς ἐποίει, κύριος ἐώδου ἐν ταῖς χερσὶν
Herra oli hänen kanssaan, ja kaikki joita hän teki, Herra antoi

αὐτοῦ.
menestyä hänen käsissään.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Μ΄ .
LUKU 40.

GEN 40:1 Ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα ἤμαρτεν ὁ ἀρχιοινοχόος
Ja tapahtui näiden asioiden jälkeen, että Egyptin kuninkaan

τοῦ βασιλέως Αἰγύπτου καὶ ὁ ἀρχισιτοποιὸς τῷ κυρίῳ αὐτῶν βασιλεῖ
pääjuomanlaskija ja pääleipuri teki(vät) syntiä heidän herraansa

Αἰγύπτου.

Egyptin kuningasta vastaan.

GEN 40:2 καὶ ὠργίσθη Φαραώ ἐπὶ τοῖς δουσὶν εὐνούχοις αὐτοῦ, ἐπὶ τῷ
Ja Faarao vihastui näille kahdelle eunukilleen, pääjuo-

ἀρχιοινοχῶ καὶ ἐπὶ τῷ ἀρχισιτοποιῷ,
manlaskijalle ja pääleipurille,

GEN 40:3 καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ παρὰ τῷ δεσμοφύλακι εἰς τὸ
Ja hän pani heidät vankeuteen vanginvartijan tykö

δεσμωτήριον, εἰς τὸν τόπον, οὗ Ἰωσηφ ἀπῆκτο ἐκεῖ.
vankilaan, paikkaan, jonne Joosefkin oli ohjautunut.

GEN 40:4 καὶ συνέστησεν ὁ ἀρχιδεσμώτης τῷ Ἰωσηφ αὐτούς, καὶ
ja päävanginvartija uskoi heidät Joosefin haltuun, ja

παρέστη αὐτοῖς· ἦσαν δὲ ἡμέρας ἐν τῇ φυλακῇ.
hän huolehti heistä: ja he olivat päiviä vankeudessa.

GEN 40:5 καὶ εἶδον ἀμφότεροι ἐνύπνιον, ἑκάτερος ἐνύπνιον, ἐν μιᾷ
Ja he näkivät molemmat unen, kumpikin unen, yhtenä

νυκτὶ ὄρασις τοῦ ἐνυπνίου αὐτοῦ, ὁ ἀρχιοινοχόος καὶ ὁ
yönä hänen unensa näyn, pääjuomanlaskija ja

ἀρχισιτοποιός, οἱ ἦσαν τῷ βασιλεῖ Αἰγύπτου, οἱ ὄντες ἐν τῷ
pääleipuri, jotka olivat Egyptin kuninkaalla, vankilassa

δεσμωτηρίῳ.
olevat.

GEN 40:6 εἰσῆλθεν δὲ πρὸς αὐτοὺς Ἰωσηφ τὸ πρωὶ καὶ εἶδεν αὐτούς,
Ja Joosef tuli tuli sisään heidän luokseen ja näki heidät,

καὶ ἦσαν τεταραγμένοι.
ja he olivat järkyttyneitä.

GEN 40:7 καὶ ἠρώτα τοὺς εὐνούχους Φαραώ, οἱ ἦσαν μετ' αὐτοῦ ἐν τῇ
Ja hän kysyi Faaraon eunukeilta, jotka olivat hänen kanssaan

φυλακῇ παρὰ τῷ κυρίῳ αὐτοῦ, λέγων Τί ὅτι τὰ πρόσωπα ὑμῶν σκυθρωπὰ
hänen herransa luona vankilassa, sanoen: "Minkä tähden teidän kas-

σήμερον;

vonne synkän näköisiä tänä päivänä?"

GEN 40:8 οἱ δὲ εἶπαν αὐτῷ Ἐνύπνιον εἶδομεν, καὶ ὁ συγκρίνων οὐκ
Ja he sanoivat: "me näimme unen, ja sille ei ole

ἔστιν αὐτό. εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰωσηφ Οὐχὶ διὰ τοῦ θεοῦ ἡ διασάφησις
selittäjää." Ja Jooseef sanoi heille: "Eikö Jumalalla ole niiden

αὐτῶν ἔστιν; διηγήσασθε οὖν μοι.
selitys? Kertokaa siis minulle.

GEN 40:9 καὶ διηγήσατο ὁ ἀρχιοινοχόος τὸ ἐνύπνιον αὐτοῦ τῷ Ἰωσηφ
Ja pääjuomanlaskija kertoi hänen unensa Jooseefille,

καὶ εἶπεν Ἐν τῷ ὕπνῳ μου ἦν ἄμπελος ἐναντίον μου·
ja sanoi: "Minun unessani oli viiniköynnös minun edessäni:

GEN 40:10 ἐν δὲ τῇ ἀμπέλῳ τρεῖς πυθμένες, καὶ αὐτὴ θάλλουσα
ja viiniköynnöksessä kolme vartta, ja tämä kukoistaen

ἀνενηνοχυῖα βλαστούς· πέπειροι οἱ βότρυες σταφυλῆς.
kantoi ylös vesoja: kypsyneitä viinirypäleen terttuja.

GEN 40:11 καὶ τὸ ποτήριον φαραῶ ἐν τῇ χειρὶ μου· καὶ ἔλαβον τὴν
Ja Faaraon malja minun kädessäni: ja minä otin viini-

σταφυλὴν καὶ ἐξέθλιψα αὐτὴν εἰς τὸ ποτήριον καὶ ἔδωκα τὸ ποτήριον
rypäleen ja pusersin sen ulos maljaan ja annoin maljan

εἰς τὰς χεῖρας φαραῶ.
Faaraon käteen."

GEN 40:12 καὶ εἶπεν αὐτῷ Ἰωσηφ Τοῦτο ἡ σύγκρισις αὐτοῦ· οἱ τρεῖς
Ja Jooseef sanoi hänelle: "Tämä sen selitys: kolme

πυθμένες τρεῖς ἡμέραι εἰσὶν·
vartta ovat kolme päivää:

GEN 40:13 ἔτι τρεῖς ἡμέραι καὶ μνησθήσεται φαραῶ τῆς ἀρχῆς σου
vielä päiviä kolme ja Faarao on tuleva muistamaan sinun
arvoasemasi

καὶ ἀποκαταστήσει σε ἐπὶ τὴν ἀρχιοινοχοΐαν σου, καὶ δώσεις τὸ
ja on asettava ennalleen sinut pääjuomanlaskijaksi, ja sinä tulet

ποτήριον φαραῶ εἰς τὴν χεῖρα αὐτοῦ κατὰ τὴν ἀρχὴν σου τὴν προτέραν,
antamaan Faaraon maljan hänen käteensä, sinun aikaisemman arvosi

ὥς ἦσθα οἰνοχοῶν.

mukaan, kun olit juomanlaskija.

GEN 40:14 ἀλλὰ μνήσθητί μου διὰ σεαυτοῦ, ὅταν εὖ σοι γένηται, καὶ
Vaan muistuta minusta itseäsi, kun sinulle on hyvin tapahtuva, ja

ποιήσεις ἐν ἐμοὶ ἔλεος καὶ μνησθήσῃ περὶ ἐμοῦ Φαραῶ καὶ ἐξάξεις με
tee minulle laupeus ja muistuta minusta Faaraota ja johdata minut

ἐκ τοῦ ὀχυρώματος τούτου·
ulos tästä linnoituksesta:

GEN 40:15 ὅτι κλοπῇ ἐκλάπην ἐκ γῆς Εβραίων καὶ ὥδε οὐκ ἐποίησα
sillä varkaudella minut vietiin salaa pois heprealaisten maasta,
ja täällä en tehnyt

οὐδέν, ἀλλ' ἐνέβαλόν με εἰς τὸν λάκκον τοῦτον.
mitään, vaan he heittivät minut sisään tähän kuoppaan."

GEN 40:16 καὶ εἶδεν ὁ ἀρχισιτοποιὸς ὅτι ὀρθῶς συνέκρινεν, καὶ
Ja pääleipuri näki että oikein selitti, ja hän

εἶπεν τῷ Ιωσηφ Κἀγὼ εἶδον ἐνύπνιον καὶ ὥμην τρία κανᾶ χονδριτῶν
sanoi Joooseefille: "Myös minä näin unen ja kuvittelin kolme

αἶρειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μου·
karkeaksi jauhettujen jauhojen koria, nostettuna minun pääni
päälle.

GEN 40:17 ἐν δὲ τῷ κανῷ τῷ ἐπάνω ἀπὸ πάντων τῶν γενῶν, ὧν ὁ
Ja päällimmäisessä korissa kaikista lajeista, joita

Βασιλεὺς Φαραῶ ἐσθίει, ἔργον σιτοποιοῦ, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ
Faarao-kuningas syö, leipurin valmistamia, ja taivaan linnut

κατήσθιεν αὐτὰ ἀπὸ τοῦ κανοῦ τοῦ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς μου.
söivät puhtaaksi nämä korista minun pääni yläpuolelta."

GEN 40:18 ἀποκριθεὶς δὲ Ιωσηφ εἶπεν αὐτῷ Αὕτη ἡ σύγκρισις αὐτοῦ·
Ja vastaten Joooseef sanoi hänelle: "Tämä sen selitys:

τὰ τρία κανᾶ τρεῖς ἡμέραι εἰσὶν·
kolme koria ovat kolme päivää:

GEN 40:19 ἔτι τριῶν ἡμερῶν ἀφελεῖ Φαραῶ τὴν κεφαλὴν σου ἀπὸ σοῦ
Kolme päivää vielä, (ja) Faarao on tuleva ottamaan pois
sinun pääsi sinulta,

καὶ κρεμάσει σε ἐπὶ ξύλου, καὶ φάγεται τὰ ὄρνεα τοῦ οὐρανοῦ τὰς
ja hän on ripustava sinut puun päälle, ja taivaan linnut tulevat

σάρκας σου ἀπὸ σοῦ.
syömään sinulta sinun lihasi.

GEN 40:20 ἐγένετο δὲ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἡμέρα γενέσεως ἦν
Ja tapahtui kolmantena päivänä, oli faaraon syntymisen

Φαραῶ, καὶ ἐποίει πότον πᾶσι τοῖς παισὶν αὐτοῦ. καὶ ἐμνήσθη τῆς
päivä, ja hän valmisti pidot kaikille hänen palvelijoilleen. Ja hän
muisti

ἀρχῆς τοῦ ἀρχιοινοχόου καὶ τῆς ἀρχῆς τοῦ ἀρχισιτοποιοῦ ἐν μέσῳ τῶν
pääjuomanlaskijan virka-asemaa ja pääleipurin virka-asemaa palve-
παίδων αὐτοῦ
lijoittensa keskellä,

GEN 40:21 καὶ ἀπεκατέστησεν τὸν ἀρχιοινοχόον ἐπὶ τὴν ἀρχὴν αὐτοῦ,
ja hän asetti pääjuomanlaskijan ennalleen hänen virka-
asemaansa,

καὶ ἔδωκεν τὸ ποτήριον εἰς τὴν χεῖρα Φαραῶ,
ja tämä antoi maljan Faaraon käteen,

GEN 40:22 τὸν δὲ ἀρχισιτοποιὸν ἐκρέμασεν, καθὰ συνέκρινεν αὐτοῖς
mutta pääleipurin hän ripusti, kuten Jooseef heille oli

Ἰωσηφ.
selittänyt.

GEN 40:23 οὐκ ἐμνήσθη δὲ ὁ ἀρχιοινοχόος τοῦ Ἰωσηφ, ἀλλὰ ἐπελάθετο
Mutta pääjuomanlaskija ei muistanut Joosefia, vaan

αὐτοῦ.
unohti hänet.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΑ΄.
LUKU 41.

GEN 41:1 Ἐγένετο δὲ μετὰ δύο ἔτη ἡμερῶν φαραὼ εἶδεν ἐνύπνιον.
Ja tapahtui jälkeen päivien kahden vuoden, Faarao näki unen.

ὧς εἶδεν ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ,
Hän kuvitteli seisovansa joen äärellä.

GEN 41:2 καὶ ἰδὼν ὥσπερ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνέβαινον ἑπτὰ βόες καλὰί
Ja katso, niinkuin joesta olisi noussut seitsemän lehmää, kauniita

τῷ εἶδει καὶ ἐκλεκταὶ ταῖς σαρκὶν καὶ ἐβόσκοντο ἐν τῷ ἄχρῃ·
näöltään ja erinomaisia lihoiltaan, ja ne olivat laitumella
niityllä.

GEN 41:3 ἄλλαι δὲ ἑπτὰ βόες ἀνέβαινον μετὰ ταύτας ἐκ τοῦ ποταμοῦ
Toiset seitsemän lehmää nousivat noiden jälkeen virrasta,

αἰσχροὶ τῷ εἶδει καὶ λεπταὶ ταῖς σαρκὶν καὶ ἐνέμοντο παρὰ τὰς βόας
rumia näöltään ja laihoja lihoiltaan, ja ne kävivät laitumelle

παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ·
(toisten) lehmien luo, virran rannan viereen:

GEN 41:4 καὶ κατέφαγον αἱ ἑπτὰ βόες αἱ αἰσχροὶ καὶ λεπταὶ ταῖς
ja nämä seitsemän rumaa ja lihoiltaan laihaa lehmää

σαρκὶν τὰς ἑπτὰ βόας τὰς καλὰς τῷ εἶδει καὶ τὰς ἐκλεκτάς. ἡγέρθη δὲ
söivät nämä näöltään kauniit ja erinomaiset. Ja Faarao

φαραὼ.
heräsi.

GEN 41:5 καὶ ἐνυπνιάσθη τὸ δεύτερον, καὶ ἰδὼν ἑπτὰ στάχυες
Ja hän uneksui toisen kerran, ja katso tähkiä seitsemän

ἀνέβαινον ἐν πυθμένι ἐνὶ ἐκλεκτοῖ καὶ καλοῖ·
nousi nousi ylös yhdessä korressa, erinomaisia ja kauniita:

GEN 41:6 ἄλλοι δὲ ἑπτὰ στάχυες λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο
Ja toiset seitsemän tähkää, laihoja ja tulikuumen tuulen
kuihduttamia, nousivat ylös

μετ' αὐτούς·
niiden jälkeen:

GEN 41:7 καὶ κατέπιον οἱ ἑπτὰ στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι
Ja nämä seitsemän laihaa ja tuulenkuihduttamaa tähkää nielivät

τοὺς ἑπτὰ στάχους τοὺς ἐκλεκτοὺς καὶ τοὺς πλήρεις. ἡγέρθη δὲ φαραὼ,
nämä erinomaiset ja täydet tähkät. Ja Faarao heräsi,

καὶ ἦν ἐνύπνιον.
ja se oli uni.

GEN 41:8 Ἐγένετο δὲ πρῶτὶ καὶ ἐταράχθη ἡ ψυχὴ αὐτοῦ, καὶ
Ja oli aamu ja hänen sielunsa oli levoton, ja

ἀποστείλας ἐκάλεσεν πάντας τοὺς ἐξηγητὰς Αἰγύπτου καὶ πάντας τοὺς
lähettäen hän kutsui kaikki Egyptin selittäjät ja kaikki

σοφoὺς αὐτῆς, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς Φαραὼ τὸ ἐνύπνιον, καὶ οὐκ ἦν ὁ
sen viisaat, ja Faarao kertoi heille unen, ja ei ollut

ἀπαγγέλλων αὐτὸ τῷ Φαραὼ.
sen faaraolle ilmoittajaa.

GEN 41:9 καὶ ἐλάλησεν ὁ ἀρχιοινοχόος πρὸς Φαραὼ λέγων Τὴν
Ja pääjuomanlaskija puhui Faaraolle, sanoen:

ἁμαρτίαν μου ἀναμιμνήσκω σήμερον·
"Minun rikoksestani minä muistutan tänä päivänä:

GEN 41:10 Φαραὼ ὀργίσθη τοῖς παισὶν αὐτοῦ καὶ ἔθετο ἡμᾶς ἐν
Faarao vihastui hänen palvelijoilleen ja pisti meidät

φυλακῇ ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀρχιμαγείρου, ἐμέ τε καὶ τὸν ἀρχισιτοποιόν.
vankilaan pääkokin taloon, minut ja myös pääleipurin.

GEN 41:11 καὶ εἶδομεν ἐνύπνιον ἐν νυκτὶ μιᾷ, ἐγὼ τε καὶ αὐτός,
Ja me näimme unen yhtenä yönä, minä ja myös hän,

ἕκαστος κατὰ τὸ αὐτοῦ ἐνύπνιον εἶδομεν.
me näimme kukin oman unemme.

GEN 41:12 ἦν δὲ ἐκεῖ μεθ' ἡμῶν νεανίσκος παῖς Εβραῖος τοῦ
Ja siellä oli meidän kanssamme nuorukainen, pääkokin

ἀρχιμαγείρου, καὶ διηγησάμεθα αὐτῷ, καὶ συνέκρινεν ἡμῖν.
hebrealainen orja, ja me kerroimme hänelle, ja hän selitti meille.

GEN 41:13 ἐγενήθη δὲ καθὼς συνέκρινεν ἡμῖν, οὕτως καὶ συνέβη, ἐμέ
Ja oli kuten hän selitti meille, näin myös tapahtui, minut

τε ἀποκατασταθῆναι ἐπὶ τὴν ἀρχὴν μου, ἐκεῖνον δὲ κρεμασθῆναι.
asetettiin takaisin minun tehtävääni, ja hänet ripustettiin."

GEN 41:14 Ἀποστείλας δὲ Φαραὼ ἐκάλεσεν τὸν Ἰωσήφ, καὶ ἐξήγαγον
Ja lähettäen Faarao kutsui Jooseefin, ja he toivat

αὐτὸν ἐκ τοῦ ὀχυρώματος καὶ ἐξύρσαν αὐτὸν καὶ ἥλλαξαν τὴν στολὴν
hänet ulos vankilasta, ja he ajoivat hänen partansa ja he vaih-

αὐτοῦ, καὶ ἦλθεν πρὸς Φαραῶ.
toivat hänen vaippansa, ja hän tuli Faaraon luo.

GEN 41:15 εἶπεν δὲ Φαραῶ τῷ Ἰωσήφ Ἐνύπνιον ἐώρακα, καὶ ὁ
Ja Faarao sanoi Jooseefille: "Olen nähnyt unen, ja

συγκρίνων οὐκ ἔστιν αὐτό· ἐγὼ δὲ ἀκήκοα περὶ σοῦ λεγόντων ἀκούσαντά
sen selittäjää ei ole: mutta minä olen kuullut sinusta sanottavan

σε ἐνύπνια συγκρίναι αὐτά.
että kuultuasi unet sinä selität ne."

GEN 41:16 ἀποκριθεὶς δὲ Ἰωσήφ τῷ Φαραῶ εἶπεν Ἄνευ τοῦ θεοῦ οὐκ
Ja Jooseef vastasi faaraolle, sanoen: "Ilman Jumalaa

ἀποκριθήσεται τὸ σωτήριον Φαραῶ.
ei tulla vastaamaan pelastuskeinoa Faaraolle.

GEN 41:17 ἐλάλησεν δὲ Φαραῶ τῷ Ἰωσήφ λέγων Ἐν τῷ ὕπνῳ μου ὤμην
Ja Faarao puhui Jooseefille, sanoen: "Minun unessani

ἑστάναι παρὰ τὸ χεῖλος τοῦ ποταμοῦ,
kuvittelin seisovani virran rannan vieressä,

GEN 41:18 καὶ ὥσπερ ἐκ τοῦ ποταμοῦ ἀνέβαινον ἑπτὰ βόες καλαὶ τῷ
ja niinkuin virrasta olisi noussut seitsemän lehmää, kauniita

εἶδει καὶ ἐκλεκταὶ ταῖς σαρκὶν καὶ ἐνέμοντο ἐν τῷ ἄχρῳ·
näöltään ja erinomaisia lihoiltaan, ja ne kävivät laiduntamaan
niityllä.

GEN 41:19 καὶ ἰδού ἑπτὰ βόες ἕτεραι ἀνέβαινον ὀπίσω αὐτῶν ἐκ τοῦ
Ja katso seitsemän toista lehmää nousi ylös niiden jälkeen

ποταμοῦ πονηραὶ καὶ αἰσχροὶ τῷ εἶδει καὶ λεπταὶ ταῖς σαρκὶν, οἷας
virrasta, pahoja ja rumia näöltään ja laihoja lihoiltaan, sellaisia

οὐκ εἶδον τοιαύτας ἐν ὅλῃ γῇ Αἰγύπτῳ αἰσχροτέρας·
joita rumempia en ole nähnyt koko Egyptin maassa:

GEN 41:20 καὶ κατέφαγον αἱ ἑπτὰ βόες αἱ αἰσχροὶ καὶ λεπταὶ τὰς
Ja nämä seitsemän rumaa ja laihaa lehmää söivät

ἑπτὰ βόας τὰς πρώτας τὰς καλὰς καὶ ἐκλεκτάς,
ne seitsemän kaunista ja erinomaista lehmää.

GEN 41:21 καὶ εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν καὶ οὐ διάδηλοι
ja ne tulivat sisään niiden vatsoihin ja ei ollut
eroitettavissa,

ἐγένοντο ὅτι εἰσῆλθον εἰς τὰς κοιλίας αὐτῶν, καὶ αἱ ὀψεις αὐτῶν
että ne sisälletulivat niiden vatsoihin, ja ne olivat näöltään

αίσχραι καθὰ καὶ τὴν ἀρχὴν. ἐξεγερθεὶς δὲ ἐκοιμήθη
rumia kuten myös alussa. Ja herättyäni nukahdin uudelleen

GEN 41:22 καὶ εἶδον πάλιν ἐν τῷ ὕπνῳ μου, καὶ ὥσπερ ἐπτά στάχυες
ja näin jälleen minun unessani, ja niinkuin seitsemän

ἀνέβαινον ἐν πυθμένι ἐνὶ πλήρεις καὶ καλοί.
tähtkää nousi ylös yhdessä korressa, täyteläisiä ja kauniita:

GEN 41:23 ἄλλοι δὲ ἐπτά στάχυες λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι ἀνεφύοντο
ja tähtkiä toiset seitsemän, laihoja ja tulikuuman
tuulen polttamia nousivat ylös

ἐχόμενοι αὐτῶν.
niiden jälkeen.

GEN 41:24 καὶ κατέπιον οἱ ἐπτά στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι
Ja nämä seitsemän laihaa ja tulikuuman tuulen polttamaa tähtkää

τοὺς ἐπτά στάχους τοὺς καλοὺς καὶ τοὺς πλήρεις. εἶπα οὖν τοῖς
nielivät nämä seitsemän kauniita ja täyteläistä. Kerroin siis

ἐξηγηταῖς, καὶ οὐκ ἦν ὁ ἀπαγγέλλων μοι.
selittäjille, ja ei ollut minulle vastaaaja."

GEN 41:25 Καὶ εἶπεν Ἰωσήφ τῷ φαραῶ Τὸ ἐνύπνιον φαραῶ ἐν ἐστίν.
Ja Jooseef sanoi faaraolle: " Faaraon uni on yksi:

ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ, ἔδειξεν τῷ φαραῶ.
mitä hyvänsä Jumala tekee, sen hän on osoittanut faaraolle.

GEN 41:26 αἱ ἐπτά βόες αἱ καλαὶ ἐπτά ἔτη ἐστίν, καὶ οἱ ἐπτά
ja nämä seitsemän hyvää lehmää ovat vuosia seitsemän, ja nämä

στάχυες οἱ καλοὶ ἐπτά ἔτη ἐστίν· τὸ ἐνύπνιον φαραῶ ἐν ἐστίν.
seitsemän tähtkää ovat vuosia seitsemän: Faaraon uni on yksi.

GEN 41:27 καὶ αἱ ἐπτά βόες αἱ λεπταὶ αἱ ἀναβαίνουσιν ὀπίσω αὐτῶν
Ja nämä seitsemän niiden jälkeen ylösnoussutta lehmää ovat

ἐπτά ἔτη ἐστίν, καὶ οἱ ἐπτά στάχυες οἱ λεπτοὶ καὶ ἀνεμόφθοροι
vuosia seitsemän, ja nämä seitsemän laihaa ja tulikuuman tuulen
polttamaa tähtkää

ἔσονται ἐπτά ἔτη λιμοῦ.
tulevat olemaan seitsemän nälänhädän vuotta.

GEN 41:28 τὸ δὲ ῥῆμα, ὃ εἶρηκα φαραῶ Ὅσα ὁ θεὸς ποιεῖ, ἔδειξεν
Ja tämä se sanoma, jonka olen sanonut Faaraolle: Joita

τῷ Φαραῶ,
Jumala tekee, hän osoitti Faaraolle.

GEN 41:29 ἰδοὺ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη ἔρχεται εὐθηνία πολλή ἐν πάσῃ γῇ Αἰγύπτῳ·
Katso, tulee suuren hyvinvoinnin seitsemän vuotta kaikessa
Egyptin maassa:

GEN 41:30 ἥξει δὲ ἐπὶ ἑπτὰ ἔτη λιμοῦ μετὰ ταῦτα, καὶ ἐπιλήσονται τῆς
mutta niiden jälkeen on tuleva seitsemän nälänhädän
vuotta, ja he tulevat unohtamaan

πλησμονῆς ἐν ὅλῃ γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ ἀναλώσει ὁ λιμὸς τὴν γῆν,
yltäkylläisyyden koko Egyptin maassa, ja nälänhätä hävittää maata,

GEN 41:31 καὶ οὐκ ἐπιγνωσθήσεται ἡ εὐθηνία ἐπὶ τῆς γῆς ἀπὸ τοῦ
ja yltäkylläisyys ei ole tunnettu maan päällä tämän

λιμοῦ τοῦ ἐσομένου μετὰ ταῦτα· ἰσχυρὸς γὰρ ἔσται σφόδρα.
jälkeen tulevan nälänhädän tähden: sillä väkevä on oleva sangen.

GEN 41:32 περὶ δὲ τοῦ δευτερώσαι τὸ ἐνύπνιον Φαραῶ δίς, ὅτι
Ja unen kertautuminen Faaraolle kahdesti (merkitsee), että

ἀληθὲς ἔσται τὸ ῥῆμα τὸ παρὰ τοῦ θεοῦ, καὶ ταχυνεῖ ὁ θεὸς τοῦ
oikea on oleva tämä sanoma Jumalan luota, ja Jumala kirehtii

ποιῆσαι αὐτό.
tekemään sen.

GEN 41:33 νῦν οὖν σκέψαι ἄνθρωπον φρόνιμον καὶ συνετὸν καὶ
Nyt siis ajattele ymmärtäväistä ja viisasta miestä ja

κατάστησον αὐτὸν ἐπὶ γῆς Αἰγύπτου·
aseta hänet Egyptin maan päälle:

GEN 41:34 καὶ ποιησάτω Φαραῶ καὶ καταστησάτω τοπάρχας ἐπὶ τῆς
ja Faarao tehköön ja asettakoon paikallishallitsijat maan päälle,

γῆς, καὶ ἀποπεμπτωσάτωσαν πάντα τὰ γενήματα τῆς γῆς Αἰγύπτου τῶν
ja he ottakoot viidennen osan kaikista Egyptin maan hedelmistä

ἐπὶ ἑτῶν τῆς εὐθηνίας
yltäkylläisyyden seitsemänä vuotena

GEN 41:35 καὶ συναγαγέτωσαν πάντα τὰ βρώματα τῶν ἐπὶ ἑτῶν τῶν
ja he kerätkööt yhteen kaiken näiden tulevan seitsemän

ἐρχομένων τῶν καλῶν τούτων, καὶ συναχθήτω ὁ σῖτος ὑπὸ χεῖρα Φαραῶ,
hyvän vuoden ruuan, ja vilja koottakoon Faaraon käden alle:

βρώματα ἐν ταῖς πόλεσιν φυλαχθήτω·
ravinto kaupunkeihin varastoitakoon:

GEN 41:36 καὶ ἔσται τὰ βρώματα πεφυλαγμένα τῇ γῇ εἰς τὰ ἐπὶ τὰ ἔτη
ja ravintoa on oleva varastoituna maassa nälänhädän

τοῦ λιμοῦ, ἃ ἔσονται ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, καὶ οὐκ ἐκτριβήσεται ἡ γῇ ἐν τῷ
seitsemäksi vuodeksi, jotka tulevat olemaan Egyptin maassa, ja maa

λιμῷ.

ei tule tuhoutumaan täydellisesti nälänhädässä."

GEN 41:37 Ἦρεσεν δὲ τὰ ῥήματα ἐναντίον Φαραῶ καὶ ἐναντίον
ja nämä sanat olivat mieluisia Faaraon edessä ja

πάντων τῶν παίδων αὐτοῦ,
ja kaikkien hänen palvelijoittensa edessä,

GEN 41:38 καὶ εἶπεν Φαραῶ πᾶσιν τοῖς παισὶν αὐτοῦ Μὴ εὐρήσομεν
ja Faarao sanoi kaikille hänen palvelijoilleen:
"Tulisimmeko me löytämään

ἄνθρωπον τοιοῦτον, ὃς ἔχει πνεῦμα θεοῦ ἐν αὐτῷ;
tälläisen miehen, joka omaa Jumalan Hengen itsessään?"

GEN 41:39 εἶπεν δὲ Φαραῶ τῷ Ἰωσήφ Ἐπειδὴ ἔδειξεν ὁ θεός σοι
Ja Faarao sanoi Joosefille: "Koska Jumala näytti sinulle

πάντα ταῦτα, οὐκ ἔστιν ἄνθρωπος φρονιμώτερος καὶ συνετώτερός σου·
kaikki nämä, ei ole sinua viisaampaa ja ymmärtäväisempää miestä.

GEN 41:40 σὺ ἔση ἐπὶ τῷ οἴκῳ μου, καὶ ἐπὶ τῷ στόματί σου
Sinä olet oleva yli minun huoneeni, ja sinun suullesi

ὑπακούσεται πᾶς ὁ λαός μου· πλὴν τὸν θρόνον ὑπερέξω σου ἐγώ.
on oleva kuuliainen koko minun kansani: ainoastaan valtaistuimen
mukaan olen oleva sinua ylempi."

GEN 41:41 εἶπεν δὲ Φαραῶ τῷ Ἰωσήφ Ἰδοὺ καθίστημί σε σήμερον ἐπὶ
Ja Faarao sanoi Joosefille: "Katso, minä asetan sinut

πάσης γῆς Αἰγύπτου.
tänä päivänä koko Egyptin maan yli."

GEN 41:42 καὶ περιελόμενος Φαραῶ τὸν δακτύλιον ἀπὸ τῆς χειρὸς
Ja Faarao, ottaen pois sormuksen hänen kädestään,

αὐτοῦ περιέθηκεν αὐτὸν ἐπὶ τὴν χεῖρα Ἰωσήφ καὶ ἐνέδυσεν αὐτὸν
hän asetti sen Joosefin käteen, ja hän puki hänet

στολὴν βυσσίνην καὶ περιέθηκεν κλοιὸν χρυσοῦν περὶ τὸν τράχηλον
liinaiseen pukuun ja hän asetti kultaisen kaulanauhan hänen

αὐτοῦ·
kaulansa ympäri:

GEN 41:43 καὶ ἀνεβίβασεν αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἄρμα τὸ δεῦτερον τῶν αὐτοῦ,
Ja hän nosti hänet vaunuihin hänestä toiseksi,

καὶ ἐκήρυξεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ κήρυξ· καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἐφ' ὅλης
ja kuuluttaja kuulutti hänen edellään: ja hän asetti hänet koko

γῆς Αἰγύπτου.
Egyptin maan päälle.

GEN 41:44 εἶπεν δὲ Φαραώ τῷ Ιωσήφ· Ἐγὼ Φαραώ· ἀνευ σοῦ οὐκ ἐξαρεῖ
Ja Faarao sanoi Joosefille: "Minä Faarao: ilman sinua kukaan

οὐθεὶς τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ πάσῃ γῇ Αἰγύπτου.
nostako ulos hänen kättään koko Egyptin maassa."

GEN 41:45 καὶ ἐκάλεσεν Φαραώ τὸ ὄνομα Ιωσήφ Ψονθομφανηχ· καὶ
Ja faarao nimitti Joosefin nimeksi Psonthomfanekh (maan
muonittaja): ja

ἔδωκεν αὐτῷ τὴν Ασεννεθ θυγατέρα Πετεφρη ἱερέως Ἡλίου πόλεως αὐτῷ
hän antoi hänelle Asennethin, auringon kaupungin papin Petefreen

γυναῖκα.
tyttären, vaimoksi.

GEN 41:46 Ιωσήφ δὲ ἦν ἐτῶν τριάκοντα, ὅτε ἔστη ἐναντίον Φαραώ
Ja Joosef oli vuosia kolmekymmentä, kun hän asettui

Βασιλέως Αἰγύπτου. Ἐξῆλθεν δὲ Ιωσήφ ἐκ προσώπου Φαραώ καὶ διῆλθεν
seisomaan Egyptin kuninkaan Faaraon eteen. Ja Joosef lähti ulos

πάσαν γῆν Αἰγύπτου.
Faaraon kasvoilta, ja hän matkusti koko Egyptin maan läpi.

GEN 41:47 καὶ ἐποίησεν ἡ γῆ ἐν τοῖς ἐπτά ἔτεσιν τῆς εὐθηνίας
Ja maa tuotti seitsemänä hyvinvoinnin vuotena

δράγματα·
runsaasti lyhteitä:

GEN 41:48 καὶ συνήγαγεν πάντα τὰ βρώματα τῶν ἐπτά ἐτῶν, ἐν οἷς ἦν
Ja hän kokosi yhteen kaiken näiden seitsemän vuoden ruuan, joiden

ἡ εὐθηνία ἐν γῇ Αἰγύπτου, καὶ ἔθηκεν τὰ βρώματα ἐν ταῖς πόλεσιν,
aikana oli hyvinvointi Egyptin maassa, ja hän varastoi ruuan
kaupunkeihin,

βρώματα τῶν πεδίων τῆς πόλεως τῶν κύκλῳ αὐτῆς ἔθηκεν ἐν αὐτῇ.
kaupungin ketojen ruuan kunkin (kaupungin) ympärillä hän varastoi
siihen(kaupunkiin).

GEN 41:49 καὶ συνήγαγεν Ἰωσήφ σῖτον ὥσει τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης,
ja Joosef kokosi yhteen viljaa niinkuin meren santaa,

πολὺν σφόδρα, ἕως οὐκ ἠδύναντο ἀριθμῆσαι, οὐ γὰρ ἦν ἀριθμός.
kovin paljon, kunnes sitä ei voitu laskea, sillä ei ollut lukua.

GEN 41:50 Τῷ δὲ Ἰωσήφ ἐγένοντο υἱοὶ δύο πρὸ τοῦ ἐλθεῖν τὰ ἐπὶ
Ja ennen kuin ne seitsemän nälänhädän vuotta tulivat,

ἔτη τοῦ λιμοῦ, οὓς ἔτεκεν αὐτῷ Ασεννεθ θυγάτηρ Πετεφρη ἱερέως
Joosefille syntyi kaksi poikaa, jotka Asenneth, auringon kaupungin

Ἡλίου πόλεως.
papin Petefreen tytär synnytti hänelle.

GEN 41:51 ἐκάλεσεν δὲ Ἰωσήφ τὸ ὄνομα τοῦ πρωτοτόκου Μανασση, ὅτι
Ja Joosef nimitti ensinsyntyneen nimeksi Manasse, koska:

Ἐπιλαθέσθαι με ἐποίησεν ὁ θεὸς πάντων τῶν πόνων μου καὶ πάντων τῶν
"Jumala saattoi minut unohtamaan kaikki minun vaivani ja kaikki

τοῦ πατρός μου.
minun isälleni kuuluvat asiat."

GEN 41:52 τὸ δὲ ὄνομα τοῦ δευτέρου ἐκάλεσεν Εφραιμ, ὅτι Ἡῤῥησέν
Ja toisen nimeksi hän nimitti Efraim, koska: "Jumala

με ὁ θεὸς ἐν γῇ ταπεινώσεώς μου.
suurensi minut minun alennustilani maassa."

GEN 41:53 Παρήλθον δὲ τὰ ἐπὶ ἔτη τῆς εὐθηνίας, ἃ ἐγένοντο ἐν γῇ
Ja menivät ohi ne seitsemän hyvinvoinnin vuotta, jotka

Αἰγύπτῳ,
olivat Egyptin maassa,

GEN 41:54 καὶ ἦρξαντο τὰ ἐπὶ ἔτη τοῦ λιμοῦ ἔρχεσθαι, καθὰ εἶπεν
ja ne seitsemän nälänhädän vuotta alkoivat tulemaan, kuten Joosef

Ἰωσήφ. καὶ ἐγένετο λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ, ἐν δὲ πάσῃ γῇ Αἰγύπτου ἦσαν
oli puhunut. Ja nälänhätä tuli kaikkeen maahan, mutta koko Egyptin

ἄρτοι.
oli leipää.

GEN 41:55 καὶ ἐπείνασεν πᾶσα ἡ γῇ Αἰγύπτου, ἐκέκραζεν δὲ ὁ λαὸς
Ja koko Egyptin maa oli nälissään, ja kansa huusi

πρὸς Φαραῶ περὶ ἄρτων· εἶπεν δὲ Φαραῶ πᾶσι τοῖς Αἰγυπτίοις
Faaraolle leipien tähden; ja Faarao sanoi kaikille egyptiläisille:

Πορεύεσθε πρὸς Ἰωσηφ, καὶ ὁ ἐὰν εἴπῃ ὑμῖν, ποιήσατε.
 "Menkää Joosefin luo, ja jota hän teille sanoo, se tehkää."

GEN 41:56 καὶ ὁ λιμὸς ἦν ἐπὶ προσώπου πάσης τῆς γῆς· ἀνέφξεν δὲ
 Ja nälänhätä oli kaiken maan kasvoilla: ja Joosef

Ἰωσηφ πάντας τοὺς σιτοβολῶνας καὶ ἐπώλει πᾶσι τοῖς Αἰγυπτίοις.
 avasi kaikki vilja-aitat ja myi kaikille egyptiläisille.

GEN 41:57 καὶ πᾶσαι αἱ χῶραι ἦλθον εἰς Αἴγυπτον ἀγοράζειν πρὸς
 ja kaikki maat tulivat Joosefin luo Egyptiin ostamaan:

Ἰωσηφ· ἐπεκράτησεν γὰρ ὁ λιμὸς ἐν πάσῃ τῇ γῇ.
 sillä nälänhätä oli vallalla kaikessa maassa.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΒ'.

LUKU 42.

GEN 42:1 Ἰδὼν δὲ Ἰακώβ ὅτι ἐστὶν πρᾶσις ἐν Αἰγύπτῳ, εἶπεν τοῖς
Ja Jaakobin nähdessä, että Egyptissä on myyntiä, hän

υἱοῖς αὐτοῦ ἵνα τί ῥαθυμεῖτε;
sanoi hänen pojilleen: "Miksi te olette velttoja?

GEN 42:2 ἰδοὺ ἀκήκοα ὅτι ἐστὶν σῖτος ἐν Αἰγύπτῳ· κατὰβητε ἐκεῖ
Katso. Olen kuullut että on viljaa Egyptissä: astukaa

καὶ πρίασθε ἡμῖν μικρὰ βρώματα, ἵνα ζῶμεν καὶ μὴ ἀποθάνωμεν.
alas ja ostakaa meille vähän syötävää, jotta me eläisimme ja emme
kuolisi."

GEN 42:3 κατέβησαν δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ οἱ δέκα πρίασθαι σῖτον ἐξ
Ja Jooseefin kymmenen veljeä menivät alas ostamaan viljaa

Αἰγύπτου·
Egyptistä:

GEN 42:4 τὸν δὲ Βενιαμὴν τὸν ἀδελφὸν Ἰωσήφ οὐκ ἀπέστειλεν μετὰ
mutta Jooseefin veljeä Benjaminia hän ei lähettänyt

τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ· εἶπεν γάρ Μήποτε συμβῇ αὐτῷ μαλακία.
hänen veljiensä kanssa: sillä hän sanoi: "Ettei sattumalta mikään
sairaus kohtaisi häntä."

GEN 42:5 Ἦλθον δὲ οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ ἀγοράζειν μετὰ τῶν ἐρχομένων·
Ja Israelin pojat tulivat muiden tulijoiden kanssa:

ἦν γὰρ ὁ λιμὸς ἐν γῇ Χανααν.
sillä nälänhätä oli Khanaanin maassa.

GEN 42:6 Ἰωσήφ δὲ ἦν ἄρχων τῆς γῆς, οὗτος ἐπώλει παντὶ τῷ λαῷ τῆς
Ja Jooseef oli maan hallitsija: tämä myi maan kaikelle

γῆς· ἐλθόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον
kansalle. Ja tultuaan Jooseefin veljet kumarsivat syvään hänelle,

ἐπὶ τὴν γῆν.
kasvoilleen maan päälle.

GEN 42:7 ἰδὼν δὲ Ἰωσήφ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐπέγνω καὶ ἠλλοτριούτο
Ja Jooseefin nähdessä hänen veljensä, hän tunsi heidät ja
hän käyttäytyi heitä kohtaan

ἀπ' αὐτῶν καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς σκληρὰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς Πόθεν ἥκατε;
kuin vieras, ja hän puhui heille ankarasti ja sanoi heille: "Mistä

οἱ δὲ εἶπαν Ἐκ γῆς Χαναναὶν ἀγοράσαι βρώματα.
olette tulleet?" Ja he sanoivat:"Khanaanin maasta ostamaan ruokaa."

GEN 42:8 ἐπέγνω δὲ Ἰωσήφ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, αὐτοὶ δὲ οὐκ
Ja Joosef tunsi hänen veljensä, mutta nämä eivät

ἐπέγνωσαν αὐτόν.
tunteneet häntä.

GEN 42:9 καὶ ἐμνήσθη Ἰωσήφ τῶν ἐνυπνίων, ὧν εἶδεν αὐτός, καὶ
Ja Joosef muisti unet, jotka hän oli nähnyt, ja hän

εἶπεν αὐτοῖς Κατάσκοποι ἐστε· κατανοῆσαι τὰ ἴχνη τῆς χώρας ἤκατε.
sanoi heille: "Te olette vakoilijoita: te olette tulleet
tarkkailemaan maan jälkiä."

GEN 42:10 οἱ δὲ εἶπαν Οὐχί, κύριε· οἱ παῖδές σου ἦλθομεν πρίασθαι
Ja he sanoivat:"Ei suinkaan, herra: me sinun palvelijasi

βρώματα·
tulimme ostamaan ruokaa.

GEN 42:11 πάντες ἐσμεν υἱοὶ ἐνὸς ἀνθρώπου· εἰρηνικοὶ ἐσμεν, οὐκ
Kaikki olemme yhden miehen poikia: me olemme rauhan-
omaisia, sinun

εἰσὶν οἱ παῖδές σου κατάσκοποι.
palvelijasi eivät ole vakoojia."

GEN 42:12 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Οὐχί, ἀλλὰ τὰ ἴχνη τῆς γῆς ἦλθατε
Ja hän sanoi heille:"Ei suinkaan, vaan maan jälkiä te

ἰδεῖν.
tulitte katsomaan.

GEN 42:13 οἱ δὲ εἶπαν Δώδεκά ἐσμεν οἱ παῖδές σου ἀδελφοὶ ἐν γῇ
Ja he sanoivat:"Me sinun palvelijasi olemme kaksitoista veljeä

Χαναναί, καὶ ἰδοὺ ὁ νεώτερος μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σήμερον, ὁ δὲ
Khanaanin maassa, ja katso, nuorin (on) kanssa meidän isämme tänä
päivänä, ja

ἕτερος οὐχ ὑπάρχει.
toista ei (ole enää) olemassa."

GEN 42:14 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰωσήφ Τοῦτό ἐστιν, ὃ εἶρηκα ὑμῖν λέγων
Ja Joosef sanoi heille:"Tämä on, jota olen sanonut teille,

ὅτι Κατάσκοποι ἐστε·
että: 'te olette vakoojia.'

GEN 42:15 ἐν τούτῳ φανεῖσθε· νῆ τὴν ὑγίειαν φαραῶ, οὐ μὴ ἐξέλθητε
Tässä te tulette jülki: kautta Faaraon terveyden, te ette tule
lähtemään ulos

ἐντεῦθεν, ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος ἔλθῃ ὧδε.
täältä, jos teidän nuorin veljenne ei tule tänne.

GEN 42:16 ἀποστείλατε ἐξ ὑμῶν ἓνα καὶ λάβετε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν,
Lähetäkää teistä yksi ja ottakaa teidän veljenne,

ὅμεις δὲ ἀπάχθητε ἕως τοῦ φανερὰ γενέσθαι τὰ ῥήματα ὑμῶν, εἰ
mutta teidät vietäköön (vankeuteen) kunnes teidän sanomanne tulee
ilmi,

ἀληθεύετε ἢ οὐ· εἰ δὲ μή, νῆ τὴν ὑγίειαν φαραῶ, ἥ μὴν κατὰσκοποι
puhuteko totta vaiko ei: mutta jos ei, kautta Faaraon terveyden,
totisesti vakoilijoita

ἐστε.
te olette."

GEN 42:17 καὶ ἔθετο αὐτοὺς ἐν φυλακῇ ἡμέρας τρεῖς.
Ja hän pani heidät vankilaan kolmeksi päiväksi.

GEN 42:18 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ Τοῦτο ποιήσατε καὶ
Ja hän sanoi heille kolmantena päivänä: "Tämä tehkää ja

ζήσεσθε, τὸν θεὸν γὰρ ἐγὼ φοβοῦμαι.
te tulette elämään, sillä minä pelkään Jumalaa:

GEN 42:19 εἰ εἰρηνικοὶ ἐστε, ἀδελφὸς ὑμῶν εἷς κατασχεθήτω ἐν τῇ
Jos te olette rauhanomaisia, teidän yksi veljenne jääköön

φυλακῇ, αὐτοὶ δὲ βαδίσατε καὶ ἀπαγάγετε τὸν ἀγορασμὸν τῆς
vankeuteen, mutta menkää te ja viekää mukanne teidän

σιτοδοσίας ὑμῶν
ostamanne viljalahja.

GEN 42:20 καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον ἀγάγετε πρὸς με, καὶ
ja tuokaa teidän nuorin veljenne minun luokseni, ja

πιστευθήσονται τὰ ῥήματα ὑμῶν· εἰ δὲ μή, ἀποθανεῖσθε. ἐποίησαν δὲ
teidän sanojanne tullaan uskomaan: mutta jos ei, te tulette
kuolemaan." Ja he tekivät

οὕτως.
näin.

GEN 42:21 καὶ εἶπεν ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ Ναί· ἐν
Ja kukin sanoi hänen veljelleen: "Niin: sillä

ἁμαρτία γάρ ἐσμεν περὶ τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν, ὅτι ὑπερεείδομεν τὴν θλίψιν
syynissä me olemme meidän veljestämme, koska me katsoimme yli hänen

τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ὅτε κατεδέετο ἡμῶν, καὶ οὐκ εἰσηκούσαμεν αὐτοῦ·
sielunsa ahdistusta, kun hän anoi meiltä, ja me emme kuunnelleet
häntä.

ἐνεκεν τούτου ἐπῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ἡ θλίψις αὕτη.
Tämän tähden meidän päällemme tuli tämä ahdistus."

GEN 42:22 ἀποκριθεὶς δὲ Ρουβην εἶπεν αὐτοῖς Οὐκ ἐλάλησα ὑμῖν
Ja vastaten Ruubeen sanoi heille: Enkö minä puhunut
teille,

λέγων Μὴ ἀδικήσητε τὸ παιδάριον; καὶ οὐκ εἰσηκούσατέ μου· καὶ ἰδοὺ
sanoen "Älkää vahingoittako lapsukaista"? ja te ette kuunnelleet
minua; ja katso,

τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκζητεῖται.
hänen verensä vaaditaan takaisin."

GEN 42:23 αὐτοὶ δὲ οὐκ ᾔδεισαν ὅτι ἀκούει Ἰωσηφ· ὁ γὰρ ἐρμηνευτῆς
Mutta he eivät tietäneet, että Jooseef kuunteli; sillä

ἄνὰ μέσον αὐτῶν ἦν.
oli tulkki heidän välillään.

GEN 42:24 ἀποστραφεὶς δὲ ἀπ' αὐτῶν ἐκλαυσεν Ἰωσηφ. καὶ πάλιν
Ja käännettyään pois heistä, Joosef itki. Ja jälleen

προσῆλθεν πρὸς αὐτοὺς καὶ εἶπεν αὐτοῖς καὶ ἔλαβεν τὸν Συμεὼν ἀπ'
hän tuli heidän luokseen ja puhui heille, ja hän otti Simeonin

αὐτῶν καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐναντίον αὐτῶν.
heidän joukostaan ja hän satoi hänet heidän edessään.

GEN 42:25 ἐνετείλατο δὲ Ἰωσηφ ἐμπλήσαι τὰ ἀγγεῖα αὐτῶν σίτου καὶ
ja Joosef käski täyttää heidän astiansa viljalla, ja

ἀποδοῦναι τὸ ἀργύριον ἐκάστου εἰς τὸν σάκκον αὐτοῦ καὶ δοῦναι
palauttaa heidän kunkin rahan hänen säkkiinsä ja antaa

αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδόν. καὶ ἐγενήθη αὐτοῖς οὕτως.
heille eväsmuonaa tielle. Ja heille tehtiin näin.

GEN 42:26 καὶ ἐπιθέντες τὸν σῖτον ἐπὶ τοὺς ὄνους αὐτῶν ἀπῆλθον
Ja asetettuaan viljan heidän aasiensa päälle, he

ἐκεῖθεν.
lähtivät sieltä.

GEN 42:27 λύσας δὲ εἷς τὸν μάρσιππον αὐτοῦ δοῦναι χορτάσματα τοῖς
Ja yksi avasi hänen säkkinsä, antaakseen rehua hänen

ὄνοις αὐτοῦ, οὗ κατέλυσαν, εἶδεν τὸν δεσμὸν τοῦ ἀργυρίου αὐτοῦ, καὶ
hänen aaseilleen, paikassa jossa ne lepäsivät, hän näki hänen
rahakäärönsä, ja

ἦν ἐπάνω τοῦ στόματος τοῦ μαρσίππου·
se oli hänen säkkinsä suulla:

GEN 42:28 καὶ εἶπεν τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ Ἀπεδόθη μοι τὸ ἀργύριον,
Ja hän sanoi hänen veljilleen: "Raha on palautettu
minulle,

καὶ ἰδὸν τοῦτο ἐν τῷ μαρσίππῳ μου. καὶ ἐξέστη ἡ καρδία αὐτῶν, καὶ
ja katso, se on minun säkissäni." Ja heidän sydämensä hämmästyi,

ἐταράχθησαν πρὸς ἀλλήλους λέγοντες Τί τοῦτο ἐποίησεν ὁ θεὸς ἡμῖν;
he pelästyivät, sanoen toisilleen: "Miksi Jumala teki tämän meille?"

GEN 42:29 Ἦλθον δὲ πρὸς Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτῶν εἰς γῆν Χανααν
Ja he tulivat heidän isänsä Jaakobin luo Khanaanin maahan

καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα τὰ συμβάντα αὐτοῖς λέγοντες
ja ilmoittivat hänelle kaikki heille tapahtuneet, sanoen:

GEN 42:30 Λελάληκεν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς γῆς πρὸς ἡμᾶς σκληρὰ
"Mies, sen maan herra on puhunut meille kovasti

καὶ ἔθετο ἡμᾶς ἐν φυλακῇ ὡς κατασκοπεύοντας τὴν γῆν.
ja hän asetti meidät vankeuteen kuin maan vakoilijat.

GEN 42:31 εἶπαμεν δὲ αὐτῷ Εἰρηνικοί ἐσμεν, οὐκ ἐσμεν κατάσκοποι·
Ja me sanoimme hänelle: "Rauhanomaisia me olemme, me
emme ole vakoilijoita:

GEN 42:32 δώδεκα ἀδελφοί ἐσμεν, υἱοὶ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· ὁ εἷς οὐχ
kaksitoista veljestä me olemme, meidän isämme poikia: yksi ei

ὑπάρχει, ὁ δὲ μικρότερος μετὰ τοῦ πατρὸς ἡμῶν σήμερον ἐν γῇ Χανααν.
ole olemassa, pienin kanssa meidän isämme tänä päivänä Khanaanin
maassa."

GEN 42:33 εἶπεν δὲ ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος ὁ κύριος τῆς γῆς Ἐν τούτῳ
Ja mies, maan herra, sanoi meille: "Tästä olen tuleva

γνώσομαι ὅτι εἰρηνικοί ἐστε· ἀδελφὸν ἐνα ἄφετε ὧδε μετ' ἐμοῦ, τὸν
tietämään, että rauhanomaisia olette: jättäkää yksi veli tänne
minun kanssani,

δὲ ἀγορασμὸν τῆς σιτοδοσίας τοῦ οἴκου ὑμῶν λαβόντες ἀπέλθατε
ja teidän kodillenne ostamanne viljalahja ottaen lähtekään pois,

GEN 42:34 καὶ ἀγάγετε πρὸς με τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν νεώτερον, καὶ
ja tuokaa mukanne minun luokseni teidän nuorin veljenne, ja

γνώσομαι ὅτι οὐ κατὰσκοποί ἐστε, ἀλλ' ὅτι εἰρηνικοί ἐστε, καὶ τὸν
olen tuleva tietämään että te ette ole vakoilijoita, vaan että
rauhanomaisia te olette, ja

ἀδελφὸν ὑμῶν ἀποδώσω ὑμῖν, καὶ τῇ γῇ ἐμπορεύεσθε.
teidän veljenne annan takaisin teille, ja te tulette tekemään
kauppaa maassa. '

GEN 42:35 ἐγένετο δὲ ἐν τῷ κατακενοῦν αὐτοὺς τοὺς σάκκους αὐτῶν
Ja tapahtui, samalla kun he tyhjensivät heidän säkkinsä,

καὶ ἦν ἐκάστου ὁ δεσμὸς τοῦ ἀργυρίου ἐν τῷ σάκκῳ αὐτῶν· καὶ εἶδον
ja oli heidän kunkin rahakäärönsä oli heidän säkissään: ja

τοὺς δεσμοὺς τοῦ ἀργυρίου αὐτῶν, αὐτοὶ καὶ ὁ πατήρ αὐτῶν, καὶ
he näkivät heidän rahakäärönsä, he ja heidän isänsä, ja

ἐφοβήθησαν.
he pelästyivät.

GEN 42:36 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰακώβ ὁ πατήρ αὐτῶν Ἐμὲ ἠτεκνώσατε·
Ja heidän isänsä Jaakob sanoi heille: "Te teette minut
lapsettomaksi:

Ἰωσηφ οὐκ ἔστιν, Συμεὼν οὐκ ἔστιν, καὶ τὸν Βενιαμὴν λήψετε· ἐπ'
Joosefia ei ole, Simeonia ei ole, ja Benjaminin te tulette
ottamaan: minun

ἐμὲ ἐγένετο πάντα ταῦτα.
päälleni tuli tämä kaikki."

GEN 42:37 εἶπεν δὲ Ρουβὴν τῷ πατρὶ αὐτοῦ λέγων Τοὺς δύο υἱούς μου
Ja Ruuben puhui hänen isälleen, sanoan: "Tapa minun kaksi

ἀπόκτεινον, ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρὸς σέ· δὸς αὐτὸν εἰς τὴν χεῖρά μου,
poikaani, jos en tuo häntä mukani sinun luoksesi: anna hänet

κάγῳ ἀνάξω αὐτὸν πρὸς σέ.
minun käteeni ja minä olen tuova hänet ylös sinun luoksesi."

GEN 42:38 ὁ δὲ εἶπεν Οὐ καταβήσεται ὁ υἱός μου μεθ' ὑμῶν, ὅτι ὁ
Ja hän sanoi: "Minun poikani ei ole astuva alas tiedän kanssanne,

ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέθανεν καὶ αὐτὸς μόνος καταλέλειπται· καὶ
koska hänen veljensä kuoli ja hän yksin on jäänyt jäljelle: ja

συμβήσεται αὐτὸν μαλακισθῆναι ἐν τῇ ὁδῷ, ἣ ἂν πορεύησθε, καὶ
jos heikkous tulisi kohtaamaan häntä tiellä, jota vaellatte, ja

κατάξετέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς ὁδου.
te tulette saattamaan minun vanhuuteni murheen kanssa haadekseen."

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΓ' .
LUKU 43.

GEN 43:1 Ὁ δὲ λιμὸς ἐνίσχυσεν ἐπὶ τῆς γῆς.
Ja nälänhätä oli voimakas maan päällä.

GEN 43:2 ἐγένετο δὲ ἡνίκα συνετέλεσαν καταφαγεῖν τὸν σῖτον, ὃν
ja tapahtui, kun he lopettivat viljan syömisen, jonka

ἤνεγκαν ἐξ Αἰγύπτου, καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ πατήρ αὐτῶν Πάλιν
olivat tuoneet Egyptistä, ja heidän isänsä sanoi heille: "Jälleen

πορευθέντες πρίσθε ἡμῖν μικρὰ βρώματα.
mentyänne ostakaa meille vähän ruokaa.

GEN 43:3 εἶπεν δὲ αὐτῷ Ιουδας λέγων Διαμαρτυρία διαμεμαρτύρηται
Ja Juudas puhui hänelle, sanoen: "Tämä mies vannotta-

ἡμῖν ὁ ἄνθρωπος λέγων Οὐκ ὄψεσθε τὸ πρόσωπόν μου, ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς
malla vannotti meille, sanoen: 'Te ette ole näkevä minun kasvojani,

ὕμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν ᾗ.
jos ei teidän nuorempi veljenne ole teidän kanssanne.'

GEN 43:4 εἰ μὲν οὖν ἀποστέλλεις τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μεθ' ἡμῶν,
Jos siis lähetät meidän veljeämme meidän kanssamme,

καταβησόμεθα καὶ ἀγοράσωμέν σοι βρώματα.
tulemme astumaan alas ja me ostamme sinulle syötävää.

GEN 43:5 εἰ δὲ μὴ ἀποστέλλεις τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν μεθ' ἡμῶν, οὐ
Mutta jos et lähetä meidän veljeämme meidän kanssamme,

πορευσόμεθα· ὁ γὰρ ἄνθρωπος εἶπεν ἡμῖν λέγων Οὐκ ὄψεσθε μου τὸ
me emme mene: sillä tämä mies puhui meille, sanoen: 'te ette ole

πρόσωπον, ἐὰν μὴ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν ᾗ.
näkevä minun kasvojani, jos teidän nuorempi veljenne ei ole teidän
kanssanne."

GEN 43:6 εἶπεν δὲ Ισραὴλ Τί ἐκακοποιήσατέ με ἀναγγείλαντες τῷ
Ja Israeel sanoi: "Miksi te teitte pahaa minulle, kertomalla

ἀνθρώπῳ εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀδελφός;
tälle miehelle, että teillä on veli?"

GEN 43:7 οἱ δὲ εἶπαν Ἐρωτῶν ἐπηρώτησεν ἡμᾶς ὁ ἄνθρωπος καὶ τὴν
Mutta he sanoivat: "Mies kyselemällä kyseli meistä, ja

γενεάν ἡμῶν λέγων Εἰ ἔτι ὁ πατήρ ὑμῶν ζῇ; εἰ ἔστιν ὑμῖν ἀδελφός;
 meidän meidän suvustamme, sanoen: 'Eläkö teidän isänne vielä?, Onko
 teilläveljeä?',

καὶ ἀπηγγείλαμεν αὐτῷ κατὰ τὴν ἐπερώτησιν ταύτην. μὴ ἦδουμεν εἰ
 ja me vastasimme hänelle tämän kysymyksen mukaan. Emme voineet

εἰπεῖν ἡμῖν Ἀγάγετε τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν;
 tietää, että hän sanoisi meille: 'Tuokaa teidän veljenne
 mukanne.'"

GEN 43:8 εἶπεν δὲ Ιουδας πρὸς Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἀπόστειλον
 Ja Juuda sanoi hänen isälleen Israelille: "Lähetä poika-

τὸ παιδάριον μετ' ἐμοῦ, καὶ ἀναστάντες πορευσόμεθα, ἵνα ζῶμεν καὶ
 nen minun kanssani, ja noustuamme lähtekäämme, jotta eläisimme ja

μὴ ἀποθάνωμεν καὶ ἡμεῖς καὶ σὺ καὶ ἡ ἀποσκευὴ ἡμῶν.
 emme kuolisi, sekä me että sinä ja meidän joukkomme.

GEN 43:9 ἐγὼ δὲ ἐκδέχομαι αὐτόν, ἐκ χειρὸς μου ζήτησον αὐτόν· ἐὰν
 Ja minä otan vastaan hänet sinulta, vaadi hänet minun kädestäni:

μὴ ἀγάγω αὐτόν πρὸς σέ καὶ στήσω αὐτόν ἐναντίον σου, ἡμαρτηκὼς
 jos en tuo mukani häntä sinun luoksesi ja aseta häntä sinun
 eteesi, syyllinen

ἔσομαι πρὸς σέ πάσας τὰς ἡμέρας.
 olen oleva sinun edessäsi kaikki päivät.

GEN 43:10 εἰ μὴ γὰρ ἐβραδύναμεν, ἤδη ἂν ὑπεστρέψαμεν δίς.
 Sillä jos emme olisi vitkastelleet, olisimme jo
 palanneet kahdesti."

GEN 43:11 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰσραὴλ ὁ πατήρ αὐτῶν Εἰ οὕτως ἐστίν,
 Ja heidän isänsä Israel sanoi heille: "Jos näin on,

τοῦτο ποιήσατε· λάβετε ἀπὸ τῶν καρπῶν τῆς γῆς ἐν τοῖς ἀγγείοις ὑμῶν
 tehkää tämä: ottakaa maan hedelmistä teidän astioihinne

καὶ καταγάγετε τῷ ἀνθρώπῳ δῶρα, τῆς ῥητίνης καὶ τοῦ μέλιτος,
 ja viekää miehelle alas lahjoja, pihkasta ja hunajasta,

θυμίαμα καὶ στακτὴν καὶ τερέμινθον καὶ κάρυα.
 suitsuketta ja mirhamin aromia ja pähkinöitä.

GEN 43:12 καὶ τὸ ἀργύριον δισσὸν λάβετε ἐν ταῖς χερσὶν ὑμῶν· τὸ
 Ja ottakaa kaksinkertainen hopea teidän käsiinne:

ἀργύριον τὸ ἀποστραφέν ἐν τοῖς μαρσίπποις ὑμῶν ἀποστρέψατε μεθ'
 teidän säkeissänne palautettu hopea viekää takaisin kanssanne:

ὕμῶν· μήποτε ἀγνόημά ἐστιν.
mahdollisesti se on erehdys.

GEN 43:13 καὶ τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν λάβετε καὶ ἀναστάντες κατὰβητε
Ja ottakaa teidän veljenne ja noustuanne astukaa

πρὸς τὸν ἄνθρωπον.
alas miehen luo.

GEN 43:14 ὁ δὲ θεὸς μου δὴν ὑμῖν χάριν ἐναντίον τοῦ ἀνθρώπου, καὶ
Ja minun Jumalani antakoon teille armon miehen edessä

ἀποστείλαι τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν τὸν ἕνα καὶ τὸν Βενιαμιν· ἐγὼ μὲν γάρ,
ja lähettäköön pois teidän yhden veljenne ja Benjaminin: ja minä

καθὰ ἡτέκνωμαι, ἡτέκνωμαι.

tosin, sen mukaan kuin olen menettänyt lapseni, olen lapseton."

GEN 43:15 Λαβόντες δὲ οἱ ἄνδρες τὰ δῶρα ταῦτα καὶ τὸ ἀργύριον
Ja miesten otettua nämä lahjat he ottivat kaksinkertaisen

διπλοῦν ἔλαβον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν καὶ τὸν Βενιαμιν καὶ ἀναστάντες
hopean heidän käsiinsä ja Benjaminin, ja noustuaan he astuivat

κατέβησαν εἰς Αἴγυπτον καὶ ἔστησαν ἐναντίον Ἰωσηφ.

alas Egyptiin ja asettuivat seisomaan Joosefin eteen.

GEN 43:16 εἶδεν δὲ Ἰωσηφ αὐτοὺς καὶ τὸν Βενιαμιν τὸν ἀδελφὸν
Ja Jooseef näki heidät ja hänen samanäitisen

αὐτοῦ τὸν ὁμομήτριον καὶ εἶπεν τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ Εἰσάγαγε
veljensä Benjaminin, ja hän sanoi huoneensa hoitajalle: "Johdata

τούς ἀνθρώπους εἰς τὴν οἰκίαν καὶ σφάξον θύματα καὶ ἐτοίμασον· μετ'
nämä miehet sisään minun talooni ja teurasta uhrieläimiä ja
valmista:

ἐμοῦ γὰρ φάγονται οἱ ἄνθρωποι ἄρτους τὴν μεσημβρίαν.

sillä minun kanssani tulevat miehet syömään keskipäivällä leipiä."

GEN 43:17 ἐποίησεν δὲ ὁ ἄνθρωπος, καθὰ εἶπεν Ἰωσηφ, καὶ εἰσήγαγεν
Ja mies teki kuten Jooseef sanoi ja hän johdatti

τούς ἀνθρώπους εἰς τὸν οἶκον Ἰωσηφ.
miehet sisään Joosefin taloon.

GEN 43:18 ἰδόντες δὲ οἱ ἄνθρωποι ὅτι εἰσήχθησαν εἰς τὸν οἶκον
Ja miesten nähtyä että heidät johdatettiin sisään

Ἰωσηφ, εἶπαν Διὰ τὸ ἀργύριον τὸ ἀποστραφὲν ἐν τοῖς μαρσίπποις ἡμῶν
Joosefin taloon, he sanoivat: "Tähden meidän säkeissämme ensi
kerralla palautuneen

τὴν ἀρχὴν ἡμεῖς εἰσαγόμεθα τοῦ συκοφαντῆσαι ἡμᾶς καὶ ἐπιθέσθαι ἡμῖν
 hopean meidät johdatettiin, jotta meitä kiristettäisiin ja että
 meidät asetettaisiin syytteeseen,

τοῦ λαβεῖν ἡμᾶς εἰς παῖδας καὶ τοὺς ὄνους ἡμῶν.
 ottaakseen meidät orjiksi, ja meidän aasimme."

GEN 43:19 προσελθόντες δὲ πρὸς τὸν ἄνθρωπον τὸν ἐπὶ τοῦ οἴκου
 Ja tultuaan Joosefin talon hoitajaksi asetetun miehen

Ἰωσηφ ἐλάλησαν αὐτῷ ἐν τῷ πυλῶνι τοῦ οἴκου
 Iuho, he puhuivat hänelle talon verannalla,

GEN 43:20 λέγοντες Δεόμεθα, κύριε· κατέβημεν τὴν ἀρχὴν πρίασθαι
 sanoen: "Me pyydämme, herra! Me astuimme alas alusta

βρώματα·
 ostamaan ruokaa.

GEN 43:21 ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἦλθομεν εἰς τὸ καταλῦσαι καὶ ἡνοίξαμεν
 ja tapahtui, kun me tulimme, jotta lepäisimme ja me

τοὺς μαρσίππους ἡμῶν, καὶ τόδε τὸ ἀργύριον ἐκάστου ἐν τῷ μαρσίππῳ
 avasimme meidän säkkimme, ja silloin kunkin hopea (oli) hänen sä-

αὐτοῦ· τὸ ἀργύριον ἡμῶν ἐν σταθμῷ ἀπεστρέψαμεν νῦν ἐν ταῖς χερσὶν
 kissään: meidän hopeamme lepopaikassa me palautimme nyt meidän

ἡμῶν
 käsissämme,

GEN 43:22 καὶ ἀργύριον ἕτερον ἡνέγκαμεν μεθ' ἐαυτῶν ἀγοράσαι
 ja toisen hopean me toimme meidän mukamme, ostaak-

βρώματα· οὐκ οἶδαμεν, τίς ἐνέβαλεν τὸ ἀργύριον εἰς τοὺς μαρσίππους
 semme ruokaa. Me emme tiedä kuka asetti hopean meidän säkkeihim-

ἡμῶν.
 me."

GEN 43:23 εἶπεν δὲ αὐτοῖς "Ἰλεως ὑμῖν, μὴ φοβεῖσθε· ὁ θεὸς ὑμῶν
 Ja hän sanoi heille: "Armollinen teille, älkää pelätkö. Teidän

καὶ ὁ θεὸς τῶν πατέρων ὑμῶν ἔδωκεν ὑμῖν θησαυροὺς ἐν τοῖς
 Jumalanne ja teidän isienne Jumala antoi teille aarteet teidän

μαρσίπποις ὑμῶν, τὸ δὲ ἀργύριον ὑμῶν εὐδοκιμοῦν ἀπέχω. καὶ ἐξήγαγεν
 säkkeihinne, ja teidän kelpaavaisen hopeanne olen saanut." Ja hän

πρὸς αὐτοὺς τὸν Συμεὼν
 toi Simeonin ulos, heidän luokseen.

GEN 43:24 καὶ ἤνεγκεν ὕδωρ νίψαι τοὺς πόδας αὐτῶν καὶ ἔδωκεν
Ja hän toi vettä heidän jalkojensa pesemiseksi ja

χορτάσματα τοῖς ὄνοις αὐτῶν.
hän antoi rehua heidän aaseilleen.

GEN 43:25 ἡτοίμασαν δὲ τὰ δῶρα ἕως τοῦ ἐλθεῖν Ἰωσήφ μεσημβρίας·
Ja he valmistelivat lahjoja, siihen saakka kun Joosef tuli
keskipäivällä:

ἤκουσαν γὰρ ὅτι ἐκεῖ μέλλει ἀριστᾶν.
sillä he olivat kuulleet, että siellä aikoi lounastaa.

GEN 43:26 Εἰσῆλθεν δὲ Ἰωσήφ εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ
Ja Joosef tuli sisälle taloon, ja he toivat hänelle

τὰ δῶρα, ἃ εἶχον ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, εἰς τὸν οἶκον καὶ
taloon lahjat, jotka olivat heidän käsissään, ja he osoittivat

προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τὴν γῆν.
hänelle kunnioitusta, kumartamalla syvään kasvoilleen maahan.

GEN 43:27 ἠρώτησεν δὲ αὐτοὺς Πῶς ἔχετε; καὶ εἶπεν αὐτοῖς Εἰ
Ja hän kysyi heiltä: "Kuinka voitte?" Ja hän sanoi heille:

ὕγιαίνει ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ πρεσβύτερος, ὃν εἵπατε; ἔτι ζῇ;
"Onko teidän vanha isänne, josta te puhuitte terve? Vieläkö elää?"

GEN 43:28 οἱ δὲ εἶπαν Ὑγιαίνει ὁ παῖς σου ὁ πατήρ ἡμῶν, ἔτι ζῇ.
Ja he sanoivat: "Sinun palvelijasi, meidän isämme on terve. Hän
eläävielä."

καὶ εἶπεν Εὐλογητὸς ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος τῷ θεῷ. καὶ κύψαντες
ja hän sanoi: "(Olkoon) tuo mies siunattu Jumalalta." Ja he

προσεκύνησαν αὐτῷ.
kumartaen kunnioittivat häntä.

GEN 43:29 ἀναβλέψας δὲ τοῖς ὀφθαλμοῖς Ἰωσήφ εἶδεν Βενιαμὶν τὸν
Ja kohotettuaan ylös silmänsä Joosef näki hänen

ἀδελφὸν αὐτοῦ τὸν ὁμομήτριον καὶ εἶπεν Οὗτος ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν ὁ
saman äidin synnyttämän veljensä Benjaminin, ja hän sanoi: "Tämäkö

νεώτερος, ὃν εἵπατε πρὸς με ἀγαγεῖν; καὶ εἶπεν Ὁ θεὸς ἐλέησαι σε,
teidän nuorin veljenne, jonka te sanoitte tuovanne mukanne minun

τέκνον.
luokseni?" Ja hän sanoi: "Jumala armahtakoon sinua, poika."

GEN 43:30 ἐταράχθη δὲ Ἰωσήφ, συνεστρέφετο γὰρ τὰ ἔντερα αὐτοῦ ἐπὶ
Ja Joosef liikuttui syvästi ja hänen sisälmyksensä
kääntyivät ylös hänen

τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, καὶ ἐζήτει κλαῦσαι· εἰσελθὼν δὲ εἰς τὸ ταμιεῖον
veljensä vuoksi, ja hän etsi (paikkaa) itkéäkseen. Ja mentyään

ἐκλαυσεν ἐκεῖ.

kammioon hän itki siellä.

GEN 43:31 καὶ νιψάμενος τὸ πρόσωπον ἐξελθὼν ἐνεκρατεύσατο καὶ
Ja pestyään kasvot hän mielenliikutuksensa hilliten

εἶπεν Παράθετε ἄρτους.

meni ulos ja sanoi: "Tuokaa eteen leipiä."

GEN 43:32 καὶ παρέθηκαν αὐτῷ μόνῳ καὶ αὐτοῖς καθ' ἑαυτοὺς καὶ
Ja he toivat eteen hänelle erikseen ja heille erikseen ja

τοῖς Αἰγυπτίοις τοῖς συνδειπνοῦσιν μετ' αὐτοῦ καθ' ἑαυτούς· οὐ γὰρ
ja heidän kanssaan aterioiville egyptiläisille erikseen: sillä

ἐδύναντο οἱ Αἰγύπτιοι συνεσθίειν μετὰ τῶν Εβραίων ἄρτους, βδέλυγμα
egyptiläisten ei ollut mahdollista syödä leipiä yhdessä

heprealaisten kanssa, sillä

γὰρ ἐστὶν τοῖς Αἰγυπτίοις.

se on kauhistus egyptiläisille.

GEN 43:33 ἐκάθισαν δὲ ἐναντίον αὐτοῦ, ὁ πρωτότοκος κατὰ τὰ
Ja he istuivat hänen edessään, esikoinen mukaan

πρεσβεῖα αὐτοῦ καὶ ὁ νεώτερος κατὰ τὴν νεότητα αὐτοῦ· ἐξίσταντο δὲ
hänen vanhemmuutensa ja nuorin mukaan hänen nuoruutensa: ja Miehet

οἱ ἄνθρωποι ἕκαστος πρὸς τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

olivat hämmästyksissä, jokainen hänen veljensä suhteen.

GEN 43:34 ἦραν δὲ μερίδας παρ' αὐτοῦ πρὸς αὐτούς· ἐμεγαλύνθη δὲ
Ja annoksia tuotiin hänen luotaan luo heidän: ja

ἡ μερὶς Βενιαμὶν παρὰ τὰς μερίδας πάντων πενταπλασίως πρὸς τὰς
Benjaminin annos oli viisinkertaisesti suurempi kuin heidän

ἐκείνων. ἔπιον δὲ καὶ ἐμεθύσθησαν μετ' αὐτοῦ.

luokseen tuodut annokset. ja he joivat ja päihtyivät hänen
kanssaan.

ΓΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΔ'.
LUKU 44.

GEN 44:1 Καὶ ἐνετείλατο Ἰωσήφ τῷ ὄντι ἐπὶ τῆς οἰκίας
Ja Joosef käski hänen huoneensa päällä olevaa,

αὐτοῦ λέγων Πλήσατε τοὺς μαρσίππους τῶν ἀνθρώπων βρωμάτων, ὅσα ἐὰν
sanoen: "Täyttäkää miesten säkit ruualla, niin paljon kuin he

δύνωνται ἄραι, καὶ ἐμβάλατε ἐκάστου τὸ ἀργύριον ἐπὶ τοῦ στόματος
voivat viedä, ja asettakaa kunkin hopearaha hänen säkkinsä

τοῦ μαρσίππου
suulle,

GEN 44:2 καὶ τὸ κόνδυ μου τὸ ἀργυροῦν ἐμβάλατε εἰς τὸν μάρσιππον
ja minun kultainen juoma-astiani asettakaa nuorimmaisen

τοῦ νεωτέρου καὶ τὴν τιμὴν τοῦ σίτου αὐτοῦ. ἐγενήθη δὲ κατὰ τὸ
säkin suulle, ja hänen viljansa hinnan." Ja tapahtui mukaan

ῥῆμα Ἰωσήφ, καθὼς εἶπεν.
Joosefin sanoman, kuten hän sanoi.

GEN 44:3 τὸ πρῶν διέφασεν, καὶ οἱ ἄνθρωποι ἀπεστάλησαν, αὐτοὶ
Aamu valkeni, ja miehet lähtivät pois, he

καὶ οἱ ὄνοι αὐτῶν.
ja heidän aasinsa.

GEN 44:4 ἐξελθόντων δὲ αὐτῶν τὴν πόλιν [οὐκ ἀπέσχον μακράν] καὶ
Ja heidän kaupungista uloslähdettyään (he eivät olleet kaukana)

Ἰωσήφ εἶπεν τῷ ἐπὶ τῆς οἰκίας αὐτοῦ Ἀναστὰς ἐπιδίωξον ὀπίσω τῶν
Joosef sanoi hänen talonsa haltijalle: "Noustuasi lähde miesten

ἀνθρώπων καὶ καταλήμψη αὐτοὺς καὶ ἐρεῖς αὐτοῖς Τί ὅτι ἀνταπεδώκατε
jälkeen ajamaan takaa, tavoitettuasi heidät sano heille: "Miksi

πονηρὰ ἀντὶ καλῶν;
annatte takaisin hyvien sijasta pahoja?

GEN 44:5 Ἴνα τί ἐκλέψατέ μου τὸ κόνδυ τὸ ἀργυροῦν; οὐ τοῦτό
Miksi varastitte minun kultaisen juoma-astiani? Eikö

ἐστίν, ἐν ᾧ πίνει ὁ κύριός μου; αὐτὸς δὲ οἰωνισμῷ οἰωνίζεται ἐν
tämä ole, josta minun herrani juo? Ja hän ennustaa enteistä sen

αὐτῷ. πονηρὰ συντετέλεσθε, ἃ πεποιθήκατε.
avulla. Olette toteuttaneet pahaa sillä mitä olette tehneet."

GEN 44:6 εὐρὼν δὲ αὐτοὺς εἶπεν αὐτοῖς κατὰ τὰ ῥήματα ταῦτα.
Ja löydettyään heidät hän sanoi heille näiden sanojen mukaan.

GEN 44:7 οἱ δὲ εἶπον αὐτῷ Ἴνα τί λαλεῖ ὁ κύριος κατὰ τὰ ῥήματα
Ja he sanoivat hänelle: "Miksi herra puhuu näiden sanojen

ταῦτα; μὴ γένοιτο τοῖς παῖσίν σου ποιῆσαι κατὰ τὸ ῥῆμα τοῦτο.
mukaan? Älköön tapahtuko sinun palvelijoillesi, että he tekisivät
näiden sanojen mukaan.

GEN 44:8 εἰ τὸ μὲν ἀργύριον, ὃ εὗρομεν ἐν τοῖς μαρσίπποις ἡμῶν,
Jos sen hopean jonka me löysimme meidän säkeistämme,

ἀπεστρέψαμεν πρὸς σὲ ἐκ γῆς Χανααν, πῶς ἂν κλέψαιμεν ἐκ τοῦ οἴκου
me toimm etakaisin sinulle Kanaanin maasta, kuinka me varastaisim

τοῦ κυρίου σου ἀργύριον ἢ χρυσίον;
sinun herrasi talosta hopeaa tai kultaa?

GEN 44:9 παρ' ᾧ ἂν εὗρεθῇ τὸ κόνδυ τῶν παίδων σου, ἀποθνησκέτω.
Jos keneltä sinun palvelijoittesi luota löydetään juoma-astia,
hän kuoloon,

καὶ ἡμεῖς δὲ ἐσόμεθα παῖδες τῷ κυρίῳ ἡμῶν.
Ja myös me tulemme meidän herrallemme orjiksi."

GEN 44:10 ὁ δὲ εἶπεν Καὶ νῦν ὡς λέγετε, οὕτως ἔσται· ὁ ἄνθρωπος,
Ja hän sanoi: "Ja nyt, kuten te sanotte, näin on oleva: mies

παρ' ᾧ ἂν εὗρεθῇ τὸ κόνδυ, αὐτὸς ἔσται μου παῖς, ὑμεῖς δὲ ἔσεσθε
jonka luota juoma-astia löytyy, hän on oleva minun orjani, mutta

καθαροί.
te tulette olemaan puhtaita."

GEN 44:11 καὶ ἔσπευσαν καὶ καθεῖλαν ἕκαστος τὸν μάρσιππον αὐτοῦ
Ja he kiiruhtivat ja nostivat alas kukin hänen säkkinsä

ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἤνοιξαν ἕκαστος τὸν μάρσιππον αὐτοῦ.
maahan, ja he avasivat kukin hänen säkkinsä.

GEN 44:12 ἠρεύνα δὲ ἀπὸ τοῦ πρεσβυτέρου ἀρξάμενος ἕως ἦλθεν ἐπὶ
Ja hän etsi vanhimmasta alkaen, kunnes tuli nuorimman

τὸν νεώτερον, καὶ εὗρεν τὸ κόνδυ ἐν τῷ μαρσίππῳ τῷ Βενιαμιν.
kohdalle, ja hän löysi juoma-astian Benjaminin säkistä.

GEN 44:13 καὶ διέρρηξαν τὰ ἱμάτια αὐτῶν καὶ ἐπέθηκαν ἕκαστος τὸν
Ja he repäisivät heidän vaatteensa ja he kuormasivat

μάρσιππον αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ὄνον αὐτοῦ καὶ ἐπέστρεψαν εἰς τὴν πόλιν.
kukin säkkinsä hänen aasinsa päälle ja he palasivat kaupunkiin.

GEN 44:14 Εἰσῆλθεν δὲ Ἰουδας καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς Ἰωσηφ ἔτι
Ja Juuda sekä hänen veljensä tulivat sisään Joosefin luo, hänen

αὐτοῦ ὄντος ἐκεῖ καὶ ἔπεσον ἐναντίον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν.
ollessaan vielä siellä, ja he lanquesivat hänen edessään maahan.

GEN 44:15 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰωσηφ Τί τὸ πρᾶγμα τοῦτο, ὃ ἐποιήσατε;
Ja Joosef sanoi heille: "Mikä on tämä asia, jonka olette tehneet?

οὐκ οἶδατε ὅτι οἰωνισμῷ οἰωνιεῖται ἄνθρωπος οἷος ἐγώ;
Ettekö tiedä että minun kaltaiseni mies ennustaa enteistä?"

GEN 44:16 εἶπεν δὲ Ἰουδας Τί ἀντεροῦμεν τῷ κυρίῳ ἢ τί λαλήσωμεν
Ja Juuda sanoi: "Mitä vastaisimme herralle tai mitä sanoisimme

ἢ τί δικαιωθῶμεν; ὁ δὲ θεὸς εὗρεν τὴν ἀδικίαν τῶν παίδων σου. ἰδοὺ
tai millä puolustautuisimme? Jumala löysi sinun palvelijoittesi

ἔσμεν οἰκέται τῷ κυρίῳ ἡμῶν, καὶ ἡμεῖς καὶ παρ' ᾧ εὗρέθη τὸ κόνδυ.
vääryyden. Katso, me olemme meidän herramme orjia, me ja hän,
jonka luota juoma-astia löytyi."

GEN 44:17 εἶπεν δὲ Ἰωσήφ Μὴ μοι γένοιτο ποιῆσαι τὸ ῥῆμα τοῦτο·
Ja Joosef sanoi: "Älköön minulle tapahtuko että tekisin tämän
sanan:

ὁ ἄνθρωπος, παρ' ᾧ εὗρέθη τὸ κόνδυ, αὐτὸς ἔσται μου παῖς, ὑμεῖς δὲ
mies jonka luota luota juoma-astia löytyi, hän on oleva minun
orjani, mutta te

ἀνάβητε μετὰ σωτηρίας πρὸς τὸν πατέρα ὑμῶν.
nouskaa turvallisesti ylös teidän isänne luo."

GEN 44:18 Ἐγγίσας δὲ αὐτῷ Ἰουδας εἶπεν Δέομαι, κύριε, λαλησάτω
Ja Juuda, lähestyttyään häntä, sanoi: "Minä pyydän herra, puhukoon

ὁ παῖς σου ῥῆμα ἐναντίον σου, καὶ μὴ θυμωθῇς τῷ παιδί σου, ὅτι σὺ
sinun orjasi sanan sinun edessäsi, ja älä vihastu sinun palveli
jallesi, koska sinä

εἶ μετὰ Φαραῶ.
olet jälkeen faaraon.

GEN 44:19 κύριε, σὺ ἠρώτησας τοὺς παῖδάς σου λέγων Εἰ ἔχετε
Herra, sinä kysyt sinun palvelijoiltasi, sanoen: 'Onko teillä

πατέρα ἢ ἀδελφόν;
isää tai veljeä?'

GEN 44:20 καὶ εἶπαμεν τῷ κυρίῳ Ἐστὶν ἡμῖν πατήρ πρεσβύτερος καὶ
Ja me sanoimme herralle: 'On meillä vanha isä ja

παιδίον γήρως νεώτερον αὐτῷ, καὶ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ἀπέθανεν, αὐτὸς
ja hänen vanhuutensa nuorempi lapsi, ja tämän veli kuoli, ja

δὲ μόνος ὑπελείφθη τῇ μητρὶ αὐτοῦ, ὁ δὲ πατήρ αὐτὸν ἠγάπησεν.
tämä on ainoa hänen äidilleen jäljelle jäänyt, ja häntä isä on
rakastanut.

GEN 44:21 εἶπας δὲ τοῖς παισίν σου Καταγάγετε αὐτὸν πρὸς με, καὶ
Ja sinä sanoit sinun palvelijoillesi: 'Tuokaa hänet alas minun
luokseni, ja

ἐπιμελοῦμαι αὐτοῦ.
minä tulen huolehtimaan hänestä."

GEN 44:22 καὶ εἶπαμεν τῷ κυρίῳ Οὐ δυνήσεται τὸ παιδίον καταλι-
Ja me sanoimme herralle: 'Lapsi ei voi jättää

πεῖν τὸν πατέρα· ἐὰν δὲ καταλίπη τὸν πατέρα, ἀποθανεῖται.
isää, ja jos hän jättää isän, isä tulee kuolemaan.'

GEN 44:23 σὺ δὲ εἶπας τοῖς παισὶν σου 'Εὰν μὴ καταβῇ ὁ ἀδελφός
Ja sinä sanoit sinun palvelijoillesi: 'Jos teidän nuorempi

ὕμῶν ὁ νεώτερος μεθ' ὑμῶν, οὐ προσθήσεσθε ἔτι ἰδεῖν τὸ πρόσωπόν
veljenne ei astu alas teidän kanssanne, te ette tule uudelleen
enää näkemään minun

μου.
kasvojani.'

GEN 44:24 ἐγένετο δὲ ἡνίκα ἀνέβημεν πρὸς τὸν παῖδά σου πατέρα δὲ
Ja tapahtui kun me nousimme ylös sinun palvelijasi ja meidän

ἡμῶν, ἀπηγγείλαμεν αὐτῷ τὰ ῥήματα τοῦ κυρίου.
isämme luo, me ilmoitimme hänelle herran sanat.

GEN 44:25 εἶπεν δὲ ἡμῖν ὁ πατήρ ἡμῶν Βαδίσατε πάλιν, ἀγοράσατε
Ja meidän isämme sanoi meille: 'Kulkekaa jälleen, ostakaa

ἡμῖν μικρὰ βρώματα.
meille vähän ruokaa.'

GEN 44:26 ἡμεῖς δὲ εἶπαμεν Οὐ δυνησόμεθα καταβῆναι· ἀλλ' εἰ μὲν
Ja me sanoimme: "Me emme voi astua alas: vaan jos

ὁ ἀδελφός ἡμῶν ὁ νεώτερος καταβαίνει μεθ' ἡμῶν, καταβησόμεθα· οὐ
meidän nuorempi veljemme astuu alas meidän kanssamme, me tulemme
astumaan alas: sillä

γὰρ δυνησόμεθα ἰδεῖν τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀδελφοῦ τοῦ
me emme voi nähdä tuon miehen kasvoja, jos nuorempi veli ei

νεωτέρου μὴ ὄντος μεθ' ἡμῶν.
olisi meidän kanssamme.'

GEN 44:27 εἶπεν δὲ ὁ παῖς σου ὁ πατήρ ἡμῶν πρὸς ἡμᾶς Ὑμεῖς
Ja sinun palvelijasi meidän isämme sanoi meille: 'Te

γινώσκετε ὅτι δύο ἔτεκέν μοι ἡ γυνή·
tiedätte, että kaksi synnytti minulle vaimo:

GEN 44:28 καὶ ἐξῆλθεν ὁ εἷς ἀπ' ἐμοῦ, καὶ εἶπατε ὅτι θηριόβρωτος
Ja yksi lähti pois minun luotani, ja te sanoitte että pedon ruuak-

γέγονεν, καὶ οὐκ εἶδον αὐτὸν ἔτι καὶ νῦν·
si oli tullut, ja minä en nähnyt häntä enää, ja nyt:

GEN 44:29 ἐὰν οὖν λάβητε καὶ τοῦτον ἐκ προσώπου μου καὶ συμβῇ
Jos te siis otatte myös tämän minun kasvoiltani ja tapahtuisi

αὐτῷ μαλακία ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ κατάξειτέ μου τὸ γῆρας μετὰ λύπης εἰς
hänelle tiellä joku onnettomuus, te tulette saattamaan minun
vanhuuteni murheen kanssa

ἄδου.
haadekseen.´

GEN 44:30 νῦν οὖν ἐὰν εἰσπορεύωμαι πρὸς τὸν παῖδά σου πατέρα δὲ
Nyt siis jos menen sisään sinun palvelijasi ja meidän

ἡμῶν καὶ τὸ παιδάριον μὴ ᾗ μεθ' ἡμῶν, ἡ δὲ ψυχὴ αὐτοῦ ἐκκρέμαται
isämme luo, ja lapsukainen ei olisi meidän kanssamme, (sillä hänen
sielunsa on riippuvainen

ἐκ τῆς τούτου ψυχῆς,
tämän sielusta,)

GEN 44:31 καὶ ἔσται ἐν τῷ ἰδεῖν αὐτὸν μὴ ὄν τὸ παιδάριον μεθ'
ja on tapahtuva hänen nähdessään, ettei lapsukainen
ole meidän kanssamme,

ἡμῶν τελευτήσῃ, καὶ κατάξουσιν οἱ παῖδές σου τὸ γῆρας τοῦ παιδός
että hän on loppuva, ja sinun palvelijasi tulevat saattamaan sinun

σου πατρός δὲ ἡμῶν μετ' ὀδύνης εἰς ἄδου.
palvelijasi ja meidän isämme vanhuuden tuskan kanssa haadekseen.´

GEN 44:32 ὁ γὰρ παῖς σου ἐκδέδεκται τὸ παιδίον παρὰ τοῦ πατρός
Sillä sinun palvelijasi on ottanut vastuulleen lapsukaisen
luota isän,

λέγων Ἐὰν μὴ ἀγάγω αὐτὸν πρὸς σὲ καὶ στήσω αὐτὸν ἐναντίον σου,
sanoen: ´Jos en palauta häntä sinun luoksesi ja aseta häntä sinun
eteesi,

ἡμαρτηκὼς ἔσομαι πρὸς τὸν πατέρα πάσας τὰς ἡμέρας.
olen oleva syntiä tehnyt isääni kohtaan kaikki päivät.

GEN 44:33 νῦν οὖν παραμενῶ σοι παῖς ἀντὶ τοῦ παιδίου, οἰκέτης
Nyt siis olen pysynä sinulle lapsen sijasta orjana, herran pal-

τοῦ κυρίου· τὸ δὲ παιδίον ἀναβήτω μετὰ τῶν ἀδελφῶν.
velijana: mutta lapsukainen nouskoon veljiensä kanssa.

GEN 44:34 πῶς γὰρ ἀναβήσομαι πρὸς τὸν πατέρα, τοῦ παιδίου μὴ
Sillä kuinka minä tulisin nousemaan isäni luo, jos lapsi

ὄντος μεθ' ἡμῶν; ἵνα μὴ ἴδω τὰ κακά, ἃ εὕρήσει τὸν πατέρα μου.
ei olisi meidän kanssamme? Jotta en näkisi niitä pahoja asioita
mitkä tulevat kohtaamaan minun isääni.´"

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕ΄.

LUKU 45.

GEN 45:1 Καὶ οὐκ ἠδύνατο Ἰωσηφ ἀνέχεσθαι πάντων τῶν παρεστηκότων
Ja Joosef ei voinut kaikkia hänen vieressään seisovia

αὐτῷ, ἀλλ' εἶπεν Ἐξαποστείλατε πάντας ἀπ' ἐμοῦ. καὶ οὐ παρειστῆκει
vaan sanoi: "Lähetätkää kaikki ulos minun luotani." Ja Joosefin

οὐδεὶς ἔτι τῷ Ἰωσηφ, ἥνικα ἀνεγνωρίζετο τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.
vieressä ei seissut enää kukaan, kun hän ilmoitti itsensä hänen
veljilleen.

GEN 45:2 καὶ ἀφῆκεν φωνὴν μετὰ κλαυθμοῦ· ἤκουσαν δὲ πάντες οἱ
Ja hän antoi kuulua äänen itkun kanssa: ja kaikki

Αἰγύπτιοι, καὶ ἀκουστὸν ἐγένετο εἰς τὸν οἶκον Φαραῶ.
egyptiläiset kuulivat, ja tuli kuuluviin faaraon huoneelle.

GEN 45:3 εἶπεν δὲ Ἰωσηφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ Ἐγὼ εἰμι Ἰωσηφ·
Ja Joosef sanoi hänen veljilleen: "Minä olen Joosef:

ἔτι ὁ πατήρ μου ζῇ; καὶ οὐκ ἐδύναντο οἱ ἀδελφοὶ ἀποκριθῆναι αὐτῷ·
Elääkö minun isäni vielä?" Ja veljet eivät voineet vastata hänelle:

ἐταράχθησαν γάρ.
sillä he järkyttyivät.

GEN 45:4 εἶπεν δὲ Ἰωσηφ πρὸς τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ Ἐγγίσατε πρὸς
Ja Joosef sanoi hänen veljilleen: "Tulkaa minua lä-

με. καὶ ἤγγισαν. καὶ εἶπεν Ἐγὼ εἰμι Ἰωσηφ ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν, ὃν
helle." Ja he lähestyivät. Ja hän sanoι: "Minä olen teidän

ἀπέδοσθε εἰς Αἴγυπτον.
veljenne Joosef, jonka te myitte Egyptiin.

GEN 45:5 νῦν οὖν μὴ λυπεῖσθε μηδὲ σκληρὸν ὑμῖν φανήτω ὅτι
Nyt siis älkää olko pahoilla mielin, älköönkä kovana
teille näkykö että

ἀπέδοσθέ με ᾧδε· εἰς γὰρ ζωὴν ἀπέστειλέν με ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν·
te myitte minut tänne: sillä elämäksi Jumala lähetti minut teidän
edellänne:

GEN 45:6 τοῦτο γὰρ δεύτερον ἔτος λιμὸς ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἔτι λοιπὰ
Sillä tämä toinen nälänhädän vuosi maan päällä, ja vielä jäl-

πέντε ἔτη, ἐν οἷς οὐκ ἔσται ἀροτρίασις οὐδὲ ἀμητος·
jellä olevat vuosia viisi, joiden aikana ei ole oleva kyntämistä
eikä leikkaamista.

GEN 45:7 ἀπέστειλεν γάρ με ὁ θεὸς ἔμπροσθεν ὑμῶν, ὑπολείπεσθαι
Ja Jumala lähetti minut teidän edellänne, jotta te

ὑμῶν κατάλειμμα ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐκθρέψαι ὑμῶν κατάλειψιν μεγάλην.
jäisitte jäännöksenä jäljelle maan päälle, ja elättääkseen teistä
suurenjälkipolven.

GEN 45:8 νῦν οὖν οὐχ ὑμεῖς με ἀπεστάλκατε ὧδε, ἀλλ' ἡ ὁ θεός, καὶ
Nyt siis ette te minua lähettäneet tänne vaan (itse) Jumala, ja

ἐποίησέν με ὡς πατέρα φαράω καὶ κύριον παντὸς τοῦ οἴκου αὐτοῦ καὶ
hän teki minut kuin isäksi faaraolle ja koko hänen talonsa herraksi

ἄρχοντα πάσης γῆς Αἰγύπτου.
ja koko Egyptin maan hallitsijaksi.

GEN 45:9 σπεύσαντες οὖν ἀνάβητε πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ εἶπατε
Kiiruhtaen siis nouskaa ylös minun isäni luo ja sanokaa

αὐτῷ Τάδε λέγει ὁ υἱός σου Ἰωσήφ Ἐποίησέν με ὁ θεὸς κύριον πάσης
hänelle: 'Näitä sanoo sinun poikasi Joosef: Jumala teki minut koko

γῆς Αἰγύπτου· κατέβηθι οὖν πρὸς με καὶ μὴ μείνης·
Egyptin maan herraksi: astu siis alas minun luokseni ja älä
viivyttele.

GEN 45:10 καὶ κατοικήσεις ἐν γῇ Γεσεμ Ἀραβίας καὶ ἔση ἐγγὺς μου,
Ja olet asuva Arabian Gesemin maassa ja olet oleva minua lähellä,

σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν σου, τὰ πρόβατά σου καὶ αἱ
sinä ja sinun poikasi ja sinun poikiesi pojat, sinun lampaasi ja

βόες σου καὶ ὅσα σοὶ ἐστίν,
sinun härkäsi ja kaikki joita sinulla on.

GEN 45:11 καὶ ἐκθρέψω σε ἐκεῖ, ἔτι γὰρ πέντε ἔτη λιμός, ἵνα μὴ
Ja minä olen elättävä sinua siellä, sillä vielä viisi nälänhädän
vuotta, jotta et

ἐκτριβῇς, σὺ καὶ οἱ υἱοί σου καὶ πάντα τὰ ὑπάρχοντά σου.
tuhoutuisi, sinä ja sinun poikasi ja kaikki sinun omaisuutesi.'

GEN 45:12 ἰδὺν οἱ ὀφθαλμοὶ ὑμῶν βλέπουσιν καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ
Katso! Teidän silmänne näkevät ja minun veljeni

Βενιαμὴν τοῦ ἀδελφοῦ μου ὅτι τὸ στόμα μου τὸ λαλοῦν πρὸς ὑμᾶς.
silmit näkevät, että minun suuni puhuu teille.

GEN 45:13 ἀπαγγείλατε οὖν τῷ πατρί μου πᾶσαν τὴν δόξαν μου τὴν ἐν
Ilmoittakaa siis minun isälleni kaikki minun kunniani

Αἰγύπτῳ καὶ ὅσα εἶδετε, καὶ ταχύναντες καταγάγετε τὸν πατέρα μου
Egyptissä ja kaikki joita te olette nähneet, ja kiirettä pitäen

ὦδε.

tuokaa alas minun isäni tänne.

GEN 45:14 καὶ ἐπιπεσὼν ἐπὶ τὸν τράχηλον Βενιαμὶν τοῦ ἀδελφοῦ
Ja heittäytyen hänen veljensä Benjaminin kaulaan,

αὐτοῦ ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτῷ, καὶ Βενιαμὶν ἐκλαυσεν ἐπὶ τῷ τραχήλῳ
hän itki siinä, ja Benjamin itki hänen kaulassaan.

αὐτοῦ.

GEN 45:15 καὶ καταφιλήσας πάντας τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ ἐκλαυσεν ἐπ'
Ja suudeltuaan kiihkeästi kaikkia hänen veljiään, hän
itki heitä (kaulaillen),

αὐτοῖς, καὶ μετὰ ταῦτα ἐλάλησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ πρὸς αὐτόν.
ja tämän jälkeen hänen veljensä puhuivat hänen kanssaan.

GEN 45:16 Καὶ διεβοήθη ἡ φωνὴ εἰς τὸν οἶκον φαראῶ λέγοντες
Ja ääni kuuluttui julki faaraon taloon, kuuluen:

Ἦκασιν οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσηφ. ἐχάρη δὲ φαראῶ καὶ ἡ θεραπεία αὐτοῦ.
"Joosefin veljet ovat tulleet." Ja faarao sekä hänen
palvelusväkensä iloitsi.

GEN 45:17 εἶπεν δὲ φαράω πρὸς Ἰωσηφ Εἰπὼν τοῖς ἀδελφοῖς σου Τοῦτο
Ja faarao sanoi Joosefille: "Sano sinun veljillesi:

ποιήσατε· γεμίσατε τὰ πορεῖα ὑμῶν καὶ ἀπέλθατε εἰς γῆν Χαναν
'Tämä tehkää: Täyttäkää teidän kuormarattanne ja menkää pois
Khanaanin maahan,

GEN 45:18 καὶ παραλαβόντες τὸν πατέρα ὑμῶν καὶ τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν
ja otettuanne mukaanne teidän isänne ja teidän omaisuutenne,

ἦκετε πρὸς με, καὶ δώσω ὑμῖν πάντων τῶν ἀγαθῶν Αἰγύπτου, καὶ
tulkaa minun luokseni. Ja minä olen antava teille kaikkea Egyptin

φάγεσθε τὸν μυελὸν τῆς γῆς.

hyvää ja te tulette syömään maan ydintä.'

GEN 45:19 σὺ δὲ ἐντειλαὶ ταῦτα, λαβεῖν αὐτοῖς ἀμάξας ἐκ γῆς
Ja sinä kāske näin: että he ottavat itselleen vaunuja

Αἰγύπτου τοῖς παιδίοις ὑμῶν καὶ ταῖς γυναῖξιν, καὶ ἀναλαβόντες τὸν
Egyptin maasta heidän lapsilleen ja vaimoilleen, ja 'otettuanne

πατέρα ὑμῶν παραγίνεσθε·
mukaanne teidän isänne, tulkaa saapuville:

GEN 45:20 καὶ μὴ φείσησθε τοῖς ὀφθαλμοῖς τῶν σκευῶν ὑμῶν, τὰ γὰρ
Ja älkää säästäkö silmille teidän tarvekalujanne, sillä

πάντα ἀγαθὰ Αἰγύπτου ὑμῖν ἔσται.
kaikki Egyptin hyvyydet on oleva teille."

GEN 45:21 ἐποίησαν δὲ οὕτως οἱ υἱοὶ Ἰσραηλ· ἔδωκεν δὲ Ἰωσηφ
Ja Israelin pojat tekivät näin: ja Joosef antoi heille

αὐτοῖς ἀμάξας κατὰ τὰ εἰρημένα ὑπὸ Φαραῶ τοῦ βασιλέως καὶ ἔδωκεν
vaunuja, mukaan kuningas faaraolta sanotun, ja hän antoi

αὐτοῖς ἐπισιτισμὸν εἰς τὴν ὁδόν,
heille elintarvikkeita tielle,

GEN 45:22 καὶ πᾶσιν ἔδωκεν δισσὰς στολὰς, τῷ δὲ Βενιαμὴν ἔδωκεν
Ja hän antoi kaikille kaksinkertaiset puvut, mutta Benja-

τριακοσίους χρυσοῦς καὶ πέντε ἑξαλλασσοῦσας στολὰς,
minille hän antoi kolmesataa kultapalaa ja viisi täysinmuutettavaa
pukua.

GEN 45:23 καὶ τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἀπέστειλεν κατὰ τὰ αὐτὰ καὶ δέκα
Ja hänen isälleen hän lähetti samalla tavalla myös

ὄνους αἶροντας ἀπὸ πάντων τῶν ἀγαθῶν Αἰγύπτου καὶ δέκα ἡμιόνους
kymmenen kaikkia Egyptin hyvyyksiä kantavaa aasia, ja kymmenen

αἰρούσας ἄρτους τῷ πατρὶ αὐτοῦ εἰς ὁδόν.
leipää kantavaa muulia hänen isälleen tielle.

GEN 45:24 ἐξἀπέστειλεν δὲ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐπορεύθησαν·
Ja hän lähetti pois hänen veljensä, ja he vaelsivat:

καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μὴ ὀργίζεσθε ἐν τῇ ὁδῷ.
Ja hän sanoi heille: "Älkää olko vihaisia tiellä."

GEN 45:25 Καὶ ἀνέβησαν ἐξ Αἰγύπτου καὶ ἦλθον εἰς γῆν Χανααν πρὸς
Ja he nousivat ylöä Egyptistä ja tulivat Khanaanin maahan,

Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτῶν
heidän isänsä Jaakobin luo.

GEN 45:26 καὶ ἀνήγγειλαν αὐτῷ λέγοντες ὅτι Ὁ υἱός σου Ἰωσηφ ζῇ,
Ja he ilmoittivat hänelle, sanoen, että: "Sinun poikasi Joosef

καὶ αὐτὸς ἄρχει πάσης γῆς Αἰγύπτου. καὶ ἐξέστη ἡ διάνοια Ἰακωβ· οὐ
elää, ja hän hallitsee koko Egyptin maata." Mutta Jaakobin ajattelu

γὰρ ἐπίστευσεν αὐτοῖς.

oli samentunut: sillä hän ei uskonut heitä.

GEN 45:27 ἐλάλησαν δὲ αὐτῷ πάντα τὰ ῥηθέντα ὑπὸ Ἰωσηφ, ὅσα εἶπεν
Ja he puhuivat hänelle kaiken Joosefalta sanotun, kaiken
minkä hän oli sanonut

αὐτοῖς. ἰδὼν δὲ τὰς ἀμάξας, ἃς ἀπέστειλεν Ἰωσηφ ὥστε ἀναλαβεῖν
heille. Ja nähdessään vaunut jotka Joosef oli lähettänyt ottamaan

αὐτόν, ἀνεζωπύρησεν τὸ πνεῦμα Ἰακωβ τοῦ πατρὸς αὐτῶν.
mukaansa hänet, heidän isänsä Jaakobin henki syttyi jälleen.

GEN 45:28 εἶπεν δὲ Ἰσραὴλ Μεγα μοί ἐστιν, εἰ ἔτι Ἰωσηφ ὁ υἱός μου
ja israel sanoi: " Minulle on suuri (asia) jos minun

ζῇ· πορευθεὶς ὄψομαι αὐτόν πρὸ τοῦ ἀποθανεῖν με.

poikani Joosef vielä elää. Mentyäni olen näkevä hänet ennen kuin
minä kuolen."

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΕΤ'.

LUKU 46.

GEN 46:1 Ἀπάρας δὲ Ἰσραὴλ, αὐτὸς καὶ πάντα τὰ αὐτοῦ, ἦλθεν ἐπὶ
Ja Israel lähti pois, hän ja kaikki mitkä hänen, ja

τὸ φρέαρ τοῦ ὄρκου καὶ ἔθυσεν θυσίαν τῷ θεῷ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἰσαακ.
hän tuli kaivolle valan, ja hän uhraisi uhria hänen isänsä Iisakin
Jumalalle.

GEN 46:2 εἶπεν δὲ ὁ θεὸς Ἰσραὴλ ἐν ὁράματι τῆς νυκτὸς εἶπας
Ja Jumala puhui Israelille: yön näyssä hän sanoi:

Ἰακώβ, Ἰακώβ. ὁ δὲ εἶπεν τί ἐστίν;
"Jaakob, Jaakob." Ja tämä sanoi: "Mikä on?"

GEN 46:3 λέγων Ἐγὼ εἰμι ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου· μὴ φοβοῦ
(Jumala) sanoi: "Minä olen sinun isiesi Jumala: älä pelkää

καταβῆναι εἰς Αἴγυπτον· εἰς γὰρ ἔθνος μέγα ποιήσω σε ἐκεῖ,
astua alas Egyptiin: sillä suureksi kansaksi minä olen siellä sinut
tekevä,

GEN 46:4 καὶ ἐγὼ καταβήσομαι μετὰ σοῦ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐγὼ
Ja minä olen alasastuva sinun kanssasi Egyptiin, ja

ἀναβιβάσω σε εἰς τέλος, καὶ Ἰωσήφ ἐπιβαλεῖ τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς
minä olen vetävä sinut ylös lopulta, ja Joosef on laskeva kätensä

ὀφθαλμούς σου.
sinun silmiesi päälle."

GEN 46:5 ἀνέστη δὲ Ἰακώβ ἀπὸ τοῦ φρέατος τοῦ ὄρκου, καὶ ἀνέλαβον
ja Jakob nousi valan kaivolta, ja Israelin pojat

οἱ υἱοὶ Ἰσραὴλ τὸν πατέρα αὐτῶν καὶ τὴν ἀποσκευὴν καὶ τὰς γυναῖκας
ottivat ylös heidän isänsä ja matkatavarat ja heidän vaimonsa

αὐτῶν ἐπὶ τὰς ἀμάξας, ἃς ἀπέστειλεν Ἰωσήφ ἄραι αὐτόν,
vaunujen päälle, jotka Joosef lähetti ottamaan hänet mukaansa,

GEN 46:6 καὶ ἀναλαβόντες τὰ ὑπάρχοντα αὐτῶν καὶ πᾶσαν τὴν κτῆσιν,
Ja he otettuaan ylös heidän tavaransa ja kaiken
omaisuuden,

ἦν ἐκτῆσαντο ἐν γῇ Χανααν, εἰσῆλθον εἰς Αἴγυπτον, Ἰακώβ καὶ πᾶν τὸ
jonka he olivat hankkineet Khanaanin maassa, he minivät sisään

σπέρμα αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ,
Egyptiin, Jaakob ja koko hänen siemenensä hänen kanssaan.

GEN 46:7 υἱοὶ καὶ οἱ υἱοὶ τῶν υἱῶν αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ, θυγατέρες
Pojat ja hänen poikiensa pojat hänen kanssaan, tyttäret

καὶ θυγατέρες τῶν υἱῶν αὐτοῦ· καὶ πᾶν τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἤγαγεν εἰς
ja hänen poikiensa tyttäret: ja koko hänen siemenensä hän vei

Αἴγυπτον.
Egyptiin.

GEN 46:8 Ταῦτα δὲ τὰ ὀνόματα τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ τῶν εἰσελθόντων εἰς
Ja nämä ovat Egyptiin sisääntulleiden Israelin poikien

Αἴγυπτον. Ἰακωβ καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ· πρωτότοκος Ἰακωβ Ρουβην.
nimet. Jaakob ja hänen poikansa: Jaakobin ensinsyntynyt Ruubeen.

GEN 46:9 υἱοὶ δὲ Ρουβην· Ενωχ καὶ φαλλους, Ασρων καὶ Χαρμι.
Ja Ruubeenin pojat Enookh ja Phalluus, Asroon ja Kharmi.

GEN 46:10 υἱοὶ δὲ Συμεων· Ἰεμουηλ καὶ Ιαμιν καὶ Αωδ καὶ Ιαχιν καὶ
Ja Symeoonin pojat: Jemuueel ja Jaamiin ja Aood ja Jakhiin ja

Σααρ καὶ Σαουλ υἱὸς τῆς Χανανίτιδος.
Saar ja khanaanittaren poika Sauul.

GEN 46:11 υἱοὶ δὲ Λευι· Γηρσων, Κααθ καὶ Μεραρι.
Ja Leviin pojat: Geersoon, Kaath ja Merari.

GEN 46:12 υἱοὶ δὲ Ιουδα· Ηρ καὶ Αυναν καὶ Σηλωμ καὶ Φαρες καὶ
ja Juudan pojat: Eer ja Aunan ja Seeloom ha Phaares ja

Ζαρα· ἀπέθανεν δὲ Ηρ καὶ Αυναν ἐν γῇ Χαναν· ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Φαρες
Dzara: Ja Eer sekä Aunan kuolivat Khanaanin maassa: ja Phareksen

Ασρων καὶ Ἰεμουηλ.
pojat olivat Asroon ja Jemuueel.

GEN 46:13 υἱοὶ δὲ Ισσαχαρ· Θωλα καὶ Φουα καὶ Ιασουβ καὶ Ζαμβραμ.
Ja Issakhaarin pojat: Thoola ja Phuua ja Jasuub ja Dzamram.

GEN 46:14 υἱοὶ δὲ Ζαβουλων· Σερεδ καὶ Αλλων καὶ Αλοηλ.
Ja Dzabuuloonin pojat: Sered ja Alloon ja Aloeel.

GEN 46:15 οὗτοι υἱοὶ Λειας, οὓς ἔτεκεν τῇ Ἰακωβ ἐν Μεσοποταμίᾳ
Ja Leian pojat, jotka hän synnytti Jaakobille Syyrian Mesopo-

τῆς Συρίας, καὶ Διναν τὴν θυγατέρα αὐτοῦ· πᾶσαι αἱ ψυχαί, υἱοὶ καὶ
tamiassa, ja hänen tyttärensä Dinan: Kaikki sielut, pojat ja

Θυγατέρες, τριάκοντα τρεῖς.
tyttäret, kolmekymmentä kolme.

GEN 46:16 υἱοὶ δὲ Γαδ· Σαφων καὶ Αγγις καὶ Σαυνις καὶ Θασοβαν καὶ
Ja Gaadin pojat: Saphoon ja Anggis ja Saunis ja Thasoban ja

Αηδεις καὶ Αροηδεις καὶ Αροηλεις.
Aeedis ja Aroeedis ja Aroeelis.

GEN 46:17 υἱοὶ δὲ Ασηρ· Ιεμνα καὶ Ιεσουα καὶ Ιεουλ καὶ Βαρια, καὶ
Ja Aseerin pojat: Jemna ja Jesuua ja Leuul ja Baria, ja

Σαρα ἀδελφὴ αὐτῶν. υἱοὶ δὲ Βαρια· Χοβορ καὶ Μελχιηλ.
heidän sisarensa Saara. Ja Barian pojat: Khobor ja Melkhieel.

GEN 46:18 οὗτοι υἱοὶ Ζέλφας, ἣν ἔδωκεν Λαβαν Λεια τῇ θυγατρὶ
Nämä Selfan pojat, jonka Laaban antoi hänen tyttäreelleen

αὐτοῦ, ἣ ἔτεκεν τούτους τῷ Ιακωβ, δέκα ἕξ ψυχάς.
Leialle, joka synnytti nämä Jaakobille, sieluja kuusitoista.

GEN 46:19 υἱοὶ δὲ Ραχηλ γυναικὸς Ιακωβ· Ιωσηφ καὶ Βενιαμιν.
Ja Jaakobin vaimon Rakheelin pojat: Jooseef ja Benjamin.

GEN 46:20 ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Ιωσηφ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ, οὓς ἔτεκεν αὐτῷ
Ja olivat Jooseefin pojat Egyptissä, jotka hänelle

Ἀσεννεθ θυγάτηρ Πετεφρη ἱερέως Ἡλίου πόλεως, τὸν Μανασση καὶ τὸν
synnytti Asenneth, aurinkokaupungin papin Petefreen tytär: Manasse

Εφραιμ. ἐγένοντο δὲ υἱοὶ Μανασση, οὓς ἔτεκεν αὐτῷ ἡ παλλακὴ ἡ Σύρα,
ja Efraim. Ja Manasseen pojat olivat, jotka hänelle synnytti jalka-

τὸν Μαχिर· Μαχिर δὲ ἐγέννησεν τὸν Γαλααδ. υἱοὶ δὲ Εφραιμ ἀδελφοῦ
vaimo Syraa, Makhir: Ja Makhir siitti Galaadin. Ja Manasseen veljen

Μανασση· Σουταλααμ καὶ Τααμ. υἱοὶ δὲ Σουταλααμ· Εδεμ.
Efraimin pojat: Suutalaam ja Taam. Ja Suutalaamin pojat: Edem.

GEN 46:21 υἱοὶ δὲ Βενιαμιν· Βαλα καὶ Χοβορ καὶ Ασβηλ. ἐγένοντο δὲ
Ja Menjaminin pojat: Bala ja Khoboor ja Asbeel. Ja Balan

υἱοὶ Βαλα· Γηρα καὶ Νοεμαν καὶ Αγχις καὶ Ρως καὶ Μαμφιν καὶ Οφιμιν·
pojat olivat: Geera ja Noeman ja Angkhis ja Roos ja Mamphin ja

Γηρα δὲ ἐγέννησεν τὸν Αραδ.
Ophimin: Ja Geera siitti Aradin.

GEN 46:22 οὗτοι υἱοὶ Ραχηλ, οὓς ἔτεκεν τῷ Ιακωβ· πᾶσαι ψυχαὶ δέκα
Nämä Rakheelin pojat, jotka hän synnytti Jaakobille: sieluja

ὀκτώ.
kahdeksantoista.

GEN 46:23 υἱοὶ δὲ Δαν· Ασομ.
Ja Daanin pojat: Asom.

GEN 46:24 καὶ υἱοὶ Νεφθαλι· Ασιηλ καὶ Γουνι καὶ Ισσααρ καὶ
Ja Nepfthalin pojat: Asieel ja Goouni ja Issaar ja

Συλλημ.
Sylleem.

GEN 46:25 οὗτοι υἱοὶ Βαλλας, ἣν ἔδωκεν Λαβαν Ραχηλ τῇ θυγατρὶ
Nämä Ballan pojat, jonka Laaban antoi hänen tyttärelleen

αὐτοῦ, ἣ ἔτεκεν τούτους τῷ Ιακωβ· πᾶσαι ψυχαὶ ἐπτά.
Jaakobille, joka synnytti nämä Jaakobille: kaikki sielut seitsemän.

GEN 46:26 πᾶσαι δὲ ψυχαὶ αἱ εἰσελθοῦσαι μετὰ Ιακωβ εἰς Αἴγυπτον,
Ja kaikki sielut jotka tulivat sisälle Jaakobin kanssa Egyptiin,

οἱ ἐξελθόντες ἐκ τῶν μηρῶν αὐτοῦ, χωρὶς τῶν γυναικῶν υἱῶν Ιακωβ,
hänen kupeistaan ulostulleet, ilman Jaakobin poikien vaimoja,

πᾶσαι ψυχαὶ ἐξήκοντα ἕξ.
kaikki sielut kuusikymmentä kuusi.

GEN 46:27 υἱοὶ δὲ Ιωσηφ οἱ γενόμενοι αὐτῷ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ψυχαὶ
Ja Jooseefin poikia, Egyptissä hänelle syntyneitä,

ἐννέα. πᾶσαι ψυχαὶ οἴκου Ιακωβ αἱ εἰσελθοῦσαι εἰς Αἴγυπτον
sieluja yhdeksän. Kaikki Jaakoobin huoneen sielut, Egyptiin

ἐβδομήκοντα πέντε.
sisääntulleet, seitsemänkymmentä viisi.

GEN 46:28 Τὸν δὲ Ιουδαν ἀπέστειλεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ πρὸς Ιωσηφ
Ja hän lähetti Juudan hänen edellään Joosefin luo,

συναντῆσαι αὐτῷ καθ' Ἡρώων πόλιν εἰς γῆν Ραμεσση.
kohtaamaan häntä Heeroo'oonin kaupunkiin, Ramesseen maassa.

GEN 46:29 ζεύξας δὲ Ιωσηφ τὰ ἄρματα αὐτοῦ ἀνέβη εἰς συνάντησιν
ja Joosefin iestettyä yhteen hänen vaununsa, hän nousi ylös

Ισραηλ τῷ πατρὶ αὐτοῦ καθ' Ἡρώων πόλιν καὶ ὄφθεις αὐτῷ ἐπέπεσεν
kohtaamaan hänen isäänsä Israelia Heeroo'oonin kaupunkiin, ja

ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ καὶ ἐκλαυσεν κλαυθμῷ πλείονι.
nähtyään hänet hän lankesi hänen kaulaansa, ja hän itki itkulla
suurella.

GEN 46:30 καὶ εἶπεν Ισραηλ πρὸς Ιωσηφ Ἀποθανοῦμαι ἀπὸ τοῦ νῦν,
Ja Israel sanoi Joosefille: "Olen kuoleva tästedes (mielelläni),

ἐπεὶ ἑώρακα τὸ πρόσωπόν σου· ἔτι γὰρ σὺ ζῇς.
koska olen nähnyt sinun kasvosi: että sinä elät vielä."

GEN 46:31 εἶπεν δὲ Ἰωσήφ πρὸς τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ Ἀναβὰς
Ja Jooseef sanoi hänen veljilleen: "Noustuani ylös

ἀπαγγελῶ τῷ Φαραῶ καὶ ἔρῳ αὐτῷ Οἱ ἀδελφοί μου καὶ ὁ οἶκος τοῦ
ilmoitan faaraolle ja olen sanova hänelle: 'Minun veljeni ja

πατρός μου, οἱ ἦσαν ἐν γῇ Χανααν, ἤκασιν πρὸς με·
minun isäni huone jotka olivat Khanaanin maassa, he ovat tulleet
minun luokseni:

GEN 46:32 οἱ δὲ ἄνδρες εἰσὶν ποιμένες, ἄνδρες γὰρ κτηνοτρόφοι
Ja miehet ovat paimenia, sillä miehet olivat karjan

ἦσαν, καὶ τὰ κτήνη καὶ τοὺς βόας καὶ πάντα τὰ αὐτῶν ἀγειόχασιν.
kasvattajia, ja karjansa ja nautaeläimensä ja kaikki mitkä heidän,
he ovat tuoneet.'

GEN 46:33 ἐὰν οὖν καλέσῃ ὑμᾶς Φαραῶ καὶ εἴπῃ ὑμῖν Τί τὸ ἔργον
Jos siis faarao kutsuisi teitä ja sanoisi teille: 'Mikä

ὑμῶν ἐστίν;
teidän työnne on?',

GEN 46:34 ἐρεῖτε Ἀνδρες κτηνοτρόφοι ἐσμέν οἱ παῖδές σου ἐκ
teidän tulee sanoa: "Me, sinun palvelijasi olemme olleet

παιδὸς ἕως τοῦ νῦν, καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν, ἵνα κατοικήσῃτε
karjankasvattajamiehiä lapsuudesta tähän asti, sekä me että meidän
isämme', jotta saisitte asettua asumaan

ἐν γῇ Γεσεμ Ἀραβία· βδέλυγμα γάρ ἐστιν Αἰγυπτίοις πᾶς ποιμὴν
Arabian Gesemin maahan: Sillä jokainen lampaiden paimen on

προβάτων.
kauhistus egyptiläisille.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΖ'.

LUKU 47.

GEN 47:1 Ἐλθὼν δὲ Ἰωσήφ ἀπήγγειλεν τῷ Φαραῷ λέγων Ὁ πατήρ μου
Ja Joosef tuli ja ilmoitti faaraolle, sanoen: "Minun isäni

καὶ οἱ ἀδελφοί μου καὶ τὰ κτήνη καὶ οἱ βόες αὐτῶν καὶ πάντα τὰ
ja minun veljeni ja heidän karjansa ja härkensä ja kaikki mitkä

αὐτῶν ἦλθον ἐκ γῆς Χανανα καὶ ἰδοὺ εἰσὶν ἐν γῇ Γεσεμ.
heidän, tulivat Khanaanin maasta ja katso! ovat Gesemin maassa."

GEN 47:2 ἀπὸ δὲ τῶν ἀδελφῶν αὐτοῦ παρέλαβεν πέντε ἄνδρας καὶ
Ja hänen veljistään hän otti mukaansa viisi miestä,

ἔστησεν αὐτοὺς ἐναντίον Φαραῷ.
ja hän asetti heidät faaraon eteen.

GEN 47:3 καὶ εἶπεν Φαραῷ τοῖς ἀδελφοῖς Ἰωσήφ Τί τὸ ἔργον ὑμῶν; οἱ
Ja faarao sanoi Joosefin veljille: "Mikä on teidän työnne?

δὲ εἶπαν τῷ Φαραῷ Ποιμένες προβάτων οἱ παῖδές σου, καὶ ἡμεῖς καὶ οἱ
Ja he sanoivat faaraolle: "Sinun palvelijasi (ovat) lampaiden

πατέρες ἡμῶν.
paimenia, sekä me että meidän isämme."

GEN 47:4 εἶπαν δὲ τῷ Φαραῷ Παροικεῖν ἐν τῇ γῇ ἤκαμεν· οὐ γάρ
ja he sanoivat faaraolle: "Olemme tulleet asettuaksemme asumaan
maassa: sillä ei

ἔστιν νομὴ τοῖς κτήνεσιν τῶν παίδων σου, ἐνίσχυσεν γὰρ ὁ λιμὸς ἐν
ole laidunta sinun palvelijoittesi karjoille, sillä nälänhätä on

γῇ Χανανα· νῦν οὖν κατοικήσομεν οἱ παῖδές σου ἐν γῇ Γεσεμ.
voimistunut Khanaanin maassa: Nyt siis olemme asettuneet asumaan
Gesemin maahan."

GEN 47:5 Εἶπεν δὲ Φαραῷ τῷ Ἰωσήφ· Κατοικεῖτωσαν ἐν γῇ Γεσεμ· εἰ δὲ
Ja faarao sanoi Joosefille: "He asettukoot asumaan Gesemin maahan:

ἐπίσθη ὅτι εἰσὶν ἐν αὐτοῖς ἄνδρες δυνατοί, κατὰστησον αὐτοὺς
ja jos sinä tiedät, että heidän joukossaan on voimakkaita miehiä,
asetta heitä minun

ἄρχοντας τῶν ἐμῶν κτηνῶν. Ἦλθον δὲ εἰς Αἴγυπτον πρὸς Ἰωσήφ Ἰακώβ
karjojeni valvojiksi." Jaakob ja hänen poikansa tulivat siis

καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ ἤκουσεν Φαραῷ βασιλεὺς Αἰγύπτου. καὶ εἶπεν
Egyptiin Joosefin luo, ja faarao, Egyptin kuningas, sai siitä
kuulla. Ja faarao

Φαραω πρὸς Ἰωσηφ λέγων Ὁ πατήρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἦκασι πρὸς
puhui Joosefille, sanoen: "Sinun isäsi ja sinun veljesi ovat

σέ·

tulleet sinun luoksesi.

GEN 47:6 ἰδοὺ ἡ γῆ Αἰγύπτου ἐναντίον σου ἐστίν· ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ
Katso! Egyptin maa on sinun edessäsi: aseta sinun isäsi

κατοίκισον τὸν πατέρα σου καὶ τοὺς ἀδελφούς σου.
ja veljesi asumaan parhaaseen maahan."

GEN 47:7 εἰσήγαγεν δὲ Ἰωσηφ Ἰακωβ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ ἔστησεν
Ja Joosef toi sisään hänen isänsä Jaakobin ja asetti

αὐτὸν ἐναντίον Φαραω, καὶ εὐλόγησεν Ἰακωβ τὸν Φαραω.
hänet faaraon eteen, ja Jaakob siunasi faaraota.

GEN 47:8 εἶπεν δὲ Φαραω τῷ Ἰακωβ Πόσα ἔτη ἡμερῶν τῆς ζωῆς σου;
ja faarao sanoi Jaakobille: "Kuinka monia ovat sinun elämäsi
päivien vuodet?"

GEN 47:9 καὶ εἶπεν Ἰακωβ τῷ Φαραω Αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς
Ja Jaakob sanoi faaraolle: "Minun elämäni vuosien päivät joina

μου, ἃς παροικῶ, ἑκατὸν τριάκοντα ἔτη· μικραὶ καὶ πονηραὶ γεγόνασιν
olen asunut muukalaisena maassa, (ovat) vuosia satakolmekymmentä:
Vähäiset ja pahat ovat olleet

αἱ ἡμέραι τῶν ἐτῶν τῆς ζωῆς μου, οὐκ ἀφίκοντο εἰς τὰς ἡμέρας τῶν
minun elämäni vuosien päivät. En ole ulottunut minun isieni

ἐτῶν τῆς ζωῆς τῶν πατέρων μου, ἃς ἡμέρας παρώκησαν.
elämän vuosien päiviin, jotka päivät he asuivat muukalaisina."

GEN 47:10 καὶ εὐλογήσας Ἰακωβ τὸν Φαραω ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ.
Ja siunattuaan faaraon, Jaakob lähti ulos hänen luotaan.

GEN 47:11 καὶ κατώκισεν Ἰωσηφ τὸν πατέρα καὶ τοὺς ἀδελφούς αὐτοῦ
Ja Joosef asetti hänen isänsä ja hänen veljensä asumaan

καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς κατάσχεσιν ἐν γῇ Αἰγύπτου ἐν τῇ βελτίστῃ γῇ ἐν γῇ
ja hän antoi heille omistukseen Egyptin maata, parhaimmassa maassa,

Ραμεσση, καθὰ προσέταξεν Φαραω.
Ramaeseen maassa, kuten faarao oli käskenyt.

GEN 47:12 καὶ ἐσιτομέτρει Ἰωσηφ τῷ πατρὶ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ
Ja Joosef mittasi viljaa hänen isälleen ja veljilleen

καὶ παντὶ τῷ οἴκῳ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ σῖτον κατὰ σῶμα.
ja koko hänen isänsä huoneelle, viljaa ruumiin mukaan.

GEN 47:13 Σῖτος δὲ οὐκ ἦν ἐν πάσῃ τῇ γῇ· ἐνίσχυσεν γὰρ ὁ λιμὸς
Ja viljaa ei ollut koko maassa: sillä nälänhätä voimistui

σφόδρα· ἐξέλιπεν δὲ ἡ γῆ Αἰγύπτου καὶ ἡ γῆ Χανααν ἀπὸ τοῦ λιμοῦ.
suuresti: ja Egyptin maa ja Khanaanin maa nääntyivät nälänhädästä.

GEN 47:14 συνήγαγεν δὲ Ἰωσηφ πᾶν τὸ ἀργύριον τὸ εὔρεθεν ἐν γῇ
Ja Joosef kokosi yhteen kaiken Egyptin maasta ja Kha-

Αἰγύπτου καὶ ἐν γῇ Χανααν τοῦ σίτου, οὗ ἡγόραζον καὶ ἐσιτομέτρει
naanin maasta löytyvän hopean (vastineeksi) viljasta jota he
ostivat, ja hän mittasi viljaa

αὐτοῖς, καὶ εἰσήνεγκεν Ἰωσηφ πᾶν τὸ ἀργύριον εἰς τὸν οἶκον φαραῶ.
heille, ja Joosef toi sisään kaiken hopean faaraon huoneeseen.

GEN 47:15 καὶ ἐξέλιπεν πᾶν τὸ ἀργύριον ἐκ γῆς Αἰγύπτου καὶ ἐκ γῆς
Ja kaikki hopea loppui Egyptin maasta ja Khanaanin

Χανααν. ἦλθον δὲ πάντες οἱ Αἰγύπτιοι πρὸς Ἰωσηφ λέγοντες Δὸς ἡμῖν
maasta. Ja kaikki egyptiläiset tulivat Joosefin luo, sanoen: "Anna

ἄρτους, καὶ ἵνα τί ἀποθνήσκομεν ἐναντίον σου; ἐκλέλοιπεν γὰρ τὸ
meille leipiä, ja miksi me kuolisimme sinun edessäsi? Sillä meidän

ἀργύριον ἡμῶν.
hopeamme on kulunut loppuun."

GEN 47:16 εἶπεν δὲ αὐτοῖς Ἰωσηφ φέρετε τὰ κτήνη ὑμῶν, καὶ δώσω
Ja Joosef sanoi heille: "Tuokaa teidän karjanne, ja

ὑμῖν ἄρτους ἀντὶ τῶν κτηνῶν ὑμῶν, εἰ ἐκλέλοιπεν τὸ ἀργύριον.
ja tulen antamaan teille leipiä teidän karjojenne sijaan, jos
hopea on kulunut loppuun."

GEN 47:17 ἤγαγον δὲ τὰ κτήνη πρὸς Ἰωσηφ, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς Ἰωσηφ
Ja he toivat karjat Joosefin luo, ja Joosef antoi heille

ἄρτους ἀντὶ τῶν ἵππων καὶ ἀντὶ τῶν προβάτων καὶ ἀντὶ τῶν βοῶν καὶ
leipiä hevosten sijaan ja lampaiden sijaan ja härkien sijaan ja

ἀντὶ τῶν ὄνων καὶ ἐξέθρεψεν αὐτοὺς ἐν ἄρτοις ἀντὶ πάντων τῶν κτηνῶν
aasien sijaan, ja hän elätti heitä leivillä kaikkien heidän

αὐτῶν ἐν τῷ ἐνιαυτῷ ἐκείνῳ.
karjojensa sijaan tuona vuotena.

GEN 47:18 ἐξῆλθεν δὲ τὸ ἔτος ἐκείνο, καὶ ἦλθον πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ
Ja tuo vuosi meni ohi, ja he tulivat hänen luokseen

ἔτει τῷ δευτέρῳ καὶ εἶπαν αὐτῷ Μῆποτε ἐκτριβώμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου
toisena vuotena ja sanoivat: "Ettemme (vain) kuluttaisi meidän

ἡμῶν· εἰ γὰρ ἐκλέλοιπεν τὸ ἀργύριον καὶ τὰ ὑπάρχοντα καὶ τὰ κτήνη
Herraltamme. Sillä jos on loppunut hopea ja omaisuus ja karja

πρὸς σὲ τὸν κύριον, καὶ οὐχ ὑπολείπεται ἡμῖν ἐναντίον τοῦ κυρίου
sinulle, herralle, ja meille ei ole jäänyt jäljelle meidän

ἡμῶν ἀλλ' ἢ τὸ ἴδιον σῶμα καὶ ἡ γῆ ἡμῶν.
herramme edessä muuta kuin oma ruumiimme ja meidän maamme.

GEN 47:19 ἵνα οὖν μὴ ἀποθάνωμεν ἐναντίον σου καὶ ἡ γῆ ἐρημωθῇ,
Jotta me siis emme kuolisi sinun edessäsi ja maa
autioituisi,

κτῆσαι ἡμᾶς καὶ τὴν γῆν ἡμῶν ἀντὶ ἄρτων, καὶ ἐσόμεθα ἡμεῖς καὶ ἡ γῆ
osta meidät ja meidän maamme leipien sijaan, ja me tulemme olemaan
ja meidän maamme

ἡμῶν παῖδες Φαραῶ· δὸς σπέρμα, ἵνα σπείρωμεν καὶ ζῶμεν καὶ μὴ
faaraon palvelijoita: Anna meille siementä, jotta kylväisimme ja
eläisimme ja emme

ἀποθάνωμεν καὶ ἡ γῆ οὐκ ἐρημωθήσεται.
kuolisi ja maa ei autioituisi."

GEN 47:20 καὶ ἐκτήσατο Ἰωσηφ πᾶσαν τὴν γῆν τῶν Αἰγυπτίων τῷ
Ja Joosef osti kaiken egyptiläisten maan faaraolle:

Φαραῶ· ἀπέδοντο γὰρ οἱ Αἰγύπτιοι τὴν γῆν αὐτῶν τῷ Φαραῶ,
sillä egyptiläiset myivät heidän maansa faaraolle,

ἐπεκράτησεν γὰρ αὐτῶν ὁ λιμός· καὶ ἐγένετο ἡ γῆ Φαραῶ,
sillä nälänhätä hallitsi heitä: ja maa tuli faaraolle.

GEN 47:21 καὶ τὸν λαὸν κατεδουλώσατο αὐτῷ εἰς παῖδας ἀπ' ἄκρων
Ja kansan hän orjuutti hänelle palvelijoiksi, Egyptin

ὁρίων Αἰγύπτου ἕως τῶν ἄκρων,
rajojen ääristä ääriin,

GEN 47:22 χωρὶς τῆς γῆς τῶν ἱερέων μόνον· οὐκ ἐκτήσατο ταύτην
paitsi pappien maata ainoastaan: Joosef ei ostanut

Ἰωσηφ, ἐν δόσει γὰρ ἔδωκεν δόμα τοῖς ἱερεῦσιν Φαραῶ, καὶ ἥσθιον τὴν
tätä, sillä perinnöksi luovutettu lahja faaraon papeille, ja he

δόσιν, ἣν ἔδωκεν αὐτοῖς Φαραῶ· διὰ τοῦτο οὐκ ἀπέδοντο τὴν γῆν
söivät lahjasta, jonka faarao oli antanut heille: tämän tähden he

αὐτῶν.
eivät myyneet heidän maataan.

GEN 47:23 εἶπεν δὲ Ἰωσήφ πᾶσι τοῖς Αἰγυπτίοις Ἰδοὺ κέκτημαι ὑμᾶς
Ja Joosef sanoi kaikille egyptiläisille: "Katso. Olen

καὶ τὴν γῆν ὑμῶν σήμερον τῷ Φαραῷ· λάβετε ἑαυτοῖς σπέρμα καὶ
ostanut tänä päivänä teidät ja teidän maanne faaraolle: Ottakaa

σπείρατε τὴν γῆν,
itsellenne siementä ja kylväkää maa,

GEN 47:24 καὶ ἔσται τὰ γενήματα αὐτῆς δώσετε τὸ πέμπτον μέρος τῷ
ja on oleva, että maan hedelmistä te annatte viidennen

Φαραῷ, τὰ δὲ τέσσαρα μέρη ἔσται ὑμῖν αὐτοῖς εἰς σπέρμα τῇ γῇ καὶ
osan faaraolle, ja neljä osaa on oleva teille maan siemeneksi ja

εἰς βρώσιν ὑμῖν καὶ πᾶσιν τοῖς ἐν τοῖς οἴκοις ὑμῶν.
teille ruuaksi ja kaikille teidän taloissanne."

GEN 47:25 καὶ εἶπαν Σέσωκας ἡμᾶς, εὕρομεν χάριν ἐναντίον τοῦ
Ja he sanoivat: "Sinä olet pelastanut meidät. Me

κυρίου ἡμῶν καὶ ἐσόμεθα παῖδες Φαραῷ.
olemme löytäneet armon meidän herramme edessä, ja me tulemme
olemaan faaraon orjia."

GEN 47:26 καὶ ἔθετο αὐτοῖς Ἰωσήφ εἰς πρόσταγμα ἕως τῆς ἡμέρας
Ja Joosef asetti heille käskyksi tähän päivään

ταύτης ἐπὶ γῆν Αἰγύπτου τῷ Φαραῷ ἀποπεμπτῶν, χωρὶς τῆς γῆς τῶν
asti antaa Egyptin maassa viidennes faaraolle, paitsi ainoastaan

ἱερέων μόνον· οὐκ ἦν τῷ Φαραῷ.
pappien maata: (se) ei ollut faaraon (oma).

GEN 47:27 Κατόκησεν δὲ Ἰσραὴλ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ ἐπὶ τῆς γῆς Γεσεμ καὶ
Ja Israel asettui asumaan Gesemin maalle Egyptin maassa, ja he

ἐκληρονόμησαν ἐπ' αὐτῆς καὶ ηὗξήθησαν καὶ ἐπληθύνθησαν σφόδρα.
ottivat sen perinnökseen, ja he enentyivät ja lisääntyivät
suuresti.

GEN 47:28 ἐπέζησεν δὲ Ἰακώβ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ δέκα ἐπτὰ ἔτη· ἐγένοντο
Ja Jaakob pysyi elossa Egyptin maassa vuosia seitsemäntoista: ja

δὲ αἱ ἡμέραι Ἰακώβ ἐνιαυτῶν τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἑκατὸν τεσσαράκοντα ἐπτὰ
Jaakobin päivät, hänen elämänsä vuodet, vuosia sataneljäkymmentä-

ἔτη.
seitsemän.

GEN 47:29 ἤγγισαν δὲ αἱ ἡμέραι Ἰσραὴλ τοῦ ἀποθανεῖν, καὶ ἐκάλεσεν
Ja Israelin kuolemisen päivät lähestyivät, ja hän kutsui

τὸν υἱὸν αὐτοῦ Ἰωσήφ καὶ εἶπεν αὐτῷ Εἰ εὗρηκα χάριν ἐναντίον σου,
hänen poikansa Joosefin ja sanoi hänelle: "Jos olen löytänyt armon

ὑπόθεσ τὴν χεῖρά σου ὑπὸ τὸν μηρόν μου καὶ ποιήσεις ἐπ' ἐμὲ
sinun edessäsi, aseta sinun kätesi minun kupeeni alle, ja sinun tulee tehdä minua kohtaan

ἐλεημοσύνην καὶ ἀλήθειαν τοῦ μή με θάψαι ἐν Αἰγύπτῳ,
laupeus ja totuus, ettet hautaisi minua Egyptissä,

GEN 47:30 ἀλλὰ κοιμηθήσομαι μετὰ τῶν πατέρων μου, καὶ ἀρεῖς με ἐξ
vaan olen tuleva nukkumaan minun isieni kanssa, ja sinun tulee ottaa minut pois

Αἰγύπτου καὶ θάψεις με ἐν τῷ τάφῳ αὐτῶν. ὁ δὲ εἶπεν Ἐγὼ ποιήσω
Egyptistä ja sinun tulee haudata minut heidän hautaansa." Ja

κατὰ τὸ ῥῆμά σου.

hän sanoi: "Minä olen tekevä sinun sanasi mukaan."

GEN 47:31 εἶπεν δὲ Ὅμοσόν μοι. καὶ ὤμοσεν αὐτῷ. καὶ προσεκύνησεν
Ja hän sanoi: "Vanno minulle." Ja hän vannoi hänelle. Ja Israel

Ἰσραὴλ ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ.

suuteli kunnioittavasti hänen valtikkansa päätä.

ΓΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΗ'.

LUKU 48.

GEN 48:1 Ἐγένετο δὲ μετὰ τὰ ῥήματα ταῦτα καὶ ἀπηγγέλη τῷ Ἰωσήφ
Ja tapahtui näiden sanojen jälkeen ja Joosefille ilmoitettiin

ὅτι Ὁ πατήρ σου ἐνοχλεῖται. καὶ ἀναλαβὼν τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τὸν
että: "Sinun isäsi on huonovointinen." Ja ottaen mukaansa kaksi

Μανασσῆ καὶ τὸν Εφραιμ, ἦλθεν πρὸς Ἰακώβ.
poikaansa, Manasseen ja Efraimin, hän tuli Jaakobin luo.

GEN 48:2 ἀπηγγέλη δὲ τῷ Ἰακώβ λέγοντες Ἰδοὺ ὁ υἱός σου Ἰωσήφ
Ja Jaakobille ilmoitettiin, sanoen: "Katso, sinun poikasi Joosef

ἔρχεται πρὸς σέ. καὶ ἐνισχύσας Ἰσραὴλ ἐκάθισεν ἐπὶ τὴν κλίνην.
on tulossa sinun luoksesi." Ja koottuaan voimansa Israel istuutui
vuoteenpäälle.

GEN 48:3 καὶ εἶπεν Ἰακώβ τῷ Ἰωσήφ Ὁ θεός μου ὥφθη μοι ἐν Λουζᾶ
Ja Jaakob sanoi Joosefille: "Minun Jumalani näyttäytyi minulle

ἐν γῇ Χανααν καὶ εὐλόγησέν με
Luudzassa, Khanaanin maassa, ja hän siunasi minua.

GEN 48:4 καὶ εἶπέν μοι Ἰδοὺ ἐγὼ αὕξανῶ σε καὶ πληθυνῶ σε καὶ
Ja hän sanoi: "katso, minä olen lisäävä ja enentävä sinut ja

ποιήσω σε εἰς συναγωγὰς ἐθνῶν καὶ δώσω σοι τὴν γῆν ταύτην καὶ τῷ
olen tekevä sinut kansojen kokoontumiksi, ja tulen antamaan sinulle
tämän maan, ja

σπέρματί σου μετὰ σέ εἰς κατάσχεσιν αἰώνιον.
sinun siemenellesi sinun kanssasi, ikuisesti omaisuudeksi.

GEN 48:5 νῦν οὖν οἱ δύο υἱοί σου οἱ γενόμενοί σοι ἐν Αἰγύπτῳ πρὸ
Nyt siis sinun kaksi poikaasi, sinulle Egyptissä ennen minun

τοῦ με ἐλθεῖν πρὸς σέ εἰς Αἴγυπτον ἐμοί εἰσιν, Εφραιμ καὶ Μανασσῆ
sinun luoksesi Egyptiin tuloani syntynyttä, he ovat minun, Efraim

ὥς Ρουβὴν καὶ Συμεὼν ἔσονται μοι.
ja Manassee, kuten Ruubeen ja Simeoon tulevat olemaan minun.

GEN 48:6 τὰ δὲ ἔκγονα, ἃ ἐὰν γεννήσῃς μετὰ ταῦτα, σοὶ ἔσονται,
ja jälkeläiset, jotka siittäisit näiden jälkeen, he tulevat oleman
sinun,

ἐπὶ τῷ ὀνόματι τῶν ἀδελφῶν αὐτῶν κληθήσονται ἐν τοῖς ἐκείνων
heidän veljiensä nimellä tullaan heitä nimittämään noiden

κλήροις.
osuuksissa.

GEN 48:7 ἐγὼ δὲ ἤνικα ἤρχόμην ἐκ Μεσοποταμίας τῆς Συρίας,
Ja kun minä tulin Syyrian Mesopotamiasta

ἀπέθανεν Ραχὴλ ἡ μήτηρ σου ἐν γῇ Χανααν ἐγγίζοντός μου κατὰ τὸν
sinun äitisi Rakheel kuoli Khanaanin maassa, minun lähestyessäni

ἰππόδρομον χαβραθα τῆς γῆς τοῦ ἐλθεῖν Εφραθα, καὶ κατώρυξα αὐτὴν ἐν
hevosrataa pitkin Khabrathaa, maata josta tullaan Efrathaan, ja
minä kaivoin hänet maahan

τῇ ὁδῷ τοῦ ἰπποδρόμου [αὕτη ἐστὶν Βαιθλεεμ].
hevosradan tiellä (tämä on Baithleem).

GEN 48:8 ἰδὼν δὲ Ἰσραὴλ τοὺς υἱοὺς Ἰωσήφ εἶπεν Τίνες σοι οὗτοι;
Ja israelin nähdessä Joosefin pojat, hän sanoi: "Keitä nämä
sinulla?"

GEN 48:9 εἶπεν δὲ Ἰωσήφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ Υἱοί μου εἰσιν, οὓς ἔδωκέν
Ja Joosef sanoi hänen isälleen: "He ovat minun poikiani, jotka

μοι ὁ θεὸς ἐνταῦθα. καὶ εἶπεν Ἰακώβ Προσάγαγέ μοι αὐτούς, ἵνα
Jumala antoi minulle täällä." Ja Jaakob sanoi: "Tuo heidät minun

εὐλογῇσω αὐτούς.
lähelleni, jotta siunaisin heitä."

GEN 48:10 οἱ δὲ ὀφθαλμοὶ Ἰσραὴλ ἐβαρύνθησαν ἀπὸ τοῦ γήρους, καὶ
Ja israelin silmät olivat vanhuudesta himmentyneet, ja hän

οὐκ ἠδύνατο βλέπειν· καὶ ἤγγισεν αὐτοὺς πρὸς αὐτόν, καὶ ἐφίλησεν
ei voinut nähdä: Ja hän toi heidät hänen lähelleen, ja hän

αὐτούς καὶ περιέλαβεν αὐτούς.
suuteli heitä ja halasi heitä.

GEN 48:11 καὶ εἶπεν Ἰσραὴλ πρὸς Ἰωσήφ Ἴδου τοῦ προσώπου σου οὐκ
Ja Israel sanoi Joosefille: "Katso, sinun kasvojasi ei minulta

ἐστερήθην, καὶ ἰδὼν ἔδειξέν μοι ὁ θεὸς καὶ τὸ σπέρμα σου.
ryöstetty, ja katso, Jumala näytti minulle myös sinun siemenesi."

GEN 48:12 καὶ ἐξήγαγεν Ἰωσήφ αὐτούς ἀπὸ τῶν γονάτων αὐτοῦ, καὶ
ja Joosef vei heidät pois hänen polviltaan, ja

προσεκύνησαν αὐτῷ ἐπὶ πρόσωπον ἐπὶ τῆς γῆς.
kasvoilleen maan päälle kumartamalla he kunnioittivat häntä.

GEN 48:13 λαβὼν δὲ Ἰωσήφ τοὺς δύο υἱοὺς αὐτοῦ, τὸν τε Εφραϊμ ἐν
Ja Joosef otti hänen kaksi poikaansa, Efraimin

τῇ δεξιᾷ ἐξ ἁριστερῶν δὲ Ἰσραηλ, τὸν δὲ Μανασση ἐν τῇ ἁριστερᾷ ἐκ οἰκεαλλέν, Israelista vasemmalla, ja Manasseen vasemmalleen,

δεξιῶν δὲ Ἰσραηλ, ἤγγισεν αὐτοὺς αὐτῷ.
Israelista oikealle, ja hän toi heidät hänen lähelleen.

GEN 48:14 ἐκτείνας δὲ Ἰσραηλ τὴν χεῖρα τὴν δεξιάν ἐπέβαλεν ἐπὶ
Ja Israeelin ojennettua oikean kätensä, hän asetti sen

τὴν κεφαλὴν Εφραιμ, οὗτος δὲ ἦν ὁ νεώτερος, καὶ τὴν ἁριστεράν ἐπὶ
Efraimin päään päälle, mutta tämä oli nuorempi, ja vasemman

τὴν κεφαλὴν Μανασση, ἐναλλάξ τὰς χεῖρας.
Manasseen päään päälle, kädet ristikkäin.

GEN 48:15 καὶ ἠυλόγησεν αὐτοὺς καὶ εἶπεν Ὁ θεός, ᾧ εὐηρέστησαν
Ja hän siunasi heitä ja sanoi: "Jumala, jolle minun

οἱ πατέρες μου ἐναντίον αὐτοῦ Ἀβρααμ καὶ Ἰσαακ, ὁ θεὸς ὁ τρέφων με
isäni Aabraham ja Iisak olivat mieleisiä hänen edessään, Jumala

ἐκ νεότητος ἕως τῆς ἡμέρας ταύτης,
joka elätti minua nuoruudesta tähän päivään asti,

GEN 48:16 ὁ ἄγγελος ὁ ῥυόμενός με ἐκ πάντων τῶν κακῶν εὐλογῆσαι
enkeli joka vapautti minut kaikista pahoista, siunatkoon

τὰ παιδία ταῦτα, καὶ ἐπικληθήσεται ἐν αὐτοῖς τὸ ὄνομά μου καὶ τὸ
näitä lapsia, tultakoon heissä nimittämään minun nimeäni ja

ὄνομα τῶν πατέρων μου Ἀβρααμ καὶ Ἰσαακ, καὶ πληθυνθείησαν εἰς
ja minun isieni Aabrahamin ja Iisakin nimeä, ja he lisääntykööt

πλήθος πολὺ ἐπὶ τῆς γῆς.
suureksi paljoudeksi maan päällä."

GEN 48:17 ἰδὼν δὲ Ἰωσηφ ὅτι ἐπέβαλεν ὁ πατήρ τὴν δεξιάν αὐτοῦ ἐπὶ
Ja Joosefin nähtyä että isä asetti hänen oikeansa Efraimin

τὴν κεφαλὴν Εφραιμ, βαρὺ αὐτῷ κατεφάνη, καὶ ἀντελάβετο Ἰωσηφ τῆς
päään päälle, se näytti hänelle pahalta, ja Joosef tarttui

χειρὸς τοῦ πατρὸς αὐτοῦ ἀφελεῖν αὐτὴν ἀπὸ τῆς κεφαλῆς Εφραιμ ἐπὶ
hänen isänsä käteen, ottaakseen sen pois Efraimin päästä

τὴν κεφαλὴν Μανασση.
Manasseen päään päälle.

GEN 48:18 εἶπεν δὲ Ἰωσηφ τῷ πατρὶ αὐτοῦ Οὐχ οὕτως, πάτερ· οὗτος
Ja Joosef sanoi hänen isälleen: "Ei näin, isä: sillä

γὰρ ὁ πρωτότοκος· ἐπίθες τὴν δεξιάν σου ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.
tämä (on) esikoinen: aseta sinun oikeasi hänen päänsä päälle."

GEN 48:19 καὶ οὐκ ἠθέλησεν, ἀλλὰ εἶπεν Οἶδα, τέκνον, οἶδα· καὶ
Mutta hän ei tahtonut vaan sanoi: "Minä tiedän, poika, minä
tiedän:

οὗτος ἔσται εἰς λαόν, καὶ οὗτος ὑποθήσεται, ἀλλὰ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ ὁ
myös tämä on tuleva kansaksi, ja tämä on tuleva korotetuksi, mutta
hänen nuorempi

νέωτερος μείζων αὐτοῦ ἔσται, καὶ τὸ σπέρμα αὐτοῦ ἔσται εἰς πλῆθος
veljensä on oleva häntä suurempi, ja hänen siemenensä on tuleva

ἐθνῶν.
kansojen paljoudeksi."

GEN 48:20 καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ λέγων Ἐν ὑμῖν
Ja hän siunasi heidät tuona päivänä, sanoan: "Teissä

εὐλογηθήσεται Ἰσραὴλ λέγοντες Ποιῆσαι σε ὁ θεὸς ὡς Εφραιμ καὶ ὡς
on Israeel oleva siunattu (näin) sanoen: 'Jumala tehköön sinut

Μανασση· καὶ ἔθηκεν τὸν Εφραιμ ἔμπροσθεν τοῦ Μανασση.
kuin Efraimin ja kuin Manasseen.'" Ja hän asetti Efraimin Manasseen
edelle.

GEN 48:21 εἶπεν δὲ Ἰσραὴλ τῷ Ἰωσηφ Ἴδού ἐγὼ ἀποθνήσκω, καὶ ἔσται
Ja Israeel sanoi Joosefille: "Katso, minä kuolen, ja

ὁ θεὸς μεθ' ὑμῶν καὶ ἀποστρέψει ὑμᾶς εἰς τὴν γῆν τῶν πατέρων ὑμῶν·
Jumala on oleva teidän kanssanne ja hän on palauttava teidät teidän
isiennemaahan.

GEN 48:22 ἐγὼ δὲ δίδωμί σοι Σικιμα ἐξαίρετον ὑπὲρ τοὺς ἀδελφούς
Ja minä annan sinulle Sikiman, valituksi perintöosaksi
yli sinun veljiesi,

σου, ἣν ἔλαβον ἐκ χειρὸς Ἀμορραίων ἐν μαχαίρᾳ μου καὶ τόξῳ.
jonka minä otin amorraiolaisten kädestä minun miekallani ja
jousella."

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ ΜΘ'.

LUKU 49.

GEN 49:1 Ἐκάλεσεν δὲ Ἰακωβ τοὺς υἱοὺς αὐτοῦ καὶ εἶπεν Συνάχθητε,
Ja Jaakob kutsui hänen poikiaan ja sanoi: "Kokoontukaa yhteen,

ἵνα ἀναγγείλω ὑμῖν, τί ἀπαντήσῃ ὑμῖν ἐπ' ἐσχάτων τῶν ἡμερῶν.
jotta ilmoittaisin teille, mikä teitä kohtaa viimeisten päivien
aikana.

GEN 49:2 ἀθροίσθητε καὶ ἀκούσατε, υἱοὶ Ἰακωβ, ἀκούσατε Ἰσραὴλ τοῦ
Kerääntykää ja kuulkaa, Jaakobin pojat, kuunnelkaa teidän

πατρὸς ὑμῶν.
isäanne Israeelia.

GEN 49:3 Ρουβην, πρωτότοκός μου σύ, ἰσχύς μου καὶ ἀρχὴ τέκνων
Ruubeen, sinä minun esikoiseni, minun voimani ja minun

μου, σκληρὸς φέρεσθαι καὶ σκληρὸς αὐθάδης.
lapsieni alku, kova käytöksessä ja kova röyhkeydessä.

GEN 49:4 ἐξύβρισας ὡς ὕδωρ, μὴ ἐκζέσης· ἀνέβης γὰρ ἐπὶ τὴν κοίτην
Olit julkea kuin vesi, et kuohuttanut pois: sillä sinä nousit ylös

τοῦ πατρὸς σου· τότε ἐμίανας τὴν στρωμνὴν, οὗ ἀνέβης.
sinun isäsi vuoteelle: silloin sinä saastutit makuusiin jolle sinä
nousit.

GEN 49:5 Συμεὼν καὶ Λεὺι ἀδελφοί· συνετέλεσαν ἀδικίαν ἐξ αἰρέσεως
Symeon ja Levi, veljet: he toteuttivat vääryyden heidän

αὐτῶν.
valinnastaan.

GEN 49:6 εἰς βουλὴν αὐτῶν μὴ ἔλθοι ἡ ψυχὴ μου, καὶ ἐπὶ τῇ
Heidän neuvoonsa ei minun sieluni suostu, ja heidän yhtey-

συστάσει αὐτῶν μὴ ἐρείσαι τὰ ἥπατά μου, ὅτι ἐν τῷ θυμῷ αὐτῶν
teensä ei minun maksani, koska he tappoivat heidän

ἀπέκτειναν ἀνθρώπους καὶ ἐν τῇ ἐπιθυμίᾳ αὐτῶν ἐνευροκόπησαν ταῦρον.
vihassaan miehiä, ja heidän himossaan katkasivat härän kinner-
jänteitä.

GEN 49:7 ἐπικατάρατος ὁ θυμὸς αὐτῶν, ὅτι αὐθάδης, καὶ ἡ μῆνις
Kirottu heidän suuttumuksensa, koska (se on) röyhkeä, ja

αὐτῶν, ὅτι ἐσκληρύνθη· διαμεριῶ αὐτοὺς ἐν Ἰακωβ καὶ διασπερῶ αὐτοὺς
heidän vihansa, koska (se on) tunnotonta. Minä tulen jakamaan
heidät Jaakobiin ja hajoittamaan heidät

ἐν Ἰσραηλ.
Israeliin.

GEN 49:8 Ἰουδα, σὲ αἰνέσασαί σου· αἱ χεῖρές σου ἐπὶ
Juuda, sinua sinun veljesi ylistivät: sinun kätesi (ovat) sinun

νότου τῶν ἐχθρῶν σου· προσκυνήσουσίν σοι οἱ υἱοὶ τοῦ πατρός σου.
vihollisiesi selän päällä. Sinun isäsi pojat tulevat
kunnioittavasti kumartamaan sinulle.

GEN 49:9 σκύμνος λέοντος Ἰουδα· ἐκ βλαστοῦ, υἱέ μου, ἀνέβης·
Juuda (on) leijonan pentu: vesasta, minun poikani, sinä nousit.

ἀναπεσὼν ἐκοιμήθης ὡς λέων καὶ ὡς σκύμνος· τίς ἐγερεῖ αὐτόν;
Pitkällesi asettuen kävit levolle kuin leijona ja kuin pentu: kuka
on herättävä hänet?

GEN 49:10 οὐκ ἐκλείψει ἄρχων ἐξ Ἰουδα καὶ ἡγούμενος ἐκ τῶν μηρῶν
Ei tule puuttumaan hallitsijaa Juudasta eikä ruhtinasta hänen ku-

αὐτοῦ, ἕως ἂν ἔλθῃ τὰ ἀποκείμενα αὐτῷ, καὶ αὐτὸς προσδοκία ἐθνῶν.
peistaan, kunnes tulee hänelle talletetut, ja hän (on) kansojen
odotus.

GEN 49:11 δεσμεύων πρὸς ἄμπελον τὸν πῶλον αὐτοῦ καὶ τῇ ἑλικί τὸν
Hän kahlehtii viinipuuhun hänen varsansa, ja (viinipuun) kärhiin

πῶλον τῆς ὄνου αὐτοῦ· πλυνεῖ ἐν οἴνῳ τὴν στολὴν αὐτοῦ καὶ ἐν αἵματι
hänen aasinsa varsan. Hän on pesevä viinissä hänen pukunsa ja

σταφυλῆς τὴν περιβολὴν αὐτοῦ·
viiniköynnöksen veressä hänen viittansa.

GEN 49:12 χαροποὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐτοῦ ἀπὸ οἴνου, καὶ λευκοὶ οἱ
Hänen silmänsä (ovat) täynnä iloa viinistä, ja hänen hampaansa

ὀδόντες αὐτοῦ ἢ γάλα.
(ovat) valkoiset kuin maito.

GEN 49:13 Ζαβουλον παράλιος κατοικήσει, καὶ αὐτὸς παρ' ὄρμον
Dzabuulon, merenrannalla olevaksi asettuu asumaan, viereen

πλοίων, καὶ παρατενεῖ ἕως Σιδῶνος.
laivojen ankkuripaikan, ja hän on ulottuva Siidooniin asti.

GEN 49:14 Ἰσσαχαρ τὸ καλὸν ἐπεθύμησεν ἀναπαυόμενος ἀνὰ μέσον τῶν
Issakhar hyvin halusi, lepäämään välissä

κλήρων.
perintöosien.

GEN 49:15 καὶ ἰδὼν τὴν ἀνάπαυσιν ὅτι καλὴ, καὶ τὴν γῆν ὅτι πῖων,
Ja nähdessään leposijan, että hyvä, ja maan, että hedelmällinen,

ὑπέθηκεν τὸν ὦμον αὐτοῦ εἰς τὸ πονεῖν καὶ ἐγενήθη ἀνὴρ γεωργός.
hän asetti hänen olkapäänsä näkemään vaivaa, ja hänestä tuli
peltomies.

GEN 49:16 Δαν κρινεῖ τὸν ἑαυτοῦ λαὸν ὥσει καὶ μία φυλὴ ἐν Ἰσραὴλ.
Daan on tuleva tuomitsemaan omaa kansaansa yhtenä sukukuntana
Israelissa.

GEN 49:17 καὶ γενηθήτω Δαν ὄφις ἐφ' ὁδοῦ ἐγκαθήμενος ἐπὶ τρίβου,
Ja olkoon Daan käärmeenä tiellä, polulla istuvana,

δάκνων πτέρναν ἵππου, καὶ πεσεῖται ὁ ἵππευς εἰς τὰ ὀπίσω.
hevosta kantapäähän purevana, ja ratsastaja on tuleva putoamaan
taaksepäin.

GEN 49:18 τὴν σωτηρίαν περιμένω κυρίου.
Minä odotan Herran pelastusta.

GEN 49:19 Γαδ, πειρατήριον πειρατεύσει αὐτόν, αὐτὸς δὲ
Gaad, merirosvojen piilopaikka on tuleva ryöstämään hänet,

πειρατεύσει αὐτῶν κατὰ πόδας.
ja hän on tuleva ryöstämään heitä jalkojen mukaan.

GEN 49:20 Ασηρ, πῖων αὐτοῦ ὁ ἄρτος, καὶ αὐτὸς δώσει τρυφὴν
Aseer, hänen leipänsä (on) lihava, ja hän on tuleva antamaan

ἄρχουσιν.
hyvinvoinnin ruhtinaille.

GEN 49:21 Νεφθαλί στέλεχος ἀνειμένον, ἐπιδιδούς ἐν τῷ γενήματι
Nefthali (on) vapaaksipäästetty verso, hedelmänään kauneuden

κάλλος.
antavana.

GEN 49:22 Υἱὸς ἡνῶντος Ἰωσήφ, υἱὸς ἡνῶντος ζηλωτός, υἱὸς μου
Joosef (on) kasvava poika, kasvava kadehtittava poika, minun

νεώτατος· πρὸς με ἀνάστρεψον.
nuoruuteni poika: minun luokseni kääntyvä.

GEN 49:23 εἰς ὃν διαβουλευόμενοι ἐλοιδόρουν, καὶ ἐνεῖχον αὐτῷ
Jota vastaan (pahaa) suunnittelevat herjasivat, ja nuolien

κύριοι τοξευμάτων·
herrat tähtäsivät häntä.

GEN 49:24 καὶ συνετρίβη μετὰ κράτους τὰ τόξα αὐτῶν, καὶ ἐξελύθη
Ja heidän jousensa murskattiin vallalla ja heidän

τὰ νεῦρα βραχιόνων χειρῶν αὐτῶν διὰ χεῖρα δυνάστου Ιακωβ, ἐκείθεν
käsiensä käsivarsien jänteet väsyivät, Jaakobin Väkevän käsien

ὁ κατισχύσας Ισραηλ·

kautta. Sieltä hän joka on vahvistanut Israelin:

GEN 49:25 παρὰ θεοῦ τοῦ πατρός σου, καὶ ἐβοήθησέν σοι ὁ θεὸς ὁ
Sinun isäsi Jumalan luota. Ja minun Jumalani riensi

ἐμὸς καὶ εὐλόγησέν σε εὐλογίαν οὐρανοῦ ἄνωθεν καὶ εὐλογίαν γῆς
auttamaan sinua ja hän siunasi sinua taivaan siunauksella ylhäältä
ja kaikki omaavan

ἐχούσης πάντα· ἔνεκεν εὐλογίας μαστῶν καὶ μήτρας,
maan siunauksella: rintojen ja äidin kohtujen siunauksen tähden,

GEN 49:26 εὐλογίας πατρός σου καὶ μητρός σου· ὑπερίσχυσεν ἐπ'
sinun isäsi ja sinun äitisi siunaukset, ylittivät voimassa

εὐλογίαις ὀρέων μονίμων καὶ ἐπ' εὐλογίαις θινῶν ἀενάων· ἔσονται ἐπὶ
pysyvien vuorten siunaukset ja ehtymättömän hiekan siunaukset:
Ne tulevat olemaan

κεφαλὴν Ἰωσηφ καὶ ἐπὶ κορυφῆς ὧν ἠγήσατο ἀδελφῶν.
Jooseefin päään päällä ja päällä huipun, joka johti veljiään.

GEN 49:27 Βενιαμιν λύκος ἄρπαξ· τὸ πρωινὸν ἔδεται ἔτι καὶ εἰς τὸ
Benjamin, saaliinhimoinen susi: aamulla hän vielä syö ja

ἔσπερας διαδώσει τροφήν.
illaksi hän jakaa ravintoa."

GEN 49:28 Πάντες οὗτοι υἱοὶ Ιακωβ δώδεκα, καὶ ταῦτα ἐλάλησεν
Kaikki nämä Jaakoobin pojat, ja näitä puhui

αὐτοῖς ὁ πατὴρ αὐτῶν καὶ εὐλόγησεν αὐτούς, ἕκαστον κατὰ τὴν
heille heidän isänsä ja hän siunasi heidät, kunkin siunauksensa

εὐλογίαν αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς.
mukaan hän siunasi heidät.

GEN 49:29 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἐγὼ προστίθεμαι πρὸς τὸν ἐμὸν λαόν·
Ja hän sanoi heille: "Minä tulen lisätyksi minun kansani luo:

θαῤατέ με μετὰ τῶν πατέρων μου ἐν τῷ σπηλαίῳ, ὃ ἐστὶν ἐν τῷ ἀγρῷ
Haudatkaa minut minun isieni kanssa luolaan, joka on heettiläisen

Εφρων τοῦ Χετταίου,
Efroonin vainiolla,

GEN 49:30 ἐν τῷ σπηλαίῳ τῷ διπλῷ τῷ ἀπέναντι Μάμβρη ἐν τῇ γῇ
kaksoisluolassa, vastapäätä Mambrea, Khanaanin

Χαναν, ὃ ἐκτίσατο Ἀβραὰμ τὸ σπήλαιον παρὰ Εφρων τοῦ Χετταίου ἐν
maassa, jonka luolan Aabraham osti itselleen heettiläisen Efroonin

κτίσει μνημείου·
luota omaksi hankituksi muistohaudaksi.

GEN 49:31 ἐκεῖ ἔθαψαν Ἀβραὰμ καὶ Σαρραν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, ἐκεῖ
Sinne he hautasivat Aabrahamin ja hänen vaimonsa Saaran, sinne

ἔθαψαν Ἰσαὰκ καὶ Ρεβέκκαν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖ ἔθαψα Λεῖαν
he hautasivat Iisaakin ja hänen vaimonsa Rebekkan, ja sinne minä
hautasin Leian,

GEN 49:32 ἐν κτήσει τοῦ ἀγροῦ καὶ τοῦ σπηλαίου τοῦ ὄντος ἐν αὐτῷ
kedolta hankittuun omaisuuteen ja siinä olevaan luolaan,

παρὰ τῶν υἱῶν Χετ.
Khetin poikien luota."

GEN 49:33 καὶ κατέπαυσεν Ἰακώβ ἐπιτάσσων τοῖς υἱοῖς αὐτοῦ καὶ
Ja Jaakoob lopetti hänen poikiensa käskemisen, ja

ἐξάρας τοὺς πόδας αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κλίνην ἐξέλιπεν καὶ προσετέθη πρὸς
nostettuaan ylös hänen jalkansa vuoteelle, hän loppui, ja hänet

τὸν λαὸν αὐτοῦ.
lisättiin hänen kansansa luo.

ΚΕΦΑΛΑΙΟΝ Ν΄.
LUKU 50.

GEN 50:1 Καὶ ἐπιπεσὼν Ἰωσηφ ἐπὶ τὸ πρόσωπον τοῦ πατρὸς αὐτοῦ
Ja Joosee, f heittäytyen hänen isänsä kasvoille

ἐκλαυσεν ἐπ' αὐτὸν καὶ ἐφίλησεν αὐτόν.
hän itki niiden päällä ja hän suuteli häntä.

GEN 50:2 καὶ προσέταξεν Ἰωσηφ τοῖς παισὶν αὐτοῦ τοῖς ἐνταφιασταῖς
Ja Jooseef antoi hänen palvelijoilleen käskyn palsamoinneilla

ἐνταφιάσαι τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ ἐνεταφίασαν οἱ ἐνταφιασταὶ τὸν
palsamoimaan hänen isänsä, ja palsamoijat palsamoivat

Ἰσραηλ.
Israeelin.

GEN 50:3 καὶ ἐπλήρωσαν αὐτοῦ τεσσαράκοντα ἡμέρας· οὕτως γὰρ
Ja hänen neljäkymmentä päiväänsä täyttyi: sillä näin

καταριθμοῦνται αἱ ἡμέραι τῆς ταφῆς. καὶ ἐπένθησεν αὐτὸν Αἴγυπτος
lasketaan hautauksen päivät. Ja Egypti suri häntä

ἐβδομήκοντα ἡμέρας.
päiviä seitsemänkymmentä.

GEN 50:4 Ἐπειδὴ δὲ παρῆλθον αἱ ἡμέραι τοῦ πένθους, ἐλάλησεν
Ja kun suremisen päivät kuluivat ohí, puhui

Ἰωσηφ πρὸς τοὺς δυνάστας φαραῶ λέγων Εἰ εὗρον χάριν ἐναντίον ὑμῶν,
Jooseef faraon hovimiehille, sanoen: "Jos löydän armon teidän
edessäanne,

λαλήσατε περὶ ἐμοῦ εἰς τὰ ὦτα φαραῶ λέγοντες
puhukaa minusta faaraon korviin, sanoen:

GEN 50:5 Ὁ πατήρ μου ὄρκισέν με λέγων Ἐν τῷ μνημείῳ, ᾧ ὄρυξά
ἽMinun isäni vannotti minua, sanoen: Muistohautaan, jonka kaivoin

ἐμαυτῷ ἐν γῇ Χανααν, ἐκεῖ με θάψει· νῦν οὖν ἀναβὰς θάψω τὸν πατέρα
itselleni Khanaanin maassa, sinne sinun tulee minut haudata. Nyt
siis minä noustuani menen hautaamaan minun isäni

μου καὶ ἐπανελεύσομαι.
ja minä olen palaava jälleen."

GEN 50:6 καὶ εἶπεν φαραῶ Ἀνάβηθι, θάψον τὸν πατέρα σου, καθάπερ
Ja faarao sanoi: "Astu ylös hautaamaan sinun isäsi,

ὥρκισέν σε.

sen mukaisesti kuin hän sinua vannotti."

GEN 50:7 καὶ ἀνέβη Ἰωσηφ θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ συνανέβησαν
Ja Jooseef nousi ylös hautaamaan hänen isänsä ja nousivat ylös

μετ' αὐτοῦ πάντες οἱ παῖδες Φαράω καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ οἴκου
hänen kanssaan kaikki faaraon palvelijat ja hänen talonsa vanhim-

αὐτοῦ καὶ πάντες οἱ πρεσβύτεροι τῆς γῆς Αἰγύπτου
mat ja kaikki Egyptin maan vanhimmatt.

GEN 50:8 καὶ πᾶσα ἡ πανοικία Ἰωσηφ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ καὶ πᾶσα
Ja Jooseefin koko talonväki ja hänen veljensä ja koko

ἡ οἰκία ἡ πατρικὴ αὐτοῦ, καὶ τὴν συγγένειαν καὶ τὰ πρόβατα καὶ τοὺς
hänen isältään saatu talonväki. Mutta sukulaiset ja lampaat ja

βόας ὑπελίποντο ἐν γῇ Γεσεμ.
härät jäivät jäljelle Gesemin maahan.

GEN 50:9 καὶ συνανέβησαν μετ' αὐτοῦ καὶ ἄρματα καὶ ἵππεῖς, καὶ
Ja yhdessä hänen kanssaan nousivat ylös myös vaunuja ja ratsu-

ἐγένετο ἡ παρεμβολὴ μεγάλη σφόδρα.
miehiä, ja leiri (oli) sangen suuri.

GEN 50:10 καὶ παρεγένοντο ἐφ' ἄλωνα Αἰαδ, ὃ ἐστὶν πέραν τοῦ
Ja he tulivat Atadin puimatantereelle, joka on Jordanin

Ιορδάνου, καὶ ἐκόψαντο αὐτὸν κοπετὸν μέγαν καὶ ἰσχυρὸν σφόδρα· καὶ
toisella puolella, ja he valittivat häntä sangen suurella ja
väkevällä valituksella.

ἐποίησεν τὸ πένθος τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὰς ἡμέρας.
Ja hän teki surua hänen isälleen päiviä seitsemän.

GEN 50:11 καὶ εἶδον οἱ κάτοικοι τῆς γῆς Χανααν τὸ πένθος ἐν ἄλωνι
Ja Khanaanin maan asukkaat näkivät surun Atadin puimatantereella,

Αἰαδ καὶ εἶπαν Πένθος μέγα τοῦτό ἐστιν τοῖς Αἰγυπτίοις· διὰ τοῦτο
ja sanoivat: "Tämä on egyptiläisille suuri suru." Tämän tähden

ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Πένθος Αἰγύπτου, ὃ ἐστὶν πέραν τοῦ
hän nimitti sen nimeksi: "Egyptin suru", joka on toisella

Ιορδάνου.
puolella Jordanin.

GEN 50:12 καὶ ἐποίησαν αὐτῷ οὕτως οἱ υἱοὶ αὐτοῦ καὶ ἔθαψαν αὐτὸν
Ja näin tekivät hänelle hänen poikansa, ja he hautasivat

ἐκεῖ.

hänet sinne.

GEN 50:13 καὶ ἀνέλαβον αὐτὸν οἱ υἱοὶ αὐτοῦ εἰς γῆν Χανααν καὶ
Ja hänen poikansa ottivat mukaansa hänet Khanaanin maahan, ja

ἔθαψαν αὐτὸν εἰς τὸ σπήλαιον τὸ διπλοῦν, ὃ ἐκτίσατο Ἀβραὰμ τὸ
he hautasivat hänet kaksinkertaiseen luolaan, jonka Aabraham hankki
omakseen,

σπήλαιον ἐν κτήσει μνημείου παρὰ Εφρων τοῦ Χετταίου κατέναντι
heettiläiseltä Efroonilta omaksi hankittuun muistohautaluolaan,

Μαμβρη.

Mambren edessä.

GEN 50:14 καὶ ἀπέστρεψεν Ἰωσήφ εἰς Αἴγυπτον, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ
Ja Jooseef palasi Egyptiin, hän ja hänen veljensä

αὐτοῦ καὶ οἱ συναναβάντες θάψαι τὸν πατέρα αὐτοῦ.
ja (kaikki) jotka yhdessä astuivat ylös hautaamaan hänen isäänsä.

GEN 50:15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀδελφοὶ Ἰωσήφ ὅτι τέθνηκεν ὁ πατήρ
Ja Jooseefin veljien nähtyä että heidän isänsä

αὐτῶν, εἶπαν Μήποτε μνησικακήση ἡμῖν Ἰωσήφ καὶ ἀνταπόδομα ἀνταποδῶ
oli kuollut, he sanoivat: "Ehkä Jooseef kantaa meille kaunaa ja
antaa korvauksena meille takaisin

ἡμῖν πάντα τὰ κακά, ἃ ἐνεδειξάμεθα αὐτῷ.
kaikki pahat (asiat), joita me hänelle teimme."

GEN 50:16 καὶ παρεγένοντο πρὸς Ἰωσήφ λέγοντες Ὁ πατήρ σου
Ja he saapuivat Jooseefin luo, sanoen: "Sinun isäsi

ῥρκισεν πρὸ τοῦ τελευτῆσαι αὐτὸν λέγων
vannotti (meitä) ennen kuin hän loppui, sanoen:

GEN 50:17 Οὕτως εἶπατε Ἰωσήφ Ἄφες αὐτοῖς τὴν ἀδικίαν καὶ τὴν
ἌNäin sanokaa Jooseefille: Anna heille anteeksi heidän väärä-

ἁμαρτίαν αὐτῶν, ὅτι πονηρά σοι ἐνεδείξαντο· καὶ νῦν δέξαι τὴν
mielisyytensä ja syntinsä, että he osoittivat sinulle pahaa:
Ja hyväksy nyt

ἀδικίαν τῶν θεραπόντων τοῦ θεοῦ τοῦ πατρός σου. καὶ ἐκλαυσεν Ἰωσήφ
sinun isäsi Jumalan palvelijoiden väärämielisyys.'" Ja Jooseef

λαλούντων αὐτῶν πρὸς αὐτόν.
itki, heidän (näin) puhuessaan hänelle.

GEN 50:18 καὶ ἐλθόντες πρὸς αὐτὸν εἶπαν Οἶδε ἡμεῖς σοι οἰκέται.
Ja he tulivat hänen luokseen ja sanoivat: "Nämä (miehet), me
(olemme) sinun orjiasi."

GEN 50:19 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Ἰωσηφ Μὴ φοβεῖσθε· τοῦ γὰρ θεοῦ εἰμι
Ja Jooseef sanoi heille: "Älkää pelätkö: sillä minä

ἐγώ.
olen Jumalan (oma).

GEN 50:20 ὑμεῖς ἐβουλεύσασθε κατ' ἐμοῦ εἰς πονηρά, ὁ δὲ θεὸς
Te neuvottelitte minua vastaan pahoja, mutta Jumala

ἐβουλεύσατο περὶ ἐμοῦ εἰς ἀγαθὰ, ὅπως ἂν γενηθῇ ὡς σήμερον, ἵνα
päätti minusta hyviä, kuten on tapahtunut tähän päivään asti,

διατραφῇ λαὸς πολὺς.
jotta paljon kansaa elätettäisiin."

GEN 50:21 καὶ εἶπεν αὐτοῖς Μὴ φοβεῖσθε· ἐγὼ διαθρέψω ὑμᾶς καὶ τὰς
Ja hän sanoi heille: Älkää pelätkö: Minä tulen elättämään teidät ja

οἰκίας ὑμῶν. καὶ παρεκάλεσεν αὐτοὺς καὶ ἐλάλησεν αὐτῶν εἰς τὴν
teidän perheenne." Ja hän lohdutti heitä ja hän puhui heidän

καρδίαν.
sydämilleen.

GEN 50:22 Καὶ κατώκησεν Ἰωσηφ ἐν Αἰγύπτῳ, αὐτὸς καὶ οἱ ἀδελφοὶ
Ja Jooseef asui Egyptissä, hän ja hänen veljensä

αὐτοῦ καὶ πᾶσα ἡ πανοικία τοῦ πατρὸς αὐτοῦ. καὶ ἔζησεν Ἰωσηφ ἔτη
ja koko hänen isänsä perhe. Ja Jooseef eli vuosia

ἑκατὸν δέκα.
satakymmenen.

GEN 50:23 καὶ εἶδεν Ἰωσηφ Εφραιμ παῖδιά ἕως τρίτης γενεᾶς, καὶ
Ja Jooseef näki Efraimin lapsia kolmanteen sukupolveen asti, ja

υἱοὶ Μάχιρ τοῦ υἱοῦ Μανασσῆ ἐτέχθησαν ἐπὶ μηρῶν Ἰωσηφ.
ja Manasseen pojan Makhirin pojat syntyivät Jooseefin reisille.

GEN 50:24 καὶ εἶπεν Ἰωσηφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ λέγων Ἐγὼ
Ja Jooseef puhui hänen veljilleen, sanoen: "Minä

ἀποθνήσκω· ἐπισκοπῇ δὲ ἐπισκέπεται ὑμᾶς ὁ θεὸς καὶ ἀνάξει ὑμᾶς ἐκ
kuolen: ja huolta pitämällä Jumala on tuleva katsomaan teidän
puoleenne, ja hän on tuleva viemään teidät ylös

τῆς γῆς ταύτης εἰς τὴν γῆν, ἣν ὤμοσεν ὁ θεὸς τοῖς πατράσιν ἡμῶν
tästä maasta maahan, josta Jumala vannoi teidän isillenne

Αβρααμ καὶ Ἰσαακ καὶ Ἰακωβ.

Aabrahamille ja Isaakille ja Jakoobille.

GEN 50:25 καὶ ὤρκισεν Ἰωσηφ τοὺς υἱοὺς Ἰσραηλ λέγων Ἐν τῇ
Ja Jooseef vannotti Israeelin poikia, sanoen:

ἐπισκοπῇ, ἣ ἐπισκέψεται ὑμᾶς ὁ θεός, καὶ συνανοίσετε τὰ ὀστέα μου
" Siinä huolen pitämisessä, jolloin Jumala on tuleva katsomaan
teidän puoleenne, teidän tulee kuljettaa täältä ylös teidän

ἐντεῦθεν μεθ' ὑμῶν.

kanssanne myös minun luuni.

GEN 50:26 καὶ ἐτελεύτησεν Ἰωσηφ ἐτῶν ἑκατὸν δέκα· καὶ ἔθαψαν
Ja Jooseef loppui vuosien satakymmenen (iässä): ja he hautasi-

αὐτὸν καὶ ἔθηκαν ἐν τῇ σορῷ ἐν Αἰγύπτῳ.

vat hänet asettivat ruumisarkkuun Egyptissä.